

**GÖYNÜK KASABASI ve ÇEVRESİNİN
TURİZM COĞRAFYASI**

Çiğdem TOZAN

**Yüksek Lisans Tezi
Coğrafya Anabilimdalı
Prof. Dr. Mehmet ZAMAN**

2019

Her Hakkı Saklıdır

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI**

Çiğdem TOZAN

GÖYNÜK KASABASI ve ÇEVRESİNİN TURİZM COĞRAFYASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Mehmet ZAMAN**

ERZURUM-2019

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ BEYAN FORMU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum “GÖYNÜK KASABASI ve ÇEVRESİNİN TURİZM COĞRAFYASI” adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

*Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim *.*

☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

19.06.2019

Çiğdem TOZAN

*** LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi MADDE 6– (1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. Mehmet ZAMAN danışmanlığında, Çiğdem TOZAN tarafından hazırlanan bu çalışma 19 / 06 / 2019 tarihinde aşağıda isimleri yazılı jüri tarafından Coğrafya Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Mehmet ZAMAN İmza:

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Mustafa ÖZDEMİR İmza:

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Fatih ORHAN İmza:

Prof. Dr. Sait UYLAŞ
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	VI
TABLOLAR DİZİNİ	VII
HARİTALAR DİZİNİ	IX
ŞEKİLLER DİZİNİ	X
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ	XI
ÖNSÖZ.....	XIII
GİRİŞ	1
I. ARAŞTIRMA SAHASININ YERİ VE SINIRLARI.....	3
II. ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ	6
III. ARAŞTIRMA SAHASI İLE İLGİLİ DAHA ÖNCE YAPILMIŞ	
ÇALIŞMALAR	7

BİRİNCİ BÖLÜM

COĞRAFİ ÇEVRE ÖZELLİKLERİ

1.1. DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ TURİZM İLİŞKİSİ.....	10
1.1.1. Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikleri	10
1.1.2. İklim-Turizm İlişkisi	13
1.1.2.1. Sıcaklık	16
1.1.2.2. Yağış.....	19
1.1.2.3. Nem ve Bulutluluk	24
1.1.2.4. Güneşlenme Süresi	27
1.1.2.5. Rüzgârlar	29
1.1.2.6. Deniz Suyu Sıcaklıkları ve Turizm Arasındaki İlişki.....	31
1.1.3. Bitki Örtüsü	33
1.1.4. Hidrografik Özellikler -Turizm Etkileşimi.....	36
1.1.5. Toprak Özellikleri	39
1.2. BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ-TURİZM İLİŞKİSİ	40
1.2.1. Nüfus Özellikleri	40

1.2.1.1. Nüfus Gelişimi.....	41
1.2.2. Yerleşme.....	48
1.2.2.1. Yerleşme Tarihi	48
1.2.3. Ekonomik Coğrafya Özellikleri-Turizm İlişkisi	51

İKİNCİ BÖLÜM

GÖYNÜK'TE TURİZM

2.1. GÖYNÜK'TE TURİZM FAALİYETLERİNİN TARİHİ GELİŞİMİ	56
2.1.1. Güney Antalya Turistik Gelişim Projesi	56
2.1.2. Güney Antalya Turistik Gelişim Projesinin Göynük Turizmindeki Önemi	58
2.1.3. Güney Antalya Turizmi Geliştirme ve Altyapı İşletme Birliği (GATAB)	63
2.2. GÖYNÜK'TEKİ TURİSTİK KONAKLAMA TESİSLERİ VE TURİST TALEBİ.....	64
2.2.1. Konaklama Tesisleri.....	64
2.2.1.1. Oteller	66
2.2.1.2. Tatil Köyleri	69
2.2.1.3. Pansiyonlar	71
2.2.1.4. Moteller	72
2.2.1.5. Kampinger	72
2.2.2. Göynük'e Yönelik İç ve Dış Turizm Talebi.....	73
2.3. GÖYNÜK'TE ULAŞIM FAALİYETLERİ- TURİZM ETKİLEŞİMİ.....	76
2.3.1. Karayolu Ulaştırması ve Turizm	78
2.3.2. Havayolu Ulaşımı ve Turizm	79
2.3.3. Denizyolu Ulaşımı ve Turizm	82

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÖYNÜK ÇEVRESİNDEKİ DOĞAL-BEŞERİ TURİSTİK KAYNAKLAR VE TURİZM

3.1. DOĞA TURİZMİ.....	84
3.1.1. Olympos Beydağları Sahil Milli Parkı	84
3.1.2. Göynük Kanyonu	91
3.1.3. Beldibi Kanyonu	96

3.1.4. Beldibi (Akyarlar) Mağarası	98
3.2. DENİZ TURİZMİ	100
3.2.1. Mavi Bayraklı Plajlar	102
3.2.2. Su Sporlarına Dayalı Turizm Faaliyeti.....	104
3.3. YAYLA TURİZMİ	108
3.4. EKOTURİZM	110
3.5. TARİH VE KÜLTÜR TURİZMİ	112
3.5.1. Phaselis Antik Kenti.....	112
3.5.2. Olympos Antik Kenti	115
3.5.3. Likya Yolu.....	117
3.5.3.1. Ovacık-Göynük Kanyonu Kısmı	117
3.5.3.2. Sarıçınar- Hisarçandır Kısmı	118
3.5.4. Dinopark.....	119
3.6. KAMP TURİZMİ	120
3.7. KONGRE TURİZMİ	121
3.8. ALIŞVERİŞ TURİZMİ	123
3.9. SPOR (FUTBOL) TURİZMİ.....	125

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TURİZM-ÇEVRE ETKİLEŞİMİ

4.1. GÖYNÜK'TE TURİZM-ÇEVRE ETKİLEŞİMİ ve BAŞLICA	
SORUNLAR	126
4.2. GÖYNÜK VE ÇEVRESİ TURİZMİNDE FIRSATLAR, TEHDİTLER,	
GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLER	130
4.1.1. Göynük ve Çevresi Turizminde Güçlü ve Zayıf Yönleri	130
4.1.2. Göynük ve Çevresi Turizminde Fırsatlar, Tehditler	132
KAYNAKÇA	134
EKLER.....	140
EK 1. GÖYNÜK'ÜN TURİZM COĞRAFYASI OTELLER ANKETİ.....	140
EK 2. MÜLAKAT SORULARI.....	143
ÖZGEÇMİŞ.....	144

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖYNÜK KASABASI VE ÇEVRESİNİN TURİZM COĞRAFYASI

Çiğdem TOZAN

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet ZAMAN

2019, 144 Sayfa

Jüri: Prof. Dr. Mehmet ZAMAN

Prof. Dr. Mustafa ÖZDEMİR

Dr. Öğr. Üyesi Fatih ORHAN

Akdeniz Bölgesi'nin Antalya ilinde yer alan Kemer ilçesine bağlı bir kasaba yerleşmesi olan Göynük, 36°40' kuzey enlemi ile 30°32' doğu boylamının kesişim noktasında yer alır. Göynük ve çevresinin batısında Kemer ilçesine bağlı Ovacık Mahallesi, doğusunda Akdeniz, kuzeydoğusunda Antalya'nın merkez ilçelerinden olan Konyaaltı ilçesi ve ona bağlı Üçoluk, Hisarçandır ve Bahtılı mahalleleri, güneyinde Kemer ilçe merkezi yer alır. Göynük, Kemer ilçe merkezine 9 km, Antalya il merkezine 29 km uzaklıktadır.

Göynük 36°40' kuzey enlemi ile 30°32' doğu boylamının kesişim noktasında yer alır. Antalya ilinin güneyinde Kemer ilçesinin kuzeydoğusunda yer alan Göynük, kuzeyde Batı Torosların başlangıç noktası olan Beydağları tarafından çevrelenmiştir.

Göynük ve çevresinde turizmin gelişmesinde, doğal ve beşeri turistik kaynaklarının zengin oluşu etkili olmuştur. Aynı zamanda Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi alanında olması turizmin gelişmesine önemli katkı sunmuştur. Bu bağlamda özellikle 1990 yılından sonra turizm yatırımlarının artması hem turist sayısını artırmış hem de yöreyi turizm açısından önemli kılmıştır.

Araştırma sahasının başlıca turizm kaynaklarını; Akdeniz kıyısında uzanan mavi bayraklı plajları, Göynük kanyonu, Beydağları, Beldibi Mağarası, Dinopark tema parkı vb. doğal ve beşeri çekicilikleri oluşturur. Ayrıca hem kıyı kesiminde olması hem de iklim koşullarının elverişli olması kıyı turizmini öne çıkarmıştır. Diğer taraftan doğa turizmi, yayla turizmi, kültür turizmi, ekoturizm, spor turizmi vs. gibi alternatif turizm çeşitlerine de imkân tanımıştır.

Çalışmada Göynük kasabası ve çevresinin doğal ve beşeri turizm çekicilikleri, turizm potansiyeli, turizm faaliyetinin etkileri gibi konular ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akdeniz Bölgesi, Antalya, Turizm, Göynük, Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi, Beldibi Mağarası, Göynük Kanyonu

ABSTRACT
MASTER'S THESIS
TOURISM GEOGRAPHY OF GÖYNÜK TOWN AND ITS ENVIRONMENT

Çiğdem TOZAN

Advisor: Prof. Dr. Mehmet ZAMAN

2019, 144 pages

Jury: Prof. Dr. Mehmet ZAMAN
Prof. Dr. Mustafa ÖZDEMİR
Assist. Prof. Dr. Fatih ORHAN

Göynük, which is a town settlement of Kemer district in Antalya province of Mediterranean Region, is located at the intersection point of 36°40' north latitude and 30°32' east longitude. Ovacık neighbourhood of Kemer district in the west of Göynük and its around, Mediterranean in the east, Konyaaltı one of Antalya's central district of Üçoluk, Hisarçandır and Bahtılı neighbourhoods in the northeast, Kemer district take part in the south of Göynük. Göynük is 9 kms from Kemer and 29 kms from Antalya city center.

Göynük takes part at the intersection point of 36°40' North latitude and 30°32' east longitude . Göynük, which is also located in the town of Kemer and the province of Antalya, is surrounded by Bey mountains which are the starting point of the west Toros mountains in the north.

Because of the richness of natural and human touristic resources in the research area, tourism has been develeping in Göynük. Moreover, our field survery resides in South Antalya Tourism Development Project and it also draws tourists to this area. The number of the tourists, visiting our research area, has been increasing thanks to the speeding infrastructure activities with tourism investments for the area, especially after 1990s.

The main tourism resources of our research area are the beaches that have blue flags and stretch on the Mediterranean coast, Göynük Canyon, Beydağ Mountains, Beldibi Cave, Dinopark Theme Park and the other natural and human tourism from of attractions. Also it put forwads "sea, sun, sun"tourism because it has a coast at Mediterranean sea and the climate conditions are sufficient. On the other hand it is enable for alternative tourism facilities, like nature tourism, tableland tourism culture torism, ecotorism, sport tourism etc.

In this study, Göynük District's natural and human tourism attractions, tourism potential and the effects of tourism activities on field survey, and etc. have been examined in detail.

Keywords: Mediterranean Region, Antalya, Tourism, Göynük, South Antalya Tourism Development Project, Beldibi Cave, Göynük Canyon.

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

'	: Dakika
%	: Yüzde
°	: Derece
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi.
ATSO	: Antalya Ticaret ve Sanayi Odası
C°	: Santigrat Derece
Ha	: Hektar
KETAV	: Kemer Yöresel Tanıtım Vakfı.
KETOB	: Kemer Turistlik Otelciler ve İşletmeciler Birliği
Km	: Kilometre
Km²	: Kilometrekare
m	: Metre
M. T. A	: Maden Tetkik Arama
m/sn.	: metre /saniye
m²	: Metrekare
m³/sn.	: metreküp / Saniye
mb	: Milibar
mm	: Milimetre
s.	: Sayfa
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu.
TÜRÇEV	: Türkiye Çevre Eğitim Vakfı.
TÜRSAB	: Türkiye Seyahat Acentaları Birliği.
UNEP	: Birleşmiş Milletler Çevre Programı.
vb	: Ve Benzeri
WTO	: Dünya Turizm Örgütü.
YHT	: Yüksek Hızlı Tren

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Kemer Meteoroloji İstasyonuna Ait Sıcaklık Değerlerinin Aylara Göre Dağılımı(1972-2016).....	17
Tablo 1.2. Kemer’de Ortalama Sıcaklıkların Mevsimlere Dağılımı (1972-2016).	18
Tablo 1.3. Kemer’de Günlük Sıcaklık Değişimleri ve Günlük Amplitüd Değerleri (°C).	19
Tablo. 1.4. Kemer’de Toplam Yağışın Aylara Dağılımı (1972-2016).....	21
Tablo 1.5. Kemer’de Yağışın Mevsimlere Dağılımı (1972-2016).	22
Tablo 1.6. Kemer’de Yıllık Ortalama Bağıl Nem, Ortalama Yüksek Sıcaklık ve Ortalama Rüzgâr Hızı Dağılımı (2007-2016).	25
Tablo 1.7. Kemer’de Sisli Günlerin Aylara Dağılımı (1960-2016).	26
Tablo 1.8. Kemer’de Bulutlu Günlerin Aylara Dağılımı (1960-2016).	26
Tablo 1.9. Kemer’de Kapalı Günlerin Aylara Dağılımı (1960-2016).....	27
Tablo 1.10. Antalya’da Günlük Toplam Ortalama Güneşlenme Süresinin (sa-da) Aylara Dağılımı (1960-2016).....	28
Tablo 1.11. Kemer’de Yıllık Ortalama Rüzgâr Hızının Aylara Dağılımı (2007-2016).....	29
Tablo 1.12. Kemer’de Ortalama Rüzgâr Hızının Günlük Değişimi (2007-2016).....	30
Tablo 1.13. Kemer’de Maksimum Rüzgâr Hızının Aylara Göre Değişimi ve Yönü (2007- 2010).....	30
Tablo 1.14. Kemer’de Maksimum Rüzgâr Hızının Aylara Göre Değişimi ve Yönü (2007-2016).....	30
Tablo 1.15. Antalya’da Yıllık Ortalama Deniz Suyu Sıcaklıkları ve Ortalama Sıcaklıklarla Karşılaştırılması (2007-2016).	32
Tablo 1.17. Göynük ve Beldibi Beldelerinin ADNKS Göre Durumları (2007-2018). ..	42
Tablo 1.18. Göynük’ün Yaş Aralığı Nüfus Durumu (2017).	45
Tablo 1.19. Göynük’te Çalışan Turizm Personelinin Geceleme Yerlerine Göre Dağılımı (2017).	48
Tablo1.20. Göynük’te Çalışan Turizm Personelinin Çalışma Sürelerine Göre Dağılımı. (2017)	48

Tablo 1.21. Göynük'te Ticari İş Yerlerinin Sayısal Dağılımı (2018).	55
Tablo 2.1. Göynük'teki Konaklama Tesislerinin Sayısı ve Yatak Kapasiteleri (2018).	65
Tablo 2.2. Göynük ve Beldibi'ndeki 5 Yıldızlı Konaklama Tesisleri (2018).	67
Tablo 2.3. Göynük ve Beldibi'ndeki 4 Yıldızlı Konaklama Tesisleri (2018).	68
Tablo 2.4. Göynük ve Beldibi'ndeki 3-2-1 Yıldızlı Konaklama Tesisleri (2018).	69
Tablo 2.5. Göynük ve Beldibi'ndeki Tatil Köyleri (2018).	70
Tablo 2.6. Göynük ve Beldibi'ndeki Pansiyonlar (2018).	72
Tablo 2.7. Göynük ve Beldibi'ndeki Moteller (2018).	72
Tablo 2.8. Kemer'e Gelen Turistlerin Ülkelere Göre Dağılımı (2018).	74
Tablo 2.9. Kemer'e Gelen Turistlerin Yerli ve Yabancı Gruplamasına Göre Ayrımı (2014-2018).	75
Tablo 2.10. Kemer'e Gelen Turistlerin Mevsimlere Göre Ayrımı (2018).	76
Tablo 2.11. Antalya Havaalanına 2017 Yılında Gelen Yolcuların Geldikleri Ülkelere Göre Dağılımı (2017).	81
Tablo 2.12. Kemer Yat Limanına Gelen (Özel +Ticari) Bandıraların Milletlere Göre Dağılımı (2016).	83
Tablo 3.1. Göynük Kanyonuna Gelen Turistlerin Ülkelere Göre Dağılımı (2017).	95
Tablo 3.2. Göynük Kanyonuna Gelen Turistlerin Mevsimlere Göre Dağılımı (2017)..	96

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 1. Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası.	4
Harita 3.1. Olimpos Beydağları Sahil Milli Parkının Yayılış Alanı.	85
Harita 3.1. Dinopark'ın Yerleşim Planı	120

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Güneş ışınlarının Göynük’e geliş açıları.	15
Şekil 1.2. Kemer Meteoroloji İstasyonuna Ait Sıcaklık Değerlerinin Aylara Göre Dağılımı (1972-2016).....	18
Şekil 1.3. Kemer’de Ortalama Yağışın Aylara Göre Dağılımı (1972-2016).....	21
Şekil 1.4. Kemer’de Yıllık Yağışın Mevsimlere Dağılımı (1972-2016).	22
Şekil 1.5. Kemer’de Yıllık Ortalama Bağıl Nem, Ortalama Yüksek Sıcaklık ve Ortalama Rüzgâr Hızı Dağılımı (2007-2016).	25
Şekil 1.6. Kemer’de Ortalama Bulutlu ve Ortalama Kapalı Günlerin Yıl İçerisindeki Dağılımı (1960 -2016).....	27
Şekil 1.7. Antalya’da Günlük Toplam Ortalama Güneşlenme Süresinin (sa-da) Aylara Dağılımı (1960-2016).....	28
Şekil 1.8. Göynük ve Beldibi Mevkilerindeki Erkek, Kadın ve Toplam Nüfusun Seyri (2007-2017).	43
Şekil 1.9. Göynük Kasabası’nda Nüfusun Cinsiyet Oranlarındaki Dağılımı (2018).....	44
Şekil 1.10. Göynük’ün Nüfus Piramidi (2017).....	45
Şekil 2.1. Beldibi Bölgesi İçin Öngörülen Çevre Düzeni Plan Revizyonları	61
Şekil 2.2. Göynük Bölgesi için Öngörülen Çevre Düzeni Plan Revizyonları.	62
Şekil 2.3. Göynük’te Konaklama Türlerinin Tesis Sayısına Göre Oranları. (2018).....	66
Şekil 2.4. Kemer’e Gelen Turistlerin Ülkelere Göre Oransal Dağılımı (2018).....	74
Şekil 2.5. Kemer’e Gelen Turistlerin Yerli ve Yabancı Gruplamasına Göre Ayrımı (2014-2018).....	75
Şekil 2.6. Kemer’e Gelen Turistlerin Mevsimlere Göre Ayrımı (2018).....	76
Şekil 2.7. Antalya Havaalanına Gelen Milletlerin Oransal Dağılımı (2017).....	82
Şekil 3.1. Göynük Kanyona Gelen Turistlerin Oransal Dağılımı % (2017).....	95
Şekil 3.2. Göynük Kanyona Gelen Turistlerin Mevsimlere Göre Dağılışı % (2017).....	96

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 1.1. Kış aylarında Göynük Deresi'nden görünüm.....	23
Fotoğraf 1.2. Hisarçandır mevkiinden kar yağışlı bir günden görünüm (2017).	24
Fotoğraf 1.3. Göynük'teki maki formasyonuna ait mersin, melengiç, funda bitkileri. .	35
Fotoğraf 1.4. Araştırma sahamızdaki turuncgil bahçelerinden bir görünüm.	35
Fotoğraf 1.5. Göynük Deresi'nden genel bir görünüm.	38
Fotoğraf 1.6. Göynük Kasabası yerleşkesinden genel bir görünüm.	51
Fotoğraf 1.7. Domates serası ve hemen yanında tarım arazisine yapılan inşaatın bir görünüm.	52
Fotoğraf 2.1. Grand Hotel Kilikya Palace adlı 5 yıldızlı otelden genel bir görünüm	67
Fotoğraf 2.2. Amara Club Marine Natura Tatil Köyü'nden genel görünüm.	71
Fotoğraf 2.3. Mandalina Kamping 'ten genel bir görünüm.	73
Fotoğraf 3.1. Milli park alanında 1300-1900 m yükseltiler arasında sedir ormanları yer alır.	87
Fotoğraf 3.2. Milli park sahasındaki makilik ve ormanlık alanlardan bir görünüm.	88
Fotoğraf 3.3. Sahada nesli tükenmekte olan keklik türü.	89
Fotoğraf 3.4. Yanartaş'tan genel bir görünüm.	90
Fotoğraf 3.5. Göynük Kanyonu girişindeki küçük şelale ve doğaya uyumlu hale getirilmiş çeşmeler.	92
Fotoğraf 3.6. Göynük kanyonundaki Adı Yok Mağarası'ndan bir görünüm.	92
Fotoğraf 3.7. Kanyondaki trekking yolundan bir görünüm.	93
Fotoğraf 3.8. Göynük kanyonundaki göletlerden bir görünüm ve zipline halatı.	94
Fotoğraf 3.9. Beldibi Kanyonunun olduğu sahadaki aşınmadan genel bir görünüm.	97
Fotoğraf 3.10. Beldibi Mağarasından genel bir görünüm.	98
Fotoğraf 3.11. Karakise Plajından bir görünüm.	101
Fotoğraf 3.12. Göynük'teki Mavi Bayraklı Plajlardan bir görünüm.	103
Fotoğraf 3.13. Göynük Kanyonunda yapılan rafting aktivitesinden görünüm.	105
Fotoğraf 3.14. Göynük ve çevresinde yapılan aktivitelerden birini de parasailing oluşturur.	106
Fotoğraf 3.15. Göynük'e gelen turistlerin en çok tercih ettiği aktivitelerden bir diğeri de <i>jet ski</i> dir.	106

Fotoğraf 3.16. Tekne turlarında en çok tercih edilen yerler arasında; Alacasu, Cennet Koyu, Üç Adalar, Phaselis'e bulunur.....	107
Fotoğraf 3.17. Üçoluk Yaylası'ndan genel bir görünüm.	109
Fotoğraf 3.18. Phaselis antik tiyatrosundan genel bir görünüm.	113
Fotoğraf 3.19. Phaselis ana caddesinden bir görünüm.....	114
Fotoğraf 3.20. Phaselis plajından genel bir görünüm.	115
Fotoğraf 3.21. Olympos antik kentinden görünüm.	116
Fotoğraf 3.22. Likya Yolu'nun Hisarçandır mevki, resmi başlangıç noktasını oluşturur.....	118
Fotoğraf 3.23. Hisarçandır Yaylası'ndan Antalya'ya bakış.....	119
Fotoğraf 3.24. Öğrenci kamplarından genel bir görünüm.	122
Fotoğraf 3.25. Göynük'te cuma günü giyim pazarı kurulmaktadır.	124
Fotoğraf 4.1. Yeşil Anahtar Ödülü'ne sahip Crystal Nirvana Hotel.....	127
Fotoğraf 4.2. Göynük'te otellerden denize bırakılan atık sular çevresel kirliliğe neden olmaktadır.	129

ÖNSÖZ

Herhangi bir saha ile ilgili araştırma yapılmadan önce, o sahanın fiziki ve beşeri Coğrafya özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir. Çünkü bu özellikler bilinmeden saha hakkında yapılan yorumların nedenlerine cevap bulunamaz. Coğrafya biliminin araştırma metotları uygulandığında incelenen saha hakkındaki ekonomik, kültürel ve sosyal yönden tüm bilgiler gün ışığına çıkmaktadır.

Günümüzde turizm, birçok ülke ve bölgede ekonomik kalkınmanın, gelişmenin ve bölgelerarası gelişmişlik farkının azaltılmasının en önemli kaynaklarından biridir. Büyük ölçüde hizmet sektörüne dayalı olan turizm, işsizliğin yoğun olarak bulunduğu ülke ve bölgeler için büyük önem taşır. Bu bağlamda, Göynük'ün ekonomik kalkınmasında önde gelen sektör turizmdir.

Göynük, turizm açısından beşeri ve doğal yapısıyla zengin bir potansiyele sahip olduğu söylenebilir. Antalya il merkezine 29 km, Antalya havaalanına 1 saat mesafede yer almaktadır. Ulaşım kolaylığı ve kıyı turizm potansiyelinin fazla olması ve birçok alternatif turizm olanaklarının olması sahaya yönelik turizm faaliyetlerini arttırmıştır.

Bu çalışmanın belirlenmesinde, hazırlanma süreci boyunca, çalışmanın her aşamasında bilgileri, tecrübeleri ve cömertçe gösterdiği sabrıyla yol gösteren saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Mehmet ZAMAN'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmanın hemen her aşamada yardımlarını gördüğüm fikirlerinden büyük ölçüde istifade ettiğim, öneri ve eleştirilerinden yararlandığım hocalarım; *Prof. Dr. Zeki KODAY, Dr. Öğretim Üyesi Fatih ORHAN, Prof. Dr. Saliha KODAY, Prof. Dr. Kenan ARINÇ, Prof. Dr. İbrahim KOPAR, Prof. Dr. Mustafa ÖZDEMİR, Doç. Dr. Günay KAYA, Dr. Öğretim Üyesi Cemal SEVİNDİ, Doç. Dr. Salih BİRİNCİ, Dr. Öğretim Üyesi Çağlar Kivanç KAYMAZ* ve diğer hocalarıma şükranlarımı sunarım.

GİRİŞ

“Göynük Kasabası ve Çevresinin Turizm Coğrafyası” adlı çalışma, bir turizm coğrafyası araştırması olduğu için, öncelikle turizm ve turizm coğrafyası ile ilgili tanımların bir kısmı ile öncü terimleri kısaca incelemek faydalı olacaktır.

Turizm, “insanların sürekli konutlarının bulunduğu yer dışında devamlı olarak yerleşmemek, sadece para kazanmak ve politik ya da askeri bir amaç izlememek üzere, liberal bir ortam içinde; iş, merak, din, sağlık, spor, dinlenme, eğlence, kültür, deneyim kazanma, snobik amaçlarla veya aile ziyareti, kongre ve seminerlere katılmak gibi nedenlerle, kişisel veya toplu olarak yaptıkları seyahatlerden, gittikleri yerlerde 24 saati aşan veya o yerin bir konaklama tesisinde en az bir geceleme süre ile konaklamalarından ortaya çıkan iş ve ilişkileri kapsayan bir tüketim olayı” şeklinde tanımlanmaktadır¹.

Tümertekin’e göre turizm; eğlenme ve tatil yapma amacıyla, seyahate çıkmaktır².

Bir başka tanıma göre turizm; bir ilişkiler bütünü olan turizm olayının meydana gelebilmesi için, gerçekleştirilen para kazanma amacı olmadan seyahatin devamlı oturulan yerlerin dışına yapılması, konaklama sırasında turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetlerin talep edilmesi ve gidilen yerdeki konaklamanın geçici olması gerekir³.

Turizmin ortaya çıkması, gelişmesi, ulaşım faaliyetleri, konaklamalar, konaklamalardan doğan ihtiyaçların karşılanması, kongreler, konferanslar, seminerler, sempozyumlar hep bir mekânda olmuşlar ve belli bölgelere dağılmışlardır. Bölgelerin doğal yapıları ve özellikleri, bölgelerin iklimi, doğal ve beşeri kaynakları coğrafya ile yakından ilgilidir. Coğrafyanın bu yönü dikkate alındığında, bir mekân içinde oluşan ve gelişen, mekânla ve mekânın özellikleri ile yakından ilgilenen turizm faaliyetlerini ilgi alanına alması son derece doğaldır. Turizm olayı belli nedenlerle mekân içerisindeki hareketliliği ifade eder. Mekân içerisindeki hareketlilik birçok ilişkilerin kurulmasına neden olur. Hareket etme, yer değiştirme insanların hayati fonksiyonları içerisinde yer almaya başlamıştır.

¹ Hasan Olalı, *Turizm Politikası ve Planlaması*, İşletme İktisadı Enstitüsü Yayınları, Yayın No: 122, İstanbul 1990, 5.

² Erol Tümertekin, *Ekonomik Coğrafya*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1982, 466.

³ Nazmiye Özgüç, *Turizm Coğrafyası*, Çantay Yayınevi, İstanbul 2007, 13.

Turizm araziyi çok yönlü olarak kullanır. Çünkü insanlar araziyi yalnız oturma yeri olarak kullanmaktan öte, boş zamanlarını değerlendirme yeri olarak da görmektedirler⁴.

Turizm en basit anlatımıyla bir sistem halinde, üç mekânsal unsurdan meydana gelir: a) turistlerin yaşadığı yerler b) insanların gezmek üzere gittikleri yerler c) turist gönderen ve alan yerler arasında yapılan yolculuklar. Turizm coğrafyası da her düzeydeki mekân ölçeğinde turizmin bu üç elemanı ile ilgilidir. Bir şehir içi turizm hareketlerinden başlayıp, kıtalararası turizm hareketlerine kadar her turizm olayı “bir mekân bilimi” olan coğrafyanın inceleme alanı içinde kalır. Zaten turizm olayının kendisi, diğer ekonomik ve toplumsal faaliyetlerin hepsinden daha çok mekânsal özelliklerle sıkı sıkıya ilişkilidir⁵.

Turizm, Latince “tornus” kelimesinden kaynaklanmakta ve insanların bir eksen etrafında dönme hareketini ifade etmektedir. Buradan da İngilizce, Fransızca ve Almanca gibi yaygın dünya dillerine “tour” şeklinde geçmiştir ki insanların dairesel hareketi içerisinde bazı görülmeye değer yerleri iş ve eğlence amacıyla gezip geri dönmelerini ifade etmektedir⁶.

Turizm Coğrafyası bilim alanı; turistik kaynakların dağılışı, sınıflandırılması, turizmin etkileri, turizm potansiyelini belirleme, arazi kullanımı, ulaşım sistemleri-turizm etkileşimi...gibi konular üzerine uzmanlaşan, coğrafyanın uygulamalı bilim alanlarından birisidir.

Dinlenmek, eğlenmek, yeni yerler ve toplumlar görüp tanımak, bilgi ve görgüsünü artırmak gibi amaçlarla seyahate çıkan bireylere turist denir. Ancak bunlar, herhangi birinin turist sayılabilmesi için yeterli ölçüt değildir. Örneğin gidilen yerde kalınan süre bu ölçütlerden birisidir. Dünya Turizm Örgütü’ne göre turizm olarak kabul gören faaliyetlerden herhangi birisine katılmak kaydıyla gidilen yerde en az 24 saat, fazla ise 1 yıl kalan kişiler turist, 24 saatten az kalan kişiler ise ziyaretçi olarak kabul edilmektedir⁷.

⁴ Savaş Ürger, *Genel Turizm Bilgisi*, Akdeniz üniversitesi Basımevi, Antalya 1993, 34.

⁵ Özgüç, *Turizm Coğrafyası*, 16.

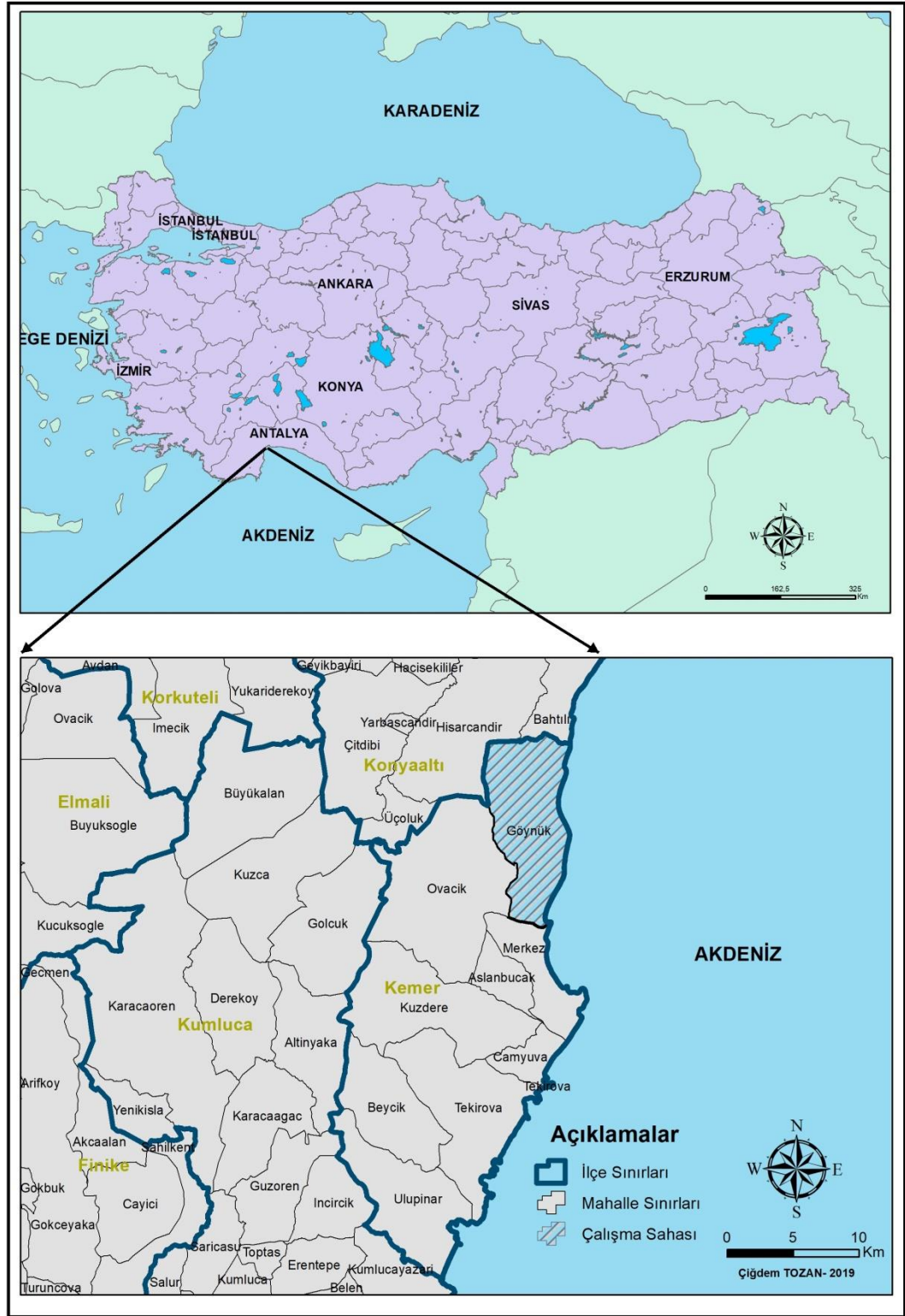
⁶ Osman Kemal Ağaoğlu, *Türkiye’de Turizm Eğitimi ve Etkenliği*, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Ankara 1991, 24.

⁷ Hayati Doğanay ve Serhat Zaman, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Pegem Akademi, Erzurum 2013, 10.

Dünya Turizm Örgütü uluslararası turizmi; bir ülkeye bir başka ülke de oturanlar tarafından yapılan veya o ülkede yaşayanların ülkeleri dışına yaptıkları ziyaretler olarak tanımlarken, iç turizmi ise; bir ülkede yaşayanların kendi ülkelerinde başka yerlere yaptıkları ziyaretler olarak belirtmektedir.

I. ARAŞTIRMA SAHASININ YERİ VE SINIRLARI

Akdeniz Bölgesi'nin Antalya ilinde yer alan Kemer ilçesine bağlı bir kasaba yerleşmesi olan Göynük, 36°40' kuzey enlemi ile 30°32' doğu boylamının kesişim noktasında yer alır. Göynük ve çevresinin batısında Kemer ilçesine bağlı Ovacık Mahallesi, doğusunda Akdeniz, kuzeydoğusunda Antalya'nın merkez ilçelerinden olan Konyaaltı ilçesi ve ona bağlı Üçoluk, Hisarçandır ve Bahtılı mahalleleri, güneyinde Kemer ilçe merkezi yer alır. Göynük, Kemer ilçe merkezine 9 km, Antalya il merkezine 29 km uzaklıktadır.

Harita 1. Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası.

Antalya ilinin güneyinde Kemer ilçesinin kuzeydoğusunda yer alan Göynük, kuzeyde Batı Torosların başlangıç noktası olan Beydağları tarafından çevrelenmiştir.

Araştırma sahasında yükseltinin arttığı noktaları: Bel Tepe (658m), Kat Tepe (1061m), Karabuz Tepesi (1184m), Delik Tepe (1664 m), Kopuk Tepe (1316m), Yağca Tepe (283m), Rezburnu Tepesi (258m), Koca Tepe (571m), Andızlı Tepe (1370m), Kızıltepe Tepe (196m), Tekerlek Tepe (115m), Çınarlıpınar Dağı (1382m), Bağlık Dağı (519m), Çam Dağı (1356m) oluşturmaktadır.

Araştırma sahasında Akdeniz iklimi görülmektedir. Genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir. Yıl içerisinde en yüksek sıcaklıklar 40°C civarını bulur. Bütün bir yıl değerlendirildiğinde sıcaklıklar 0°C altına düşmez. Araştırma sahasındaki en düşük sıcaklıklar 3°C civarını bulur. Nadir olarak dolu yağışı görülür. Hâkim rüzgâr yönü kuzeybatıdır. Yıl içerisinde yağış miktarı 800 mm-1000mm civarındadır. Güneşlenme süresi 12 saattir⁸.

Orman sahalarının yayıldığı alanlar deniz seviyesinden başlayıp 1350 m yükseltiye kadar çıkar. Göynük, Akdeniz Fitocoğrafya Bölgesi sınırları içinde yer alır. Çevrenin klimaks ağacı olan kızılçam (*Pinus brutia*) 1200 metreye kadar ormanlar oluşturur. 800-1000 metreye kadar kızılçam ormanlarının tahribiyle sahaya yerleşen çoğunlukla kurakçıl çalı (maki) formasyonu yaygındır. Kışın yaprağını dökmeyen parlak ve genellikle küçük yapraklı olan bu formasyon, bünyesinde defne (*Laurus nobilis*), kocayemiş (*Arbutus uneda*), funda (*Erica arborea*), menengiç (*Pistacia terebinthus*), sandal (*Arbutus andrachne*), mersin (*Myrthus communis*), keçiboyunu (*Ceratania siliqua*), kermez meşesi (*Qercus cocciferar*), zakkum (*Nerium oleander*)vb. türleri barındırır. Kızılçamdan sonra dikkati çeken bir diğer ağaç fıstık çamıdır (*Pinus pinea*). Sahada 1300-1400 metrelerden başlayan sedir ormanları 1700-1850 metrelere kadar yayılım gösterir⁹.

Araştırma sahası olan Göynük'ün başlıca akarsuları Kuruçay ve Göynük Deresidir. Göynük Deresi'nin orta çığırı rafting sporu için son derece elverişlidir. Göynük Kanyonu ve rafting sporu sahanın turizm potansiyelini artırır.

Araştırma sahasında turizm tesislerinden ve yerleşim alanlarından geriye kalan alanlarda tarım alanları vardır. Genellikle turuncgillerden özellikle de portakaldan oluşan meyve bahçeleri yaygındır. Turuncgillerden sonra en fazla ekim alanı bahçe

⁸ T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü.

⁹ İbrahim Atalay, *Türkiye Vejetasyon Coğrafyası*, Ege Üniversitesi Basımevi, Birinci Baskı 1994, İzmir 119-125.

bitkilerine ayrılmıştır. Bahçe bitkilerinden domates, marul, zeytin, mısır, bakla, fasulye vb. ürünlerin ekiliş alanları yaygındır.

Sıcak havanın etkisiyle yayla kültürü gelişmiştir. Haziran-Eylül döneminde Hisarçandır Yaylası, Üçoluk Yaylası, Söğüt Cuması, Ovacık gibi yaylalara serinlemek ve hayvanları otlatmak amacıyla gidilmektedir.

Araştırma sahası turizm faaliyetlerinden geçiminin büyük kısmını sağlamaktadır. Özellikle kıyı turizminin etkisinin fazla olduğu sahada yaz aylarında nüfus önemli miktarda artmaktadır.

Göynük'ten geçen en önemli ulaşım aksı D-400 karayoludur. Muğla'nın Datça ilçesinden başlayan D-400 karayolu, Muğla, Antalya, Mersin, Adana, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Şırnak ve Hakkâri illerinden geçerek Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde Esendere sınır kapısında sona erer. Antalya il merkezi ile Kemer ilçesi arasında bağlantıyı sağlayan 2 bin 402 metre uzunluğunda 3 tünel vardır.

Göynük'te Cumhuriyet Mahallesi, Esentepe Mahallesi, Değirmendere Mahallesi adlı yerleşmeler yer alırken Beldibi mevkiinde ise Bahçecik Mahallesi, Beldibi 1, Beldibi 2, Beldibi 3, mahalleleri bulunmaktadır. Sahada 3 İlkokul ve Ortaokul, 1 Fen Lisesi, 1 Anadolu Lisesi, 1 Aşçılık Yüksekokulu bulunmaktadır. Anadolu Lisesi ve Fen Lisesinde yatılı olarak eğitim gören öğrenciler ile Aşçılık Yüksekokulu'nda eğitim gören öğrenciler Göynük'ün nüfusunu arttırmıştır.

II. ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

“Göynük Kasabası ve Çevresinin Turizm Coğrafyası” adlı çalışmanın amacı Göynük'ün turizm kaynaklarını coğrafi bakış açısıyla incelemek, mevcut turizm potansiyelini araştırmak, potansiyel turizm kaynaklarını belirlemek, turizmin Göynük'e olan ekonomik, sosyal ve kültürel yönlerden etkilerini ortaya koymaktır. Çalışmada öncelikle konunun daha açıklayıcı olması amacıyla;

- Araştırma sahasının konum ve özellikleri
- Araştırma sahasının fiziki, beşeri ve ekonomik özellikleri
- Araştırma sahasının turizm çekicilikleri(doğal ve beşeri)
- Araştırma sahasında turizmi etkileyen olumsuzluklar araştırılmıştır.

Araştırma sahasındaki turizm değeri yüksek, öne çıkmış turizm faaliyetleri ve turizm potansiyeli yüksek mekânlar çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır.

Çalışmada araştırma ve raporlar incelenmiştir. Daha sonra gezi-gözlem, görüşme, anket yöntemleri ile saha hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşılmıştır. Gezi-gözlem faaliyetleri sırasında gerekli mekânlar fotoğraflanmış, alan ile ilgili broşürler toplanmış ve yetkililer ile görüşmeler sağlanmıştır. Derlenen bilgiler tez amacı ve konusu ile ilişkilendirilerek sınıflandırılmıştır. Saha ile ilgili bilgiler resmi kaynaklardan alınmaya dikkat edilmiştir.

Arazide yapılan gözlem sonuçları ile alınan görüntüler ve mülakat sonuçları ile elde edilen bilgiler ve veriler, akademik yazım kuralları ve disiplinine uygun olarak coğrafyanın ifade ve temel ilkeleri (dağılışı, bağlantı ve neden-sonuç) doğrultusunda kompoze edilmiştir. Analitik ve sentetik yaklaşımlar dikkatte alınarak konular incelenmiştir. Yazım esnasında bilimsel ve objektif dil kullanılmaya özen gösterilmiştir.

Araştırma sahasında yapılan görüşme ve anketler sahadaki turizm açısından önemli olan 40 otel ve tatil köyü ile iletişime geçilerek yapılmıştır.

Araştırma sahamızdaki en önemli hedef mevcut turizm verilerini gerçeğe en yakın şekliyle elde etmek ve doğru bir şekilde değerlendirmektedir. Turizm potansiyelini artırmaya yönelik sahada kıyı turizmi dışında neler yapılabilir bunu araştırmaktır. Bu kapsamda yapılan veri toplama aşamasında otellerde ve belediyelerde gerekli istatistik çalışmalarının yapılmamış olması sahayla ilgili en önemli sınırlılık olmuştur.

III. ARAŞTIRMA SAHASI İLE İLGİLİ DAHA ÖNCE YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

Göynük, Antalya ilinin Kemer ilçesine bağlı kasaba yerleşkesidir. Sahada yer alan doğal ve beşeri turizm çekilimleri turizm potansiyelini artırmıştır. Fakat araştırma sahamıza dair yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır.

Ahmet Salih Öztürk (2010)¹⁰, Antalya Körfezi Batısında Kırsal Turizm: Potansiyel ve Geliştirme Stratejisi: Eser, Yüksek Lisans tez çalışması olup, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalı

¹⁰Ahmet Öztürk, *Antalya Körfezinin Batısında Kırsal Turizm: Potansiyel ve Geliştirme Stratejisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalı, İzmir 2010.

tarafından hazırlanmıştır. Antalya Körfezi batısındaki sahanın kırsal turizm potansiyeli ve bu sahada kırsal turizmi geliştirmeye dayalı faaliyetler ayrıntılı olarak incelenmektedir.

Metin Akıncıoğlu (1996)¹¹, Antalya- Kemer’de Turizm Mekânına Planlamanın Etkileri: Eser, Yüksek Lisans tez çalışması olup, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde hazırlanmıştır. Çalışma da Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi’nin başlangıç tarihinden 1996 yılına kadar turizm mekânlarında etkili olan olumlu ve olumsuz yönleri incelenmiştir.

Serhat Zaman (2005)¹², Kemer’in Turizm Coğrafyası: Eser, Doktora Tez çalışmasıdır. Doktora Tezi dört bölümden oluşmaktadır. Kemer’in turizm kaynakları, Güney Antalya Turizm Projesi’nin başlangıcından 2005 yılına kadar Kemer ilçesindeki etkileri, artan turizm aktivelerinin Kemer üzerindeki olumlu ve olumsuz sonuçları gibi Kemer ilçesinin turizmine dair bütün konuları ayrıntılı bir şekilde ele almıştır.

Neriman Zevkliler (2007)¹³, Göynük ve Tarihçesi: Eser, Göynük Kasabası’nın ilk kurulmaya başladığı yıllardan 2007 yılına kadar olan süreçte yerleşmenin tarihini bütün ayrıntıları ile vermektedir. Göynük Kasabası’nın doğal ve beşeri turistik çekicilikleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Celal Güzelyürek, Mustafa Adak (2005)¹⁴, Mağara Çağından Günümüze Beldibi: Eserde Beldibi Kasabası’nın Paleolitik Çağ’dan 2005 yılına kadar olan tarihi geçmiş ve Beldibi Kasabası ile Göynük Kasabası’nın coğrafyaları, turistik kaynakları hakkında bilgi verilmiştir.

Suna Doğaner (2001)¹⁵, Türkiye Turizm Coğrafyası: Eser, turizm coğrafyasında alanında hazırlanmıştır. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümünde Türkiye turizminde su kaynakları, ikinci bölümde ise Türkiye turizminde yer şekillerine yer verilmiştir.

¹¹ Metin Akıncıoğlu, *Antalya-Kemer’de Turizm Mekânına Planlamanın Etkileri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 1996.

¹²Serhat Zaman, *Kemer’in Turizm Coğrafyası*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2005.

¹³ Neriman Zevkliler, *Göynük ve Tarihçesi*, Gündüz Kitabevi Yayınları, Ankara 2007.

¹⁴ Mustafa Adak, Celal Güzelyürek, *Mağara Çağımızdan Günümüze Beldibi*, Beldibi Belediyesi Kültür Yayınları: 1, Anabasis Yayınları, Antalya 2005.

¹⁵Suna Doğaner, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Çantay Kitabevi, İstanbul 2001.

Nazmiye Özgüç (2007)¹⁶, Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler: Çalışma turizm coğrafyası alanında hazırlanmış kitap türünde Türkiye'deki başlıca eserlerdendir. Turizm, rekreasyonlar, turizm coğrafyası, turizm çekicilikleri, ulaşım, konaklama, turizmde planlama, turizmin gelişimi ve dünya turizm bölgeleri konularında bilgi vermektedir.

Hayati Doğanay, Serhat Zaman (2013)¹⁷, Türkiye Turizm Coğrafyası: Eser beş bölümden oluşmaktadır. Turizm coğrafyası konusunda öncü ve oldukça kapsamlı bir kitaptır. İlk bölümde, turizm konusunda temel kavramlardan bahsedilmiştir. İkinci bölümde, Türkiye'nin doğal ve beşeri turizm çekiciliklerinin turizm açısından önemi ele alınmıştır. Üçüncü bölümde, yerşekilleri ve turizm arasındaki ilişki ayrıntılı olarak işlenmiştir. Dördüncü bölümde konaklama tesisleri ile iç ve dış turizm hareketleri hakkında bilgi verilmiştir. Son olarak beşinci bölümde Türkiye'deki destinasyonların coğrafi dağılımına vurgu yapılmıştır.

Eserden çalışmamızda Kemer ve yakın çevresine ait bilgi vermesi ve Türkiye'de turizm coğrafyası hakkında bilgi vermesi nedeniyle faydalanılmıştır.

Antalya Büyükşehir Belediyesi (2017)¹⁸, Kemer (Antalya) Göynük Uygulama ve Nazım İmar Planı Araştırma ve Açıklama Raporu: Çalışmada Göynük ve çevresinin özellikleri, alt yapı sistemi ve turizm konusunda yapılan faaliyetler ile sonuçları ayrıntılı olarak incelenmiştir. Araştırma sahamızdaki 2017 yılı verilerini incelemede ve Göynük'e dair genel bilgilerin elde edilmesinde Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin yaptığı bu çalışmadan faydalanılmıştır.

Serhat Zaman (2007)¹⁹, Fonksiyonel Değişim Sürecinde Antalya Beydağları Yaylaları: Atatürk üniversitesi kapsamında hazırlanan eser beşeri coğrafya alanında oluşturulmuş kitap türündedir. Beydağları üzerinde yer alan yaylaların alternatif turizm olanakları ve kırsal turizmin varlığının gelişmesi hakkında yapılan detaylı bir çalışmadır.

¹⁶ Nazmiye Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, Çantay Kitabevi, İstanbul 2007.

¹⁷ Hayati Doğanay, Serhat Zaman, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Pegem Akademi Yayınevi, Erzurum 2013.

¹⁸ Antalya Büyükşehir Belediyesi, *Kemer (Antalya) Göynük Uygulama ve Nazım İmar Planı Araştırma ve Açıklama Raporu*, Antalya 2017

¹⁹ Serhat Zaman, *Fonksiyonel Değişim Sürecinde Antalya Beydağları Yaylaları*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 2007.

BİRİNCİ BÖLÜM

COĞRAFİ ÇEVRE ÖZELLİKLERİ

1.1. DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ TURİZM İLİŞKİSİ

Göynük ve çevresinde sürdürülen turizm faaliyetlerinin gelişmesinde, doğal çevre özelliklerinin büyük etkisi vardır. Sahadaki turistik çekiciliklerinin büyük bir kısmı doğal turistik çekiciliklerden oluşmaktadır. Göynük ve çevresi turizm faaliyetleri açısından elverişli jeoloji, jeomorfoloji, iklim, bitki örtüsü ve hidrografya özelliklerine sahiptir²⁰. Araştırmanın bu bölümünde Göynük'ün doğal çevre özellikleri ayrıntılı olarak ele alınacak, turizm ile olan etkileşimlerine dair incelemeler sunulacaktır.

1.1.1. Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikleri

Araştırma sahası Akdeniz Bölgesi'nde Teke Platosu üzerinde Batı Torosların Beydağları kuşağının güneydoğusunda yer almaktadır. Antalya Körfezi'nin batısında deniz kıyısından itibaren birden yükselen dağlık alanlar ve tepeler, sahanın topoğrafik görünümünün belirlenmesinde etkili olmuştur²¹.

Akdeniz Bölgesi'nde metamorfik arazilerin çok yer tutmasına karşın, jeomorfolojik gelişim üzerindeki etkileri önemlidir. Bütün jeoloji devirlerine ait kalkerler çok yaygındır ve karst olayları bölgenin jeomorfolojik yapısında önemli izler bırakmıştır. Peridotit, gabro ve serpantin gibi bazik ve ultrabazik kayaların büyük ölçüde katılmış olmalarıdır. Yer yer radyolarit ve denizaltı lavlarının da katıldığı bu ofiyolitik seriler Batı Toroslar üzerinde görülmektedir²². Araştırma sahası Batı Toroslar üzerinde yer aldığı için Göynük'te de bu oluşumlara rastlanılmaktadır. Sahada kalkerin hakim olduğu çıplak gözle rahatlıkla gözlemlenebilmektedir.

²⁰ Serhat Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2005, 15

²¹ Abdullah Soykan, Recep Efe, Emin Atasoy, Dağların Fonksiyonu: Türkiye Dağları Örneği, International Conference Education , Science, Economics And Technologies In The Global World, 12-14 September, 2008, 2.

²² Kenan Arınç, *Doğal, İktisadi, Sosyal ve Siyasal Yönleriyle, Türkiye'nin Kıyı Bölgeleri*, Biyosfer Araştırmaları Merkezi Coğrafya Araştırmaları Serisi No:102, Erzurum 2011, 23-25.

Çoğunlukla ekay ve faylanmalar ile oluşan morfolojik şekiller ve kalker şevleri sahanın morfometrisinin belirlenmesinde etkili olmuşlardır. Nitekim inceleme alanı yüksek kalker dağları ve aralarındaki derin vadilerle ayrı ayrı tepeler halinde ayrılmıştır, aşınma çok gençtir. Tepeler çok sivridir. Deniz kıyısından aniden yükselen kalker dağları bazı yerlerde 1300 m yüksekliğe kadar erişir, sonra derin vadiler ve tekrar yüksek tepeler, bu sıralanma NE-SW doğrultusunda bir nevi yükselim ve alçalımlar sıralanması şeklinde devam eder²³.

Sahanın batısındaki yüksek kısımlarda 1500-2000 metreye varan yaylalar görülür. Bunlar kalkerlerin arasında daha çabuk aşınmaya maruz kalmış detritik fasiyesteki tabakalar üzerindedir ve bir nevi yüksek duvarlarla çevrilmiş düzlüklerdir. Kalkerler içinde karstik şekillere, mağaralara, ölü mağaralara, lapy, obruk ve dolinlere rastlanılır. Saha fazlaca arızalıdır ve deniz kenarından aniden yükselen kalker kayalıkları ile belirgin topografik özellikler meydana getirir. Serpantin ve kalkerler içindeki vadiler V şeklindedir. Çandır çayı boyunca bir eğilme görülmez, tabiler dik olarak birleşir²⁴. Araştırma sahamızdaki yüksek alanları; Bel Tepe (658 m), Kat Tepe (1061 m), Karabuz Tepesi (1184 m), Delik Tepe (1664 m), Kopuk Tepe (1316 m), Yağca Tepe (283 m), Rezburnu Tepesi (258 m), Koca Tepe (571 m), Andızlı Tepe (1370 m), Kızıltepe Tepe (196 m), Tekerlek Tepe (115 m), Çınarlıpınar Dağı (1382 m), Bağlık Dağı (519 m), Çam Dağı (1356 m) oluşturmaktadır.

Araştırma alanının jeolojik geçmişi, stratigrafik istiflenmesi göz önüne alınarak incelenmiş ve buna göre sahanın; Paleozoik (permiyen), Mesozoik (Trias, jura, Kretase), Tersiyer (Pliyosen) ve Kuvaterner yaşlı birimlerden oluştuğu belirlenmiştir. Araştırma sahasının temelini oluşturan Paleozoik, Permiyen yaşlı kalker ve dolomitlerle temsil olunur. Buna dayanarak, sahanın en eski oluşuklarının Permiyen kalkerleri olduğu söylenebilir. Bu oluşumlar, altta şişti kalker ve bunun üzerinde dolomit istiflenmesi halindedir. Sahada Tersiyer oluşuklara da rastlanmaktadır. Bunlar daha çok, pliyosen yaşlı oluşuklardır. Ofiolitli seri, serpantinler, peridotitler, radyoloritler ve bazı ekstrüsif kayalar da bu oluşumlar içinde sıkça bulunur²⁵. Araştırma kapsamında Mesozoik araziler ayrı bir önem taşımaktadır. Nitekim, bünyesinde geniş kalker

²³ Adnan Kalafatçıoğlu, "Antalya Körfezi Batı Kısımının Jeolojisi" *M.T.A Enstitü Dergisi*, Sayı:81, Ankara, 1973, 81

²⁴ Kalafatçıoğlu, 82.

²⁵ Kalafatçıoğlu, 83-84.

oluşumlar barındıran Mesozoik araziler, turizm faaliyetleri açısından önemli doğal çekicilikler, bir başka deyişle, kaynak değerler oluşturması bakımından son derece uygundur²⁶.

Beydağları ile Antalya Körfezi arasında kalan sahanın genel yapısı, kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan antiklinal, senklinal ve bunların bünyesinde meydana gelen ekaylanmalar, bindirmeler ve bunları dikey hareketlerle kesen genç faylar ile karakterizedir. Bölgenin bugünkü yapısı Alp kıvrılması ile meydana gelmiştir. Kıvrılmaların eksen istikametleri NNE-SSW şeklindedir. Antalya Körfezi'nin batısındaki yüksek şevler ve iç kısma doğru devam eden paralel fay hatları yanında, resifal kalkerler münferit tepeler halinde bulunurlar. Bölgede genel yapıyı meydana getiren kıvrımlar ve faylar, Antalya Körfezine paralel uzanır. Söz konusu sahanın tektoniği genellikle Alpin kuşağın tektonik yapısına uyar²⁷.

Kuvaterner yaşlı, alüvyon birimler kıyı şeridindeki plaj oluşukları ile karakterize edilmiştir²⁸.

Göynük arazisi, ülkemizin engebeli sahalarındandır. Çünkü Batı Torosların başlangıç noktası olan Beydağları üzerinde yer alır. Kalkerden oluşan kayalık ve sarp dağlar, dar ve derin vadiler, karstik şekiller, kıyı ovaları bu sahanın başlıca belirgin oluşumlarıdır. Bu oluşumlar sahaya turistik çekim gücü kazandırmaktadır. Sahadaki en güzel karstik şekil örneğini ise Beldibi Mağarası oluşturur.

Diğer taraftan sahada alçak ve plajlı kıyıların oranı, yüksek ve falezli kıyılara oranla daha fazladır. Beldibi plajları ve Göynük plajları birlikte ele alındığında Göynük kıyı uzunluğu yaklaşık 29 km'dir. İnceleme alanında alçak kıyılar, Çınarlıpınar Dağı, Armutcuk Tepesi, Çam Dağı ve çevre dağlık sahalardan kaynaklarını alıp kısa süreli akışları sonucu Akdeniz'e dökülen akarsuların Göynük ve Kuruçay derelerinin ağız kesimlerinde ve yakın çevrelerinde yer almaktadır.

Antalya Körfezi'nin batısında kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu uzanan yüksek sıradağlar kıyıyı oldukça yakından takip ettiklerinden, dağlar ile deniz arasındaki mesafe oldukça azdır. Bu nedenle kıyılarda kayda değer bir genişlikte kıyı ovaları

²⁶ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 16.

²⁷ Yeşim İslamoğlu, "Antalya Miyosen Havzasının Mollusk Faunası İle Stratigrafisi(Batı-Orta Toroslar, Gb Türkiye)", *M.T.A Dergisi*, 123-124,27-58, Ankara 2002, 124.

²⁸ Antalya Büyükşehir Belediyesi Göynük İmar Planı Raporu.

oluşmamıştır. Nitekim bu ovaların yüzölçümleri ancak 5-10 km² kadardır.²⁹ Bu ovaların içerisinde Beldibi ve Göynük ovaları araştırma sahamızı oluşturan ovalardır. Kıyı gerisindeki dağların eteklerine sokularak vadilere doğru girinti yapmış olan bu ovalar, verimli tarım topraklarına sahiptir. Göynük ve Beldibi ovalarında turunçgil meyvelerinin tarımı yaygın olarak yapılmaktadır. 1990 yılından önce sahada tarım faaliyetleri ve seracılık çok yaygın olarak yapılmaktayken Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi kapsamında sahanın turizm için alt yapı eksikliklerinin tamamlanması, karayolunun gelişmesiyle, turizm faaliyeti gelişmiş ve artan nüfusunda etkisiyle yavaş yavaş tarımsal faaliyetler ve tarım alanları terk edilerek ya da turizm faaliyetleri kapsamında değerlendirilerek birçok tarım sahası yok olmuştur. Buna rağmen dağlık alanlar alternatif turistik faaliyetinin gerçekleştirileceği zengin turistik potansiyele sahip alanlardır.

1.1.2. İklim-Turizm İlişkisi

İklim, coğrafi ortamın doğal özellikleri kadar insan ve faaliyetlerini doğrudan ve dolaylı etkileyen, en önemli faktörlerden biridir. Bu şekli ile iklim özellikleri, coğrafi mekân birimleri olarak bölge ve yörelerin tanınması, ekonomik potansiyelin araştırılması ve muhtemel kalkınma yollarının ortaya konması bakımından büyük önem taşımaktadır³⁰. İklim bünyesinde yaşayan insanların fiziksel yapılarını etkilediği gibi sosyal yaşamlarını da etkiler. Bu nedenle bir sahada turizm faaliyetin gelişmesinde en önemli faktörlerden birisidir.

Turistik yerlerde, turizm türünü, etkinliklerini, turizm sezonunu ve süresini belirleyen en önemli faktörlerden birisi iklim koşullarıdır. Turistlerin ziyaret ettikleri yerlerdeki iklim koşulları, seyahat ve konaklamada oldukça etkin rol oynamaktadır. Başta sıcaklık, yağış, rüzgâr, nem, güneşlenme süresi gibi iklim unsurları, turistik mevsimin uzunluğunu, turizm türüne göre değiştirmektedir³¹. İklim tipi ve iklim elemanlarının uzun yıllık ortalamaları, turistik çekim gücü taşıyıcısı olan en önemli faktörlerdir. Dolayısıyla iklim verilerinin bazılarını, çevrenin turistik potansiyel çekim

²⁹ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 20.

³⁰ Ahmet, Nişancı, 1988, Karadeniz Bölgesi'nin İklim Özellikleri ve Farklı Yöreleri. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniv. Birinci Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi (13-17 Ekim 1986), 69.

³¹ Gözde Emekli, *Bergama'nın Turizm Coğrafyası ve Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri*, Bergama Belediyesi Kültür Yayınları, İzmir 2001, 54.

gücü taşıyıcısı, olarak kabul etmenin isabetli bir görüş olacağı şüphesizdir. Gerçekten de, turistler için tatillerini iyi geçirebilmek için, tatil destinasyonundaki iklim koşullarındaki fiziksel rahatlık çok önemlidir. Öyle ki, ister aktif isterse de pasif olsun, tatil süresince yapmayı planladıkları rekreasyon faaliyetlerini de, rahatsızlık duymadan gerçekleştirebilmelidirler. Kısaca iklim, bir tatil destinasyonu için başlı başına bir çekicilik oluşturabilmektedir³².

Yaz mevsimlerinin bol güneşli günleri, yurdumuza yönelik yaz turizmi aktivitesini, yani dış turizm hareketlerini teşvik eden önemli doğal çevre elemanları arasındadır. Ancak, burada hemen hatırlatmak gerekir ki, bunun önemli nedenlerinden biri de, yıllık tatillerin birçok ülkede yaz sezonuna yoğunlaştırılmış olmasıdır³³.

Kıyı turizminin yaygın olduğu Akdeniz kıyı kesiminde yaz mevsimin uzunluğu, deniz suyunun sıcaklığı, güneşlenme süresinin uzunluğu gibi faktörler turizmin sahada gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Her ne kadar kıyı turizmi için yaz ayları önemli olsa da aslında birçok turizm tipi için sıcaklıkların daha elverişli olduğu güneşlenme süresinin uzun olduğu yaz dönemi ve iklim koşulların insan yaşamına da daha uygun olduğu aylar ve günler tercih edilmektedir. Sayıları az olmakla birlikte kış aylarında gelen turistlerin güneşli günlerde denize girdikleri gözlemlenmiştir.

Araştırma sahası iklim özellikleri için gerekli olan bilgiler Kemer, Antalya ve Finike Meteoroloji istasyonları müdürlüklerinden elde edilen gözlem sonuçlarına dayanmaktadır. Sıcaklık, rüzgâr basınç, yağış vb. gibi çeşitli atmosfer özellikleri ve olaylarının aletlerle ölçülmesi ya da aletsiz olarak gözlenmesi sonucunda tutulan kayıtlara gözlem (rasat) denir. Bir sahadaki hava olaylarının yeterli ve doğru bilgi verebilmesi için gerekli yerlerde kurulmuş olmalı ve yeterli sıklıkta gözlem yapılmış olması gerekir³⁴. Bir sahanın iklimi hakkında bilgi edinmek için uzun yıllara ait rasat sonuçlarına ihtiyaç vardır. Araştırma sahamızdaki meteoroloji istasyonları oldukça uzun yıllardır yapılan rasat sonuçlarına sahiptir. Antalya Meteoroloji İstasyonu ve Kemer Meteoroloji İstasyonu rasat sonuçları incelenmiştir. Araştırma sahamızdaki iklim koşulları hakkındaki bilgiler bu sonuçlar incelenerek yazılmıştır.

³² Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 44.

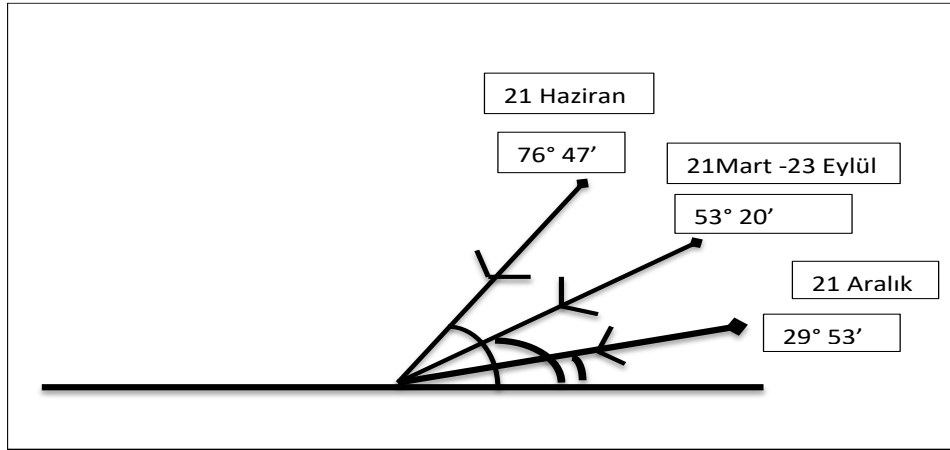
³³ Doğanay ve Zaman, 70.

³⁴ Oğuz Erol, *Genel Klimatoloji*, Çantay Kitabevi, Ankara 2004. s.4.

Göynük, Türkiye'nin Akdeniz kıyılarında yer almaktadır. Bu nedenden dolayı Göynük'te Akdeniz iklim koşulları hüküm sürmektedir. Bu iklimin genel özellikleri; kışları serin, ılık, nemli ve yağışlı, yazları ise sıcak ve kuraktır.

Araştırma sahasının gerisinde uzanan Batı Toroslar denizden gelen ılıman ve nemli havanın iç kesimlere ulaşmasını engeller. İç kesimlerde sıcaklıklar bu nedenle daha düşüktür. Sahil kenarındaki ovalarda yağmur şeklinde yağış tipi hâkimken, iç kesimlerde sıcaklığın düşmesi ile birlikte kış aylarında kar şeklinde yağış tipi de oluşur. Batı Torosların kıyılardan itibaren aniden yükselmesi sahada nemli havanın dağ yamacı boyunca yükselip yağış bırakmasına yol açar. Böylelikle sahada orografik yağışlar hâkim olur.

Araştırma sahasının iklim özelliklerinin belirlenmesinde enlem değerlerinin etkisi de son derece önemlidir. Göynük $36^{\circ}40'$ kuzey enlemi ile $30^{\circ}32'$ doğu boylamının kesişim noktasında yer alır. Güneş ışınlarının yıl içerisinde geliş açıları hesaplandığında 21 Mart ve 23 Eylül tarihlerinde $53^{\circ} 20'$, 21 Haziran'da kuzey yarım kürede Yengeç dönencesine dik geldiği günde ise $76^{\circ} 47'$ ve 21 Aralık tarihinde Oğlak dönencesine dik açı ile geldiğinde kuzey yarımküreye en az açıyla gelir ve bu günde $29^{\circ} 53'$ derece ile güneş ışınları araştırma sahamıza ulaşır (Şekil 1.1). Güneş ışınlarının maksimum ve minimum değerleri arasındaki fark ise $45^{\circ} 04'$ dür.

Şekil 1.1. Güneş ışınlarının Göynük'e geliş açıları.

Ekim ayı sonunda başlayıp mayısa kadar süren bir dönemde farklı bölgelerden Akdeniz havzasına ulaşan hava kütlelerine bağlı cephe sistemleri ve alçak basınç oluşumları hava şartlarını yönetir. Kuzey Ege ve üzerinden zaman zaman Akdeniz'e

doğru akan hava kütleleri ve güneyden gelen tropikal hava kütlelerinin birleşmesi batıdan doğuya doğru depresyonların geçişi başlar. Bu sirkülasyon koşullarına göre, Türkiye'nin batısında ve kıyı bölgelerinde genel olarak, yağışlı ve ılık dönemlerle aralanan serin ve soğuk ve açık dönemler birbirini izler. Yaz mevsimi boyunca ise kontinental tropikal hava kütesinin etkisinde kalır. Bu hava kütlesi Arabistan Yarımadası ve Doğu Akdeniz üzerinden kuzeye çıkar ve güneydoğu bölgemize sokularak İç Anadolu'yu, zaman zaman da Ege Bölgesi'ni ve Akdeniz kıyılarını etkisi altına alır. Böylece Akdeniz kıyıları yaz aylarında kavurucu çöl sıcaklığının arttığı dönemler yaşar³⁵.

Yukarıda bahsedildiği gibi Göynük'te kış aylarında cephesel havanın etkisiyle bol yağışlı günler yaşanır. Bu dönemde sahadaki turizm faaliyeti oldukça azalır. Bu aylarda kıyı turizmi tercih edilmezken sahada daha çok sınava hazırlanmak için ders çalışma kampları faaliyetleri nedeniyle oteller turist çekmektedir. Futbol hazırlık kamplarında futbol maçlarına hazırlanmak için gelen oyuncular ve yanında getirdikleri ekip, iklim koşullarının diğer bölgelere göre daha elverişli olduğu bölgeyi tercih etmektedirler. Yaz aylarında güneşlenme süresinin artması ile kavurucu sıcakların hâkim olması ve sahanın Akdeniz kıyı kesiminde elverişli plajlara sahip bir sahada bulunması kıyı turizmi ile sahaya gelen turist sayısını artırmıştır.

1.1.2.1. Sıcaklık

Türkiye'de yıllık ortalama sıcaklık değerleri coğrafi enleme, yükseltiye ve denizden uzaklık koşullarına göre güneyden kuzeye ve batıdan doğuya doğru azalmaktadır. Sıcaklık değerleri tüm kıyı bölgelerinde, yüksek dağ sıralarının çevrelediği iç kısımlardan yüksektir³⁶.

Araştırma sahamız olan Göynük Kasabasının iklim verileri incelenirken araştırma sahamıza çok yakın bir konumda bulunan Kemer Meteoroloji İstasyonu verileri incelenecektir. Nitekim Kemer Meteoroloji İstasyonu verilerinin Göynük Kasabası ile uyumlu olduğu gözlemlenmiştir.

³⁵ Asaf Koçman, *Türkiye'nin İklimi*, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir 1993, 2-15.

³⁶ Koçman, 16.

Kemer Meteoroloji İstasyonları rasat sonuçlarına göre, sahanın yıllık ortalama sıcaklık değeri, 18.9°C'dir. Kemer Meteoroloji istasyonunu deniz seviyesinden 10 m yükseltide kurulmuş olmasına rağmen araştırma sahası en yüksek noktası itibariyle 1664 m'yi bulmaktadır. Başka bir ifade ile deniz seviyesi ile en yüksek nokta arasında yaklaşık 12.5°C fark bulunmaktadır.

Kemer Meteoroloji istasyonu verilerine bakıldığında zaman ortalama sıcaklık değerlerinin yıl içerisinde 0°C'nin altına düşmemiş olduğu tespit edilir. Ortalama maksimum sıcaklık değerleri incelendiğinde en yüksek sıcaklıkların ağustos ayında 34.1°C olduğu ve en düşük sıcaklıkların 7.3°C ile ocak ve şubat aylarında önemli düşüş gerçekleştiği elde edilmiştir. Yaz aylarının ortalama sıcaklığı 32.6°C iken, kış mevsiminin ortalaması 7.7°C civarındadır. Kemerdeki en sıcak ay ile en soğuk ay arasındaki fark 26.8°C'dir (Tablo 1.1; Şekil 1.2).

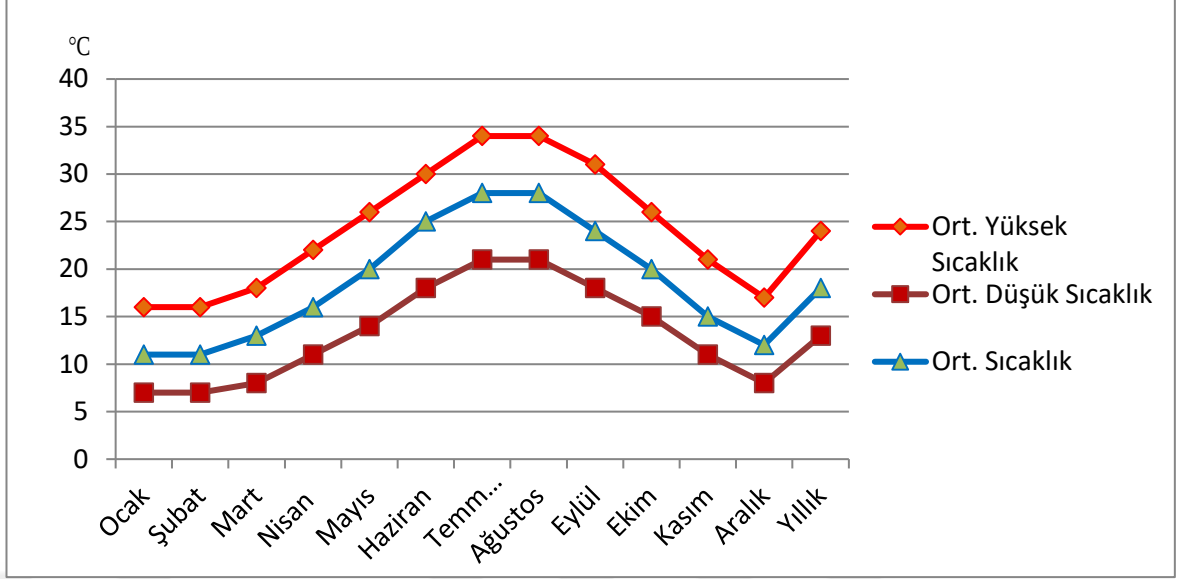
Sıcaklığın yıl içerisindeki dağılımında, aylık ortalama değerlerin 20 °C'nin üzerinde olduğu aylar sayısı, Karadeniz kıyılarından Marmara, Ege ve Akdeniz'e doğru artarak ilerler. Bu süre, Karadeniz kıyılarında 2 ay, Marmara kıyılarında 3 ay, Ege kıyılarında 5 ay, Akdeniz kıyılarında ise 6 aydır. Kuzey Avrupa ülkelerinde ise yılın hiçbir ayında ortalama sıcaklık 20°C'yi bulmaz. Bu bakımdan araştırma sahamız olan Göynük'ün de içinde yer aldığı Akdeniz kıyıları Kuzey Avrupa ve Rusya'dan gelen çok sayıda turisti ağırlar³⁷. Nitekim Göynük Kasabasına gelen turistler ağırlıklı olarak Rusya'dan sahayı ziyaret etmektedir.

Tablo 1.1. Kemer Meteoroloji İstasyonuna Ait Sıcaklık Değerlerinin Aylara Göre Dağılımı(1972-2016).

AYLAR	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	YILLIK
Ort. Yüksek Sıcaklık	15.9	16.2	18.5	21.9	26.0	30.8	33.9	34.1	31.1	26.7	21.7	17.6	24.5
Ort. Düşük Sıcaklık	7.3	7.3	8.6	11.1	14.6	18.4	21.2	21.3	18.4	15.0	11.4	8.7	13.6
Ort. Sıcaklık	11.1	11.4	13.3	16.6	20.7	25.2	28.0	27.9	24.4	20.1	15.7	12.5	18.9

Kaynak: DMGM verilerinden derlenmiştir (2016).

³⁷ Doğaner, 2.

Şekil 1.2. Kemer Meteoroloji İstasyonuna Ait Sıcaklık Değerlerinin Aylara Göre Dağılımı (1972-2016).

Kemer’de sıcaklığın aylara göre dağılımı incelendiğinde ortalama sıcaklığın 15°C’nin üzerinde olduğu ay toplamı 8’dir. Bununla birlikte ortalama sıcaklığın 20°C’nin üzerinde olduğu ay sayısı ise 6’dır (Tablo 1.1.).

Tablo 1.2. Kemer’de Ortalama Sıcaklıkların Mevsimlere Dağılımı (1972-2016).

Mevsim	Kış	İlkbahar	Yaz	Sonbahar
Ortalama Sıcaklık (°C)	11.6	16.8	27.0	20.0

Kaynak: Kemer Meteoroloji İstasyonu verilerinden derlenmiştir.

Kemer’de ortalama sıcaklıkların mevsimlere dağılımı gözden geçirildiğinde ise, kış mevsimine ait ortalamaların 11.6 °C, ilkbahar mevsimini temsil eden ayların ortalamalarının 16.8 °C, yaz mevsimi ortalamasının 27.0 °C ve sonbahara ait ortalama değerlerin yaklaşık 20 °C olduğuna hesaplanmıştır. İlkbahar, sonbahar ve yaz mevsimi sıcaklıkları deniz-kum-güneş turizmi için son derece uygundur (Tablo 1.2).

Araştırma sahasında sonbahar mevsimi sıcaklıklarının ilkbahar mevsimi sıcaklıklarından fazla olduğu görülmektedir. Bu durumun oluşmasında, sıcak ve kurak geçen yaz döneminden sonra toprakta ve denizde ısı birikiminin yaşanması etkilidir. Bu durum, turizm sezonunun ekim ayının sonuna kadar uzamasını sağlamıştır. Araştırma sahasındaki turizm sezonu, 1 Nisan’dan başlar ve 1 Kasım’a kadar sürer.

Tablo 1.3. Kemer’de Günlük Sıcaklık Değişimleri ve Günlük Amplitüd Değerleri (°C).

Saatler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Ort.
07.00	7.3	7.9	9.9	14.2	19.6	25.0	27.5	27.2	22.6	17.1	12.0	8.7	16.6
14.00	14.2	14.9	17.4	20.6	24.6	29.9	32.9	33.8	29.9	25.3	20.5	16.2	23.4
21.00	8.9	9.9	12.2	15.4	19.5	24.4	27.7	28.5	24.8	19.2	13.8	10.3	17.9

Kaynak: Kemer Meteoroloji İstasyonu verilerinden derlenmiştir.

Araştırma sahasında turizm aktiviteleri saat 09.00-12.00 ile öğleden sonra 16.00 sonrasında yoğunlaşmaktadır. Bu saatler arasında sıcaklıklarında artmasının etkisiyle turizm faaliyetlerinin önemli bir çoğunluğunun konaklama tesislerindeki klimalı alanlarda gerçekleştiği görülmektedir. Başka bir anlatımla 12-16 saatleri arasında turizm faaliyetinin kesintiye uğramaktadır³⁸ (Tablo 1.3). Sadece turistler değil sahada yaşayan yerli halkın bir kısmında özellikle öğleden sonraları artan sıcaklıklardan korunmak için evlerine çekilirler, başta İspanya ve Latin Amerika ülkelerinde uygulanan “siesta saati” uygulamasında olduğu gibi kısa süreliğine uyurlar.

Kemer’in ve araştırma sahamız olan Göynük’ün, Akdeniz’e kıyısı olmasının etkisiyle de yılın 2-3 günü donlu geçmektedir. Don olayının düşük olması sahadaki turizm ve tarım faaliyetlerini olumlu etkilemiştir. Güneşlenme süresinin fazla ve don olayının nadir gerçekleşmesi nedeniyle araştırma sahasında turizm faaliyeti ve seracılık faaliyeti yıl boyunca gerçekleşebilmektedir.

1.2.2. Yağış

Herhangi bir yerin alacağı yağış miktarı ve çeşidini coğrafi özellikler ile bölgede etkili olan genel sirkülasyon, hava kütlelerinin hareketleri, güneşlenme süresi ve yoğunlaşma koşulları gibi planeter faktörler belirlemektedir. Türkiye’de Doğu Karadeniz Bölümü’nden sonra en fazla yağışı, Batı Torosların denize dönük yamaçları ile bu dağlarla kıyı arasında bulunan geniş veya kıyı ovaları alır. Bu kıyılarda kışlar yağışlı ve nemli, yazlar sıcak ve kurak, ilkbahar kararsız ve değişken, sonbahar ise nispeten kısa ve çoğu kez kış rejimi ile karışmış durumdadır³⁹.

³⁸ Zaman, *Kemer’in Turizm Coğrafyası*, 28.

³⁹ Hakan Yiğitbaşoğlu, “Finike ve Yakın Çevresinin İklim Özellikleri”, *Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 40(1-2), Ankara 2000, 126.

Türkiye'nin bol yağış alan ikinci bölgesini, güneydeki Toroslar Dağları, özellikle Batı Toroslar oluşturur. Fakat burada fazla yağış alan yerler sürekli olmayıp, özellikle yükselti ve bakı koşullarına bağlı olarak meydana gelen nispeten daha az yağışlı alanlarla kesintiye uğrar. Batıda Muğla ve Fethiye'den Anamur yakınlarına kadar yağış miktarları hemen hemen her yerde 1000 mm'den fazladır. Batı ve güneybatı yönlerinden esen nemli rüzgârların etkisinde kalan ve bölgeden geçen depresyonların yolu üzerinde bulunan bu bölümlere düşen yağış, bölgenin diğer bölümlerinden daha fazladır⁴⁰.

Toros dağlarının Akdeniz'e dönük yamaçlarında, özellikle sıcak cephelerin alıkonulması, buralarda yağış sahasının genişlemesine ve yağış süresi ile şiddetinin artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, bölgedeki azami yağış miktarları, dış cephede görülmektedir⁴¹.

Yağış rejimi, genellikle saf Akdeniz rejiminin sadeliğini gösterir. Yağışlar, kesin olarak kış mevsimi etrafında toplanmıştır. Akdeniz Bölgesi'nin kıyı bölümünün batı kesiminde üç kış ayına düşen yağış payı 3/5'e yaklaşır. Kıyı bölümünün doğu yarısında ise kış mevsiminin payı biraz gerilemekle birlikte, genellikle % 45 üstünde kalır. Yaz aylarında ise bazı istisnalar dışında (% 6.0) yok denecek kadar yağış düşer⁴².

Yıllık yağışların süresi ve dağılışı insanlar için önem taşımaktadır. Tarım sektörü için yağışın dağılışı ve hangi mevsim ne kadar yağdığı önem taşırsa da Akdeniz kıyı kesiminin ekonomik geleceği için önemi gün geçtikçe artan turizm sektörü için daha büyük önem taşır. Çünkü araştırma sahasının da içinde bulunduğu bölge, kıyı turizminin ekonomik getirisi ile geçimini sağlayanların insanların fazla olduğu alandır. Özellikle yaz aylarında meydana gelen yağışlar deniz-kum-güneş turizmini olumsuz etkileyecek bir süre için kesintiye uğratacaktır.

Özellikle kuzey ülkelerinden gelen turistler Göynük'te yaz mevsiminin Akdeniz iklim özelliğinden dolayı kurak geçmesi ve güneşlenme süresi fazla olduğu için tercih etmişlerdir. Yaz aylarında ender olarak yaşanan yağışlı ve rüzgârlı, fırtınalı 1-2 gün, özellikle tekne turlarını, plajlarda yapılan su sporlarını olumsuz etkilemektedir.

⁴⁰ Koçman, 71.

⁴¹ Erinç, 303.

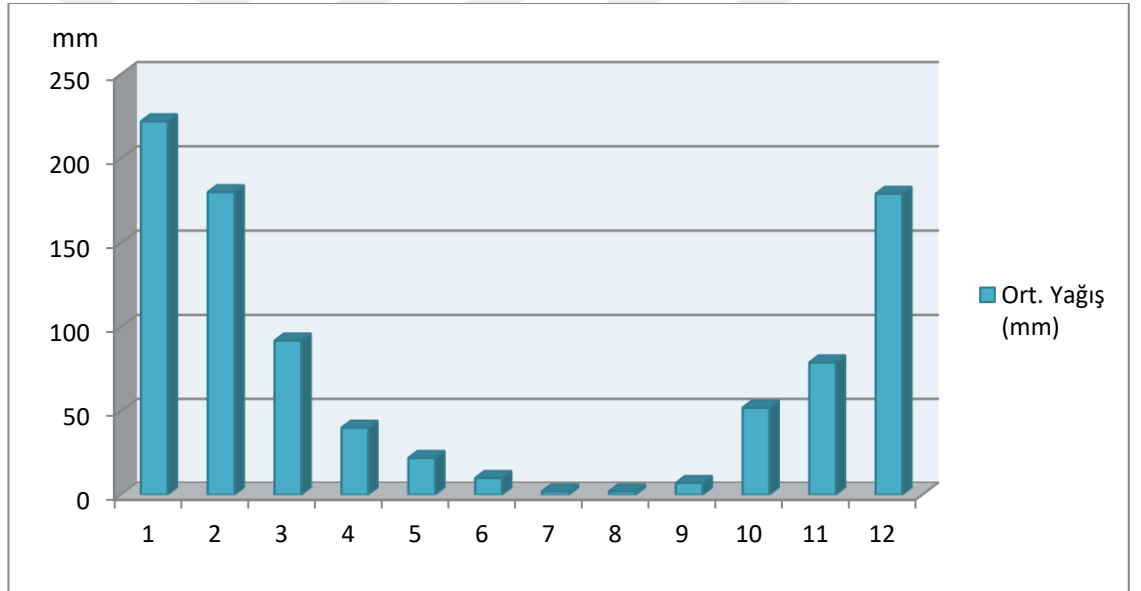
⁴² Arınç, Doğal, İktisadi, Sosyal ve Siyasal Yönleriyle, Türkiye'nin Kıyı Bölgeleri, 37.

Araştırma sahası, Akdeniz kıyı kuşağında ve Akdeniz ikliminin etkisi altındadır. Bu yağış rejiminin en belirgin özelliği; yaz aylarının kurak, kış aylarının çok yağışlı geçmesidir. Yağışlar genellikle kasım ayının ilk haftasında başlar ve nisan ayının ilk haftasına kadar devam eder. En yağışlı ay ocaktır. En kurak aylar ise temmuz ve ağustos aylarıdır (Tablo 1.4; Şekil 1.3).

Tablo 1.4. Kemer’de Toplam Yağışın Aylara Dağılımı (1972-2016).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Toplam
Ort. Yağış (mm)	221.6	179.8	91.8	40.5	21.8	10.5	1.7	2.1	7.3	52.2	78.5	179.3	887.1
Maksimum Yağış (mm)	312.6	189.9	115.7	50.6	29.0	35.3	9.4	28.2	35.4	73.1	88.1	223.3	1190.6

Kaynak: Kemer Meteoroloji İstasyonu verileri (1972-2016).

Şekil 1.3. Kemer’de Ortalama Yağışın Aylara Göre Dağılımı (1972-2016).

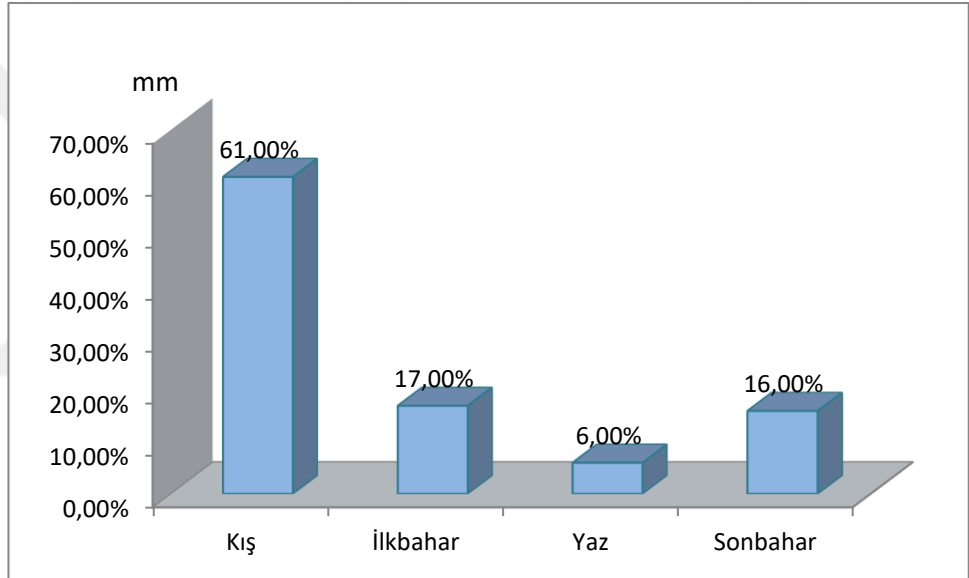
Kemer’de yıllık toplam maksimum yağış miktarı 1190.6 mm’dir. Yağış maksimumları ocak (312.6mm), aralık (223.3mm), şubat (189.9mm) aylarında görülür. Aynı zamanda en fazla yağışlı gün sayısı bu aylarda yaşanır. Temmuz (9.4mm) ve Ağustos (28.2mm) aylarında ise yağış minimum düzeyde kalır. Başka bir deyişle haziran, temmuz ve ağustos ayları ile temsil edilen yaz mevsiminin, yıllık toplam yağış miktarı % 6’dır (Tablo 1.4; Şekil 1.4).

Yukarıdaki tablo incelendiğinde (Tablo 1.4) araştırma sahamızdaki yağış rejiminin kıyı turizmini olumsuz yönde etkilemediği gözlemlenmiştir. Bu durum sahanın turizm potansiyelini korumasını sağlamıştır.

Tablo 1.5. Kemer’de Yağışın Mevsimlere Dağılımı (1972-2016).

Mevsimler	Kış	İlkbahar	Yaz	Sonbahar
Ort. Yağış (mm)	580.7	154.1	14.3	138
Maksimum Yağış (mm)	725.8	195.3	72.9	196.6

Kaynak: Kemer Meteoroloji İstasyonu verileri (1972-2016).

Şekil 1.4. Kemer’de Yıllık Yağışın Mevsimlere Dağılımı (1972-2016).

Sahadaki yağış miktarı ve dağılışı akarsuların debisini de etkilemektedir. Bu bağlamda sahanın en önemli akarsuyu olan ve aynı zamanda Göynük Ovası’nı sulayan Göynük Deresi, düzensiz rejime sahip bir akarsudur (Fotoğraf 1.1). Akdeniz ikliminin etkisi ile yaz aylarında yağışların azalması nedeniyle su seviyesi oldukça azalır. Kış aylarında ise durum tam tersi bir hal alır ve cephe yağışlarının etkisi ile su seviyesi maksimum düzeye ulaşır. Kış aylarında gerçekleşen şiddetli yağışların etkisiyle Göynük Deresi taşma noktasına ulaşır ve en sık görülen doğal afetlerden birisi olan sel felaketine neden olur.

Fotoğraf 1.1. Kış aylarında Göynük Deresi'nden görünüm.

Göynük ve çevresinde, yağışın yıl içerisinde düzensiz bir dağılımı vardır. Yıllık yağışın büyük bir kısmı kış mevsiminde sahaya düşerken, oldukça küçük bir kısmı yaz mevsiminde sahaya düşer. İlkbahar ve sonbahar mevsimlerinde ise yakın değerlere sahiptir (Tablo 1.5; Şekil 1.4). Bu mevsimler yaz mevsimi kadar olmasa da turist çekmektedir. Özellikle aşırı sıcak ve kuru havayı tercih etmeyip hafif esintinin hâkim olduğu bu dönemde özellikle emekli, yaşlı turistler araştırma sahasında ağırlanırlar. Özellikle sonbahar ayları rengârenk olması ile Göynük Kanyonu ve yaylalara ilgiyi artırır.

Bölgede yağışın şekli genellikle yağmur şeklindedir. Sahasının kuzeyinde yer alan Batı Torosların yüksek kesimleri, kış aylarında kar şeklinde yağış alır (Fotoğraf 1.2). Özellikle kar yağışını ender olarak yaşayan sahil kenarındaki halk bu zamanlarda yaylalara günübirlik ziyaretlerde bulunurlar.

Fotoğraf 1.2. Hisarçandır mevkiinden kar yağışlı bir günden görünüm (2017).

1.1.2.3. Nem ve Bulutluluk

İnsan bedeninin 36.5°C olan ortalama sıcaklığı fiziki bir zorlamayla ya da bir ısı gücüyle (örneğin parlak güneş ışığı) karşı karşıya kalındığı zaman, terlenmediği takdirde, bir saat içinde 2°C daha artar. Havanın nem tutma becerisi onun nispi nemliliğine bağlıdır. Eğer nispi nem çok yüksekse, örneğin yüzde 70'in üzerindeyse, hava derinin üzerinden onu serinletecek miktarda nemi almayacak ve vücudun gittikçe daha çok ısınmasıyla insan kendisini rahatsız hissedecektir. Nispi nemin fazlası ise hava sıcaklığı 26°C iken kalp krizi riskini arttıracaktır; buna karşılık, kuru havada sıcaklık 36°C 'ye yaklaşırsa bile böyle bir tehlike çok daha düşük kalacaktır. Bu bakımdan, yüksek sıcaklıklarla yüksek nispi nemin birlikte meydana gelmesi turizmin gelişmesine önemli bir iklim engeli oluşturur. Tatil faaliyetleri yalnızca binalar ve ulaşım araçları gibi kapalı mekânlarla sınırlı kalamayacağından, buralardaki iklim koşulları için alınan önlemler tam bir çözüm olmayacaktır. Dünya'nın ekvatorial bölgeleri bu yüzden turizm açısından fazla gelişmemiştir⁴³. Akdeniz havzası kenarındaki ülkelerde ise nemlilik ve sıcaklık koşullarının insan yaşamına uygun olduğu için turizm özellikle kıyı turizmi gelişmiştir.

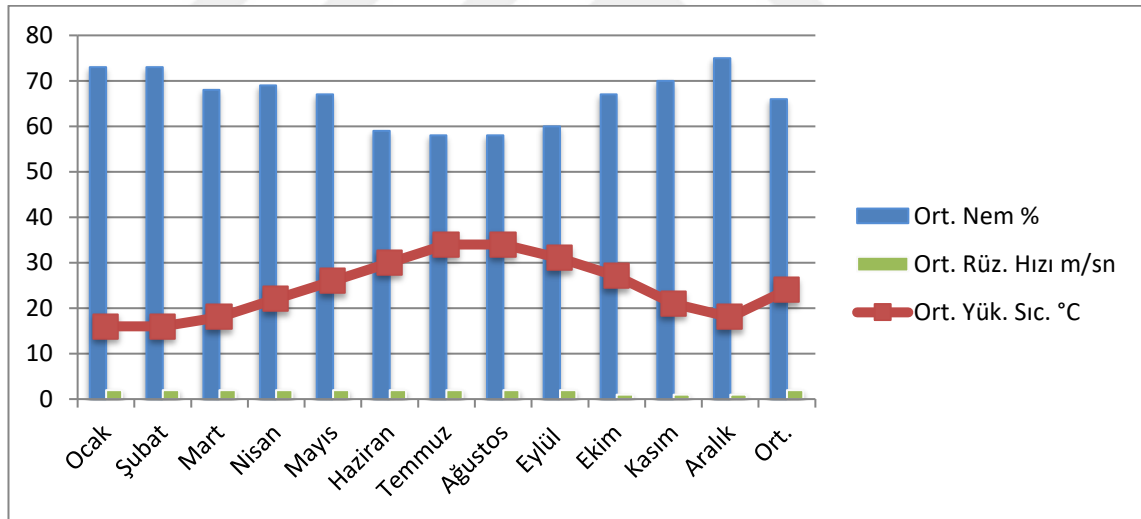
⁴³ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 45.

Tablo 1.6. Kemer’de Yıllık Ortalama Bağıl Nem, Ortalama Yüksek Sıcaklık ve Ortalama Rüzgâr Hızı Dağılımı (2007-2016).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Ort.
Ort. nem (%)	73.4	73.1	68.3	69.6	67.1	59.2	58.0	58.0	60.2	64.0	69.9	74.8	66.3
Ort. Yük. Sıc. °C	15.9	16.2	18.5	21.9	26.0	30.8	33.9	34.1	31.1	26.7	21.7	17.6	24.5
Ort. Rüz. Hızı m/sn	1.8	1.8	1.8	1.8	1.7	1.9	1.9	1.8	1.7	1.4	1.3	1.3	1.7

Kaynak: Kemer Meteoroloji İstasyonu verileri.

Kemer’de yıllık ortalama bağıl nem oranı % 66.3’tür (Tablo 1.6). Eğer bağıl nem oranı % 70’in üzerinde ise insan sağlığına zarar vermeye başlar. Bununla birlikte, araştırma sahasının ortalama bağıl nem oranı turizm aktivitelerini genel olarak etkilemese bile yüksek sıcaklıklarla birlikte yaşandığı günlerde, nefes almayı güçleştiren, boğucu ve rahatsız bir ortam oluşturur. Bu da, turistlerin günün belirli saatlerinde konaklama tesislerinden çıkmamasına neden olur⁴⁴.

Şekil 1.5. Kemer’de Yıllık Ortalama Bağıl Nem, Ortalama Yüksek Sıcaklık ve Ortalama Rüzgâr Hızı Dağılımı (2007-2016).

Kemer’de yıllık ortalama bağıl nem oranının en yüksek olduğu mevsim kıştır. Bu mevsimi ilkbahar, sonbahar ve yaz mevsimleri takip eder. Mevsimler arasında büyük farklar bulunmamaktadır. Bu durumda araştırma sahamızda gözlemlendiği gibi kışların ılık geçtiğini ortaya koyar.

⁴⁴ Doğaner, 4.

Tablo 1.7. Kemer’de Sisli Günlerin Aylara Dağılımı (1960-2016).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Ort.
Sisli günler sayısı ort.	0.1	0.2	0.2	0.4	0.4	0.2	0.5	0.2	0.1	0.0	0.0	0.2	0.2

Kaynak: Kemer Meteoroloji İstasyonu Müdürlüğü.

Kemer’de sisli günler toplam yılda 2.3 gündür. Yıllık ortalama sisli gün sayısı 0.2’dir (Tablo 1.7). Bu iklim elemanı özellikle ulaşım açısından ve özellikle araştırma sahamızda etkili olan tekne turlarının faaliyetlerini kesintiye uğrattığı için önem taşımaktadır. Araştırma sahasında sisli gün sayısı oldukça azdır. Genellikle sis yoğunluğun arttığı sahalar kıyılardan uzak Batı Toros dağlarının yaylalarıdır. Özellikle dağların zirvelerine yakın alanlarda yer alan yaylalarda kış mevsiminde ve ilkbahar mevsiminde sis oluşumları gözlenir.

Kıyı turizminin etkili olduğu araştırma sahasında özellikle bulutlu günler turizm aktivitelerini sınırlandırıcı etki yapmaktadır. Bu nedenle alternatif turizm kaynakları geliştirilip değerlendirilmelidir.

Tablo 1.8. Kemer’de Bulutlu Günlerin Aylara Dağılımı (1960-2016).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Ort.
Bulutlu Günler Sayısı Ort.	15.9	15.1	18.1	19.6	20.4	13.5	9.3	8.3	9.2	15.0	16.2	16.4	14.5

Kaynak: Kemer Meteoroloji İstasyonu Müdürlüğü.

Sahada yıllık ortalama bulutlu gün sayısı, 14.5 gün/yıldır (Tablo 1.8). Kemer’de bulutluluk yıllık içerisinde düzensiz dağılmıştır. Ortalama bulutluluk oranı oldukça yıl içerisinde düşüktür. Kış ve ilkbahar mevsimleri maksimum değerlere sahipken, yaz ve sonbahar ortalamaları oldukça düşüktür. Turistik aktivitelerin yoğunlaştığı Nisan-Kasım devresindeki yedi ayda bulutluluk ortalaması ise yıl içerisinde 15.8 gündür.

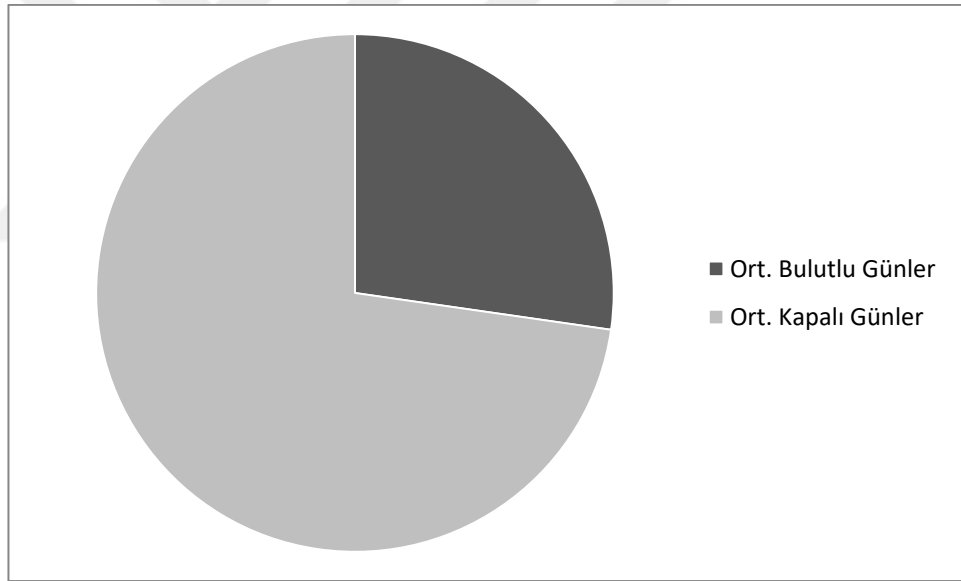
Bu sonuç bize turizm sezonunda turistlerin kıyı turizminin etkisiyle bulutluluğun az olduğu güneşli günlerde Göynük ve çevresine olan ilginin artmasında bulutluluk oranının sahadaki turizm faaliyetlerini etkilediğini gösteriyor.

Tablo 1.9. Kemer’de Kapalı Günlerin Aylara Dağılımı (1960-2016).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Kapalı günler sayısı	7.7	6.8	5.8	4.1	2.0	0.4	-	-	0.3	2.1	3.9	7.1	40.2

Kaynak: Kemer Meteoroloji İstasyonu Müdürlüğü.

Kemer’de toplam kapalı gün sayısı 40.2 gündür (Tablo 1.9). Toplam kapalı günlerin büyük bir bölümü turizm devresinin dışındaki aylara aittir. Söz konusu değerler, turistik aktivitelerin türü ve süresi üzerindeki doğrudan etkileri nedeni ile ilgi çekmiştir. Nitekim ülkemizin güney kıyılarında uygun şartlar olmasına karşın, turistik faaliyetleri kısıtlanması yönüyle, bulutluluk etmeninin büyük önem taşıdığı görülmektedir. Dolayısıyla sahada kapalı gün sayısının ve bulutluluk etmeninin herhangi bir nedenle turizm faaliyetini kesintiye uğratmadığını görülmektedir⁴⁵.

Şekil 1.6. Kemer’de Ortalama Bulutlu ve Ortalama Kapalı Günlerin Yıl İçerisindeki Dağılımı (1960 -2016).

1.1.2.4. Güneşlenme Süresi

Ölçülmesi en zor olan iklim özelliğidir. Güneş ışığının süresini ölçmedeki güçlüğü nedeniyle de günlük toplam güneşli saatlerin miktarının, değişik enlemlerin özelliklerine göre, gün ışığı saatlerini seçemediğidir. Güneşli saatleri yağış ve bulut örtüsünün olduğu zamanlarda kısıtlar. Aynı şekilde hava kirliliği güneş ışığının netliğini

⁴⁵ Zaman, *Kemer’in Turizm Coğrafyası*, 40.

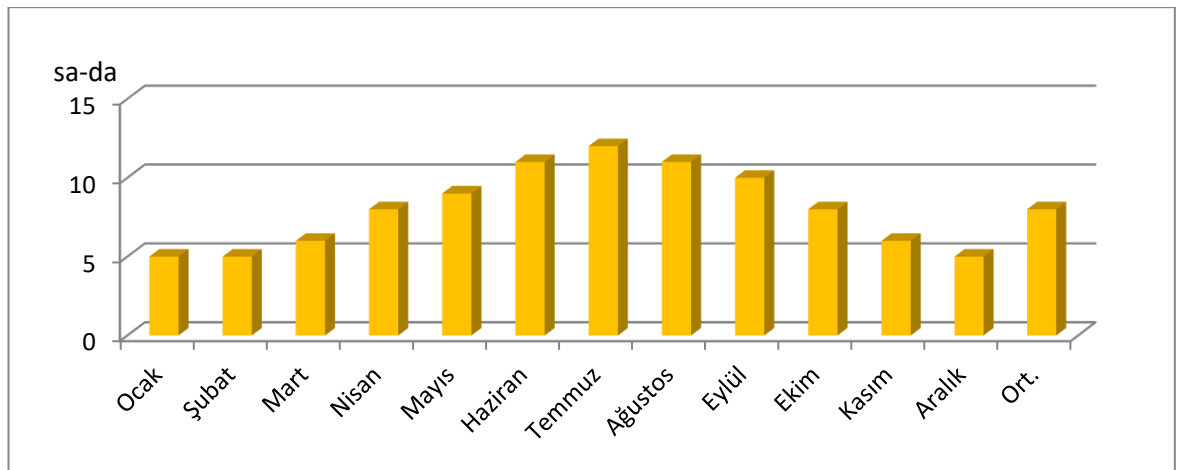
engeller. Hatta bazen kirlilik yaratarak güneş ışığının yeryüzüne tamamen inmesini engeller. Ayrıca mikroklimatik koşullar da bir yeri bölgesel bütünlük için geçerli olan koşullardan ayrılabilir. Bu nedenle, turizmde yer seçiminde güneşlenmeyi sağlamak üzere, özellikle havuzların yüksek binaların gölgesinde kalmayacak şekilde tasarlamak gerekir⁴⁶.

Türkiye'nin en fazla güneş alan bölgesi Güneydoğu Anadolu Bölgesi olup, ikinci sırada Akdeniz Bölgesi gelmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi ülkemizin güneş enerjisi bakımından en zengin bölgesidir. Bu bölgeye gelen yıllık toplam güneş enerjisi miktarı 1460 kW/m^2 ve yıllık toplam güneşlenme süresi ise 2993 saattir. Bunun yanında Karadeniz Bölgesi, Türkiye'nin en az güneş enerjisi potansiyeline sahip bölgesidir. Bu verilen ışığında Türkiye'de toplam olarak yıllık alınan enerji 1015 kWh kadardır. Akdeniz Bölgesi'nde güneşlenme süresi 2956 saat/yıldır. $1390 \text{ kWh/m}^2\text{-yıl}$ toplam enerji süresidir⁴⁷.

Tablo 1.10. Antalya'da Günlük Toplam Ortalama Güneşlenme Süresinin (sa-da) Aylara Dağılımı (1960-2016).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Ort.
Ort. Gün Süresi.	5.18	5.49	6.51	8.03	9.55	11.40	12.04	11.33	10.58	8.05	6.30	5.59	8.3

Kaynak: Antalya Meteoroloji İstasyonu Müdürlüğü verileri.

Şekil 1.7. Antalya'da Günlük Toplam Ortalama Güneşlenme Süresinin (sa-da) Aylara Dağılımı (1960-2016).

⁴⁶ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 46.

⁴⁷ <http://www.guinessistemleri.com> 14.09.2018

Yörede günlük toplam ortalama güneşlenme süresinin aylara dağılımında, en yüksek değerlerin yaz ayları, bunun yanında en düşük değerlerin ise kış aylarında gözlendiği söylenebilir (Tablo 1.10; Şekil 1.7). Sahada nisan-ekim devresi günlük ortalama toplam güneşlenme süresi 10.14 saat/gün'dür. Bu değer günlük toplam ortalama güneşlenme süresinin oldukça yüksek olduğunu gösterir.

1.1.2.5. Rüzgârlar

İnsan faaliyetlerinde rüzgârın esiş yönü ve frekansı da önemlidir. Zira kuzey yarım kürede bulunan ülkemizde, kuzeyden esen rüzgârlar sıcaklıkları düşürmekte iken, güneyden esen rüzgârlar, sıcaklığı genel olarak arttırmaktadır. Özellikle kentlerin çevresindeki fabrikaların kuruluş yerlerinin seçiminde, şehir planlamalarında hâkim rüzgâr yönleri son derece önemlidir. Örneğin, hâkim rüzgâr yönünde kurulacak bir fabrika, şehrin havasını kirletici etki yapabilmektedir. Rüzgârların etkisini sadece sıcaklık üzerinde değil yağışlar üzerinde de görülmektedir. Anadolu'nun güneyinde uzanan Toros Dağlarının güneybatı yamaçlarını cepheden gören Lodos, bu alanlardaki yağış miktarını bariz şekilde arttırmaktadır⁴⁸.

İnsanların dolaşabilecekleri sıcaklık dereceleri, 16-18°C'nin üzerinde kalan değerlerdir. İnsan vücudu sıcaklığın 10°C altına düşmesiyle üşümeye başlar, rüzgârla birlikte sıcaklık kaybı daha da artar. Rüzgâr, nemin cilt üzerinden buharlaşma hızını artırmakla kalmaz, aynı zamanda ısının deriden kaybolarak çevredeki havaya karışma hızını da artırır. Bu yüzden de, bir esinti aşırı ısınmayı azalttığı gibi, yüksek sıcaklıklarda rahatlama sağlar; fakat vücudun hızla üşümesine ve bu kez düşük sıcaklıklarla bağlantılı rahatsızlıklara yol açar⁴⁹.

Tablo 1.11. Kemer'de Yıllık Ortalama Rüzgâr Hızının Aylara Dağılımı (2007-2016).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Ort.
Ortalama Rüzgar Hızı (m_sec)	1.8	1.8	1.8	1.8	1.7	1.9	1.9	1.8	1.7	1.4	1.3	1.3	1.7

Kaynak: Kemer Meteoroloji İstasyonu verileri.

⁴⁸ Sabahattin Sarı, *Batı Akdeniz İkliminden İç Anadolu'ya Geçiş İklimi*, (Yayımlanmış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya 2009, 101.

⁴⁹ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 45.

Tablo 1.12. Kemer’de Ortalama Rüzgâr Hızının Günlük Değişimi (2007-2016).

Saatler	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Ort.
07.00	1.4	1.4	1.1	1.0	1.0	1.2	1.0	0.8	0.7	0.9	0.8	1.0	1
14.00	2.2	2.6	2.7	3.2	3.1	3.3	3.5	3.3	3.1	2.2	1.9	1.6	2.7
21.00	1.6	1.6	1.4	1.3	1.2	1.3	1.2	1.4	1.3	1.1	1.0	1.2	1.3

Kaynak: Kemer Meteoroloji İstasyonu verileri.

Kemer’de aylık ortalama rüzgâr hızı değerlerinin en yüksek olduğu aylar haziran ve temmuz ayları olmuştur (Tablo 1.11,12). En düşük rüzgâr hızlarının ise kasım ve aralık aylarıdır. Rüzgâr hızının daha çok öğleden sonra saatlerinde arttığı gözlenirken, buna karşılık düşük değerler gece ve sabah saatlerinde gözlenir. Söz konusu rüzgârın hızı su sporları özellikle yelken, prasaling gibi su sporlarının gerçekleştirilmesine olanak sağlamaktadır. Rüzgârın hızı dalgaların yüksekliğini ve dolayısıyla denizdeki dalgalanmayı etkilemektedir. Araştırma sahasına gelen turistlerin tercihleri deniz dalgalı ve dalgasız olması özelliğine göre iki gruba ayrılır. Bir kısım turist deniz dalgalı olduğu plajlarda yüzmeyi tercih ederken diğer bir kısım ise daha sakin dalgasız sahil veya plajlarda denize girmeyi tercih etmektedir⁵⁰.

Tablo 1.13. Kemer’de Maksimum Rüzgâr Hızının Aylara Göre Değişimi ve Yönü (2007-2010).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A
Rüzgârın yönü	W	EN	N	SS	S	SS	NE	NNW	SS	S	W	S
Hızı m/sn	45.3	45.9	38.3	35.3	15.2	30.7	37	14.1	47.7	19.1	21.9	28.5

Kaynak: Kemer Meteoroloji İstasyonu verileri.

Tablo 1.14. Kemer’de Maksimum Rüzgâr Hızının Aylara Göre Değişimi ve Yönü (2007-2016).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Ort.
Fırtınalı Günler Sayısı Ort.	3.3	2.3	1.8	0.8	-	0.1	0.6	-	0.4	0.3	0.3	0.7	0,8

Kaynak: Kemer Meteoroloji İstasyonu verileri.

Kemer’de ortalama fırtınalı günler sayısı 0,8 gün / yıldır (Tablo 1.13, 1.14). Fırtına olayı daha çok kış aylarında yoğunlaşmaktadır. Turizm devresinde ise oldukça düşük bir seviyededir. Bu doğrultuda fırtınalı günlerin sahadaki turizm faaliyetini

⁵⁰ Zaman, *Kemer’in Turizm Coğrafyası*, 28.

kesintiye uğratmadığını söyleyebiliriz. Ancak bu durum zaman zaman görülen fırtına ile birlikte tekne turları gerçekleştirilmemekte, bu da turizmi olumsuz etkilemektedir.

Araştırma sahasındaki topoğrafik koşullar ve atmosfer sirkülasyonu rüzgâr doğrultusunu ve esme sayısı frekansını yakından ilgilendirir. Batı Toroslar iç kesim ile kıyı kesimi arasındaki hava akımlarına engel olmaktadır. Bu nedenle kıyıdaki ılık hava iç kısımlara ulaşamazken iç kısımlardaki soğuk hava kıyılara ulaşamaz⁵¹. Bu da araştırma sahasında turizmi ve seracılık ya da turunçgil tarımı gibi faaliyetleri olumlu etkiler.

1.1.2.6. Deniz Suyu Sıcaklıkları ve Turizm Arasındaki İlişki

Deniz yüzeyi ile temas halinde olan deniz havası, deniz suyunun kimyasal etkisiyle doğal yollarla temizlenmekte ve deniz suyunun buharlaşması sonucu bazı özellikler kazanmaktadır. Bu süreç deniz havasının sağlık etkisini arttırmaktadır. Ayrıca deniz suyunun bileşiminde bulunan flor, deniz suyunu çözerek oksijen atomunu, oksijen atomu da deniz havası içindeki ozon oluşumunu hızlandırmakta, bu nedenle ozon değeri yüksek olan deniz havası temiz ve sağlıklı olarak kabul edilmektedir. Bunun yanında havanın sıcak olduğu dönemde sevilerek yapılan deniz banyosu ve kürlerinin de sağlık açısından yararı büyüktür. Serbest deniz kürleri, sağlıklı insanların doktor denetimi dışında deniz suyundan ve havasından yararlandığı uygulamalardır⁵².

İster denizden yararlanma, ister diğer turizm etkinlikleri olsun, turizm faaliyetlerinden rahat bir ortamda yararlanılması yönünden bulunulan ortamın iklim koşullarının belirlenen eşik değerler arasında bulunması ve uygunluk göstermesi gerekir. Çünkü insanların dinlenmeleri, yorgunluktan kurtulmaları, sağlıklarına kavuşmaları, deniz suyu ve havasının sağlık etkisinden istifade etmeleri, eğlen-dinlen ve tüm turizm etkinliklerinden yararlanmaları yönünden bulunulan ortamın iklim koşulları büyük önem taşır ve turizmin en önemli kaynaklarının başında iklim gelir. Diğer taraftan, iklim koşullarının insan konforu ve deniz turizmi yönünden incelenmesi ve

⁵¹ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 42-45.

⁵² İsmet Ülker, *Türkiye'de Sağlık Turizmi ve Kaplıca Planlaması*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Çağdaş Kültür Eserleri Dizisi No.1006/129, Ankara 1988, 129.

buna bağılı olarak uygun olan dönemlerin belirlenmesi, turizmin planlama, uygulama, tanıtım, konaklama vb. tüm unsurları için de önem taşımaktadır⁵³.

Deniz suyu sıcaklığının 18 °C'nin üzerinde olduğu aylar sayısı Karadeniz kıyılarında 4 ay (Haziran- Eylül), Marmara kıyılarında 4 ay (Haziran-Eylül), Ege Denizinin kuzey kıyılarında 5 ay (Mayıs-Eylül), güney kıyılarında 7 ay (Mayıs- Kasım) ve Akdeniz'de 8-9 ay (Nisan-Aralık) olarak değişir. Hava sıcaklığı hiç şüphesiz ki deniz suyu sıcaklığını etkiler. Ülkemizde sıcaklıklar güneyden kuzeye azaldıkça deniz suyu sıcaklığı düşmekte buna bağılı olarak deniz-kum-güneş turizm potansiyeli de güneyden kuzeye doğru azalmaktadır⁵⁴.

Tablo 1.15. Antalya'da Yıllık Ortalama Deniz Suyu Sıcaklıkları ve Ortalama Sıcaklıklarla Karşılaştırılması (2007-2016).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Ort.
Ort. Deniz Suyu Sıc.°C	17.8	16.7	16.8	18.1	20.9	24.2	27.3	29.1	28.4	25.5	22.7	19.9	22.3
Maksimum Deniz Suyu Sıc.°C	19.8	20.5	18.6	20.9	27.0	27.5	29.9	30.8	33.6	28.4	26.0	22.4	33.6
Ort. Yıllık Hava Sıcaklığı.°C	11.1	11.4	13.3	16.6	20.7	25.2	28.0	27.9	24.4	20.1	15.7	12.5	18.9

Kaynak: Antalya Meteoroloji İstasyonu verileri

Antalya'da ortalama deniz suyu sıcaklığı 22.3°C'dir. Yıllık hava sıcaklığı ile bu değer arasında deniz suyu sıcaklık ortalaması lehine 3.4°C'lik bir fark vardır. Bu fark kış mevsiminde daha da artmakta yazın ise azalmaktadır. Antalya'da aylık ortalama en yüksek deniz suyu sıcaklığı 29.1 °C ile ağustos ayında gözlenir. Bu ayda en yüksek sıcaklığa ulaşmasında denizlerin karalardan daha geç ısınmasının etkisi vardır. Yıllık ortalama en düşük deniz sıcaklıkları ise, 16.7 °C ile şubat ayında görülür (Tablo 1.15).

Yörede ortalama deniz suyu sıcaklıkları ile aylık ortalama hava sıcaklıkları karşılaştırıldığında, yaz mevsimini oluşturan haziran, temmuz ve ağustos ayları dışında, yılın geri kalan kısmında, deniz suyu sıcaklıklarının daha yüksek olduğu gözlemlenir. Turistlerin bu aylarda denize girme nedenleri hava sıcaklığının yüksek olması ve

⁵³ Yüksel Güçlü, "Alanya-Samandağ Kıyı Kuşağında Konforlu Olma Süresi ve Deniz Turizmi Mevsiminin İklim Koşullarına Göre Belirlenmesi", *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı:50, İstanbul 2008, 4

⁵⁴ Doğaner, 5.

bunaltıcı olmasının etkisiyle serinlemek içindir. Deniz suyu sıcaklığının hava sıcaklığından bu aylarda nispeten daha düşük olması turizm ve turistik çekicilik açısından olumlu bir özelliktir.

Deniz suyu sıcaklığı için alt limit 18°C olarak belirlenmiştir⁵⁵. Suna Doğaner'in tespitine göre Göynük ve çevresi 9 ay deniz-kum-güneş turizm aktiviteleri için uygundur. Antalya kıyılarında ocak ve şubat aylarında bile denize giren turistleri görmek mümkündür. Özellikle yılbaşı günü yabancı turistler için bir gelenek haline gelen denize girme faaliyetinin rahatlıkla yapıldığı gözlemlenmektedir.

1.1.3. Bitki Örtüsü

Araştırma sahasında hâkim iklim türü olan yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçen Akdeniz ikliminin hakim olduğu sahalar Akdeniz Fitocoğrafya Bölgesi'nde yer alır⁵⁶. Türkiye'de Akdeniz Flora Bölgesinin temsil edildiği sahalar üç başlık altında ele alınabilir: Batı Anadolu, Batı ve Orta Toroslar, Amanoslar. Batı Anadolu, Doğu Ege adalarının da dâhil edildiği bu bölümün bitki örtüsü Akdeniz kıyılarında yayılış gösteren bitki topluluklarına benzerlik gösterse de Toros göknarı, Lübnan sediri bu sahada yayılış göstermez. Batı Anadolu'daki Akdeniz Flora Bölgesi İç Batı Anadolu Bölümü aracılığıyla İran-Turan Flora Bölgesine sokulur. Araştırma sahamızın bulunduğu alanın İç Anadolu'ya bakan tarafında İran- Turan Flora Bölgesi, Akdeniz'den İç Anadolu'ya geçiş alanlarında İran- Turan geçiş florası hâkimdir⁵⁷.

Asıl Akdeniz kuşağı genel olarak, Toros dağlarının güneye bakan yamaçlarında 1000-1200 m ve iç kısımlara kadar sokulan geniş olukların 1000 m'ye kadar olan sahalarında yer alır⁵⁸.

Alp orojenik kuşağının güneydeki kanadını oluşturan Torosların bu bölümünde yüksekteki kesiminde karaçam, Toros göknarı ve Toros sedirinden oluşan iğne yapraklı

⁵⁵ Doğaner, 5.

⁵⁶ Atalay, *Türkiye Vegetasyon Coğrafyası*, 83.

⁵⁷ Meral Avcı, "Türkiye'nin Flora Bölgeleri ve " Anadolu Diagonali"ne Coğrafi Bir Yaklaşım", *Türk coğrafya Dergisi*, sayı:28, İstanbul 1993, 231-.239.

⁵⁸ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 46.

orman formasyonu yayılış gösterir. 1000-1200m'nin altında kızılçam ve bunların tahrip sahasında ise maki formasyonu hâkimdir⁵⁹.

Maki formasyonu içerisindeki türlerin boyu, toprağın bileşimine, bakı ve yükseltiye bağlı olarak, büyük değişiklikler gösterir. Makilerin boyu, genellikle 1,5-4 metre arasında değişir. Ancak aynı formasyon içerisinde 6-8 metreye varan kocayemiş gibi ağaçlar görmekte mümkündür. Maki, Akdeniz Bölgesinin ilksel bitki örtüsü değildir. Özellikle kızılçam ormanlarının asırlar boyu tahrip olmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır⁶⁰.

Maki formasyonunun tahrip edilmesinin ve toprağın süpürülmesinin bir sonucu olarak birçok yerde maki elemanlarından ortama daha kolay uyum sağlayabilenler tutunabilmiştir. Garig olarak isimlendirilen ve son derece kurakçıl, fakir, cılız bitki formasyonu olan bu topluluğunun hâkim elemanları Kermez meşesi, Akçakesme, cistus sp., Abdestbozan ve kekiktir. Batı ve Orta Toroslar özellikle Bolkar, Tahtalı ve Bereket Dağları endemik bitki örtüsünün yoğun olduğu kesimlerdir. Bu bitkilerin çoğunu Dağ çayı, Mercan köşk gibi nane familyasına ait bitki cinsleri meydana getirir⁶¹.

Akdeniz Bölgesi'nde maki formasyonun hâkim olduğu Toros Dağlarının güney etekleri kıyının hemen gerisinde 300 metreden sonra uzanan sahada yerini yapraklı ağaçların hâkim olduğu orman şeridi uzanır. Bu orman şeridinin karakteristik ağaçları kızılçam ve meşedir. Kızılçam bölgenin klimaks ağaç türüdür. Yaz kuraklığına dayanıklı, su isteği fazla değildir⁶². Ayrıca hızla büyüyen bir ağaç türüdür, hızlı yayılma yeteneğine sahiptir. Kışın en düşük sıcaklığın -15°C'nin altına indiği sahalarda yetişmez⁶³.

Araştırma sahasında belli başlı çalı topluluklarını; kermez meşesi, sandal, kocayemiş, keçiboynuzu, keçiboğan, defne, mersin, zeytin, karaçalı, sakız, melengiç, zakkum, erguvan, akçakesme, hayıt, teşbih vs. oluşturur. Bunlardan karaçalı, hayıt ve erguvan dışındaki türler yıl boyu yeşildir (Fotoğraf 1.3). Nispeten nemli alanlarda görülen diğer bir maki elemanı ise mersin ve akçakesmelerdir⁶⁴.

⁵⁹ Avcı, 239-240.

⁶⁰ Arıncı, 51-52.

⁶¹ Avcı, 239-240.

⁶² Hamit İnandık, *Türkiye Bitki Coğrafyasına Giriş*, Baha Matbaası, İstanbul 1965, 38.

⁶³ Atalay, *Türkiye Vegetasyon Coğrafyası*, 172-173.

⁶⁴ Yusuf Dönmez, *Bitki Coğrafyasına Giriş*, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul 1976, 85.

Fotoğraf 1.3. Göynük'teki maki formasyonuna ait mersin, melengiç, funda bitkileri.

Araştırma sahasında yapılan gözlemlerde dere kenarlarındaki nemli sahalarda zakkum, katırtırnağı, hayıt ile mersin topluluklarının yayılışının fazla olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca kıyı kesiminde turunçgil bitkileri de oldukça yaygındır (Fotoğraf 1.4).

Fotoğraf 1.4. Araştırma sahamızdaki turunçgil bahçelerinden bir görünüm.

Göynük'ün içerisinde yer aldığı sahanın yaklaşık olarak %80'i ormanlık ve fundalık alandır. Tarım, konut ve turizm faaliyetinin sürdürüldüğü alanlar dışındaki yerler yoğun bitki örtüsü ile kaplıdır. Ormanlık alanların ve bitki örtüsünün yoğun

olması turizm açısından çekicilik oluşturmıştır. Nitekim tatil köylerinin ve otellerin birçoğu orman alanlarının içine ya da kenarına kurulmuştur. Hatta bazı tatil köyleri buldukları sahayı ağaçlandırmış ve ormanın içinde görüntüsü kazandırmıştır. Turizm için yapılan otel tanıtımlarında “doğa ile iç içe” sloganına fazlaca yer verilmiştir.

Göynük bulunduğu konum itibarıyla Beydağları-Olympos Sahil Milli Parkı içerisinde yer almaktadır. Bu nedenle Göynük'teki ormanlık alanlar korunmakta olup denetimli kullanıma açıktır. Özellikle av mevsiminde bu faaliyetten yararlanmak isteyen turistler denetimli kullanımdan yararlanmaktadır.

1.1.4. Hidrografik Özellikler -Turizm Etkileşimi

Araştırma alanındaki yerüstü su kaynaklarını; Akdeniz, akarsular ve kaynaklar olarak ele almak gerekir. Bunlar içerisinde en önemli hidrolojik unsurlardan birini hiç şüphesiz Akdeniz oluşturur. Bu deniz, hem bu kıyılarda yaşayan insanlar (nüfus), hem de ülkemiz için gerek turizm gerekse de ulaşım, balıkçılık gibi beşerî ve ekonomik faaliyetler bakımından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, kıyıların şekillenmesi, iklim ve bitki örtüsüne olan etkisi de önemli olan diğer bir husustur⁶⁵. Bundan dolayı da Akdeniz'in, genel özelliklerinden kısaca da olsa bahsedilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Eski Dünya Karaları arasında iyice sokulmuş bir ara deniz olup, şayet konumu Atlas Okyanusu'na göre düşünülecek olursa, bir iç deniz de kabul edilebilir. Cebelitarık Boğazı, Atlas Okyanusu ile; Süveyş Kanalı, Kızıldeniz ve Babülmendep Boğazı, Hint Okyanusu ile; Çanakkale Boğazı-Marmara Denizi ve İstanbul Boğazı, Karadeniz ile olan bağlantılarını sağlar. Avrupa'ya doğru iyice sokulmuş, iki önemli kol denizi vardır. Bunlar, Ege Denizi ile alanı yaklaşık 180 bin km² kadar olan Adriya (Adriyatik) Denizi'dir⁶⁶.

Akdeniz kıyılarının, yaklaşık 1577 km'si (Suriye Sınırı-Dalaman Çayı ağzı), Türkiye toprakları kıyılarını oluşturur. Bu kıyılarda, geniş kıta sahanlığı ve sığ bölgelere, Çukurova kıyılarında rastlanır. Örneğin -200 m eş derinlik eğrisi, Silifke-Samandağı doğrultusuna kadar açıktan geçer. Ancak diğer kıyılarda, genel olarak şelfin

⁶⁵ Mehmet Zaman, *Trabzon İlinin Turizm Coğrafyası: Potansiyel-Alternatifler-Planlama*. Atatürk Üniv. Yay., Erzurum 2013, 72

⁶⁶ Hayati Doğanay, Fatih Orhan, *Türkiye Beşeri Coğrafyası*, Pegem Akademi Yayınları, Erzurum 2016, 140.

genişliği dardır. Hatta bazı yörelerde, kıyıdan birkaç mil açıkta, belirgin derin çanaklar vardır. Örneğin, Anamur burnu önlerinde derinlik, 1300-2000 m'yi, Finike Körfezi-Kırlangıç burnu açıklarında -3000 m'yi, Kaş açıklarında ise, -4000 m'yi bulur⁶⁷.

Kıyılarımızda yüzey sularının sıcaklığı, kışları 12 °C, yazları ise, 24 ila 25 °C kadardır. Yaklaşık -1000 m'den daha derinlerde sıcaklıklar, yıl boyunca 12 ila 13 °C arasında kalır; 2000 m ve daha derinliklerde biraz yükselerek, 15 °C dolayına çıkar. Tuzluluk oranları ise; kuzeyden güneye, batıdan doğuya ve yüzeyden derinlere doğru, çok belirgin bir şekilde artar. Ege'de Trakya kıta sahanlığı üzerinde ‰25 olan tuzluluk, Güney Ege'de (Girit-Oniki Ada evresi) ‰35'i ve Doğu Akdeniz'de ‰39'u bulur⁶⁸.

Diğer taraftan Göynük, Akdeniz Bölgesi'nin su toplama havzası içerisinde yer alır. Bölgenin batı ve orta kesimlerindeki akarsular fazla uzun boylu değillerdir ve havzaları bölge içinde kalır. Akdeniz Bölgesi akarsuları şu genel özelliklere sahiptirler⁶⁹.

- Kurak ve sıcak olan Akdeniz ikliminin etkisiyle, yaz mevsimde debileri çok azalır.
- Dağlık bir bölge oluşunun etkisiyle akarsuların akışı hızlıdır ve düzensiz bir akış rejimi görülür. Düşen yağışlar pek çok yerde sızmaya fırsat bulamadan yzeyssel akışa geçer.
- Diyaklazlı kalkerlerin geniş yer tutması nedeniyle, bölgenin pek çok yerinde yzeyssel akış ortadan kalkar. Buna karşılık debisi yüksek yeraltı sularının boşalıma bağlı, sıcak mevsimde de akarsuların beslenmesi devam eder.
- Akarsuların beslenmesi üzerinde kar ve yağmur şeklindeki yağışların ortak etkisi vardır. Akdeniz akarsularında taşkın döneminin bazı yıllar nisan ayında, bazen de ocak ayında rastlanması yağmur ve kar suları ile beslenmesinin zaman zaman dönüşümlü etkili olması ile ilgilidir.

Araştırma sahasında akarsular kaynağını, Akdeniz gerisinde uzanan Karabuz Tepesi (1184 m), Delik Tepe (1664 m), Kopuk Tepe (1316 m), am Dağı (1356 m) gibi dağlık kütlelerden almaktadır. Fakat yüksek sahalardan su toplayan bu akarsuların rejimleri düzensizdir. Bu akarsular sahile inince gerek kuraklığın etkisinin artması gerekse de turizmin getirdiği beşeri faktörler nedeniyle kurumaktadırlar. Bunlar yılın

⁶⁷ Doğanay ve Orhan, 141.

⁶⁸ Doğanay ve Orhan, 141.

⁶⁹ Arınç, 24-25.

sadece belli dönemlerinde akım gösteren yüzey suları dere olarak nitelendirilir. Sahada da Kuruçay ve Göynük Deresi (Fotoğraf 1. 5.) olmak üzere iki önemli akarsu vardır.

Akdeniz Bölgesi genellikle kalkerli arazilerden oluştuğu için araştırma sahasındaki akarsuların özellikle yukarı ve orta çığırları kalkerli arazilerden geçer. Akarsuların orta çığırları alternatif turizm etkinliklerinden birisi olan rafting sporu için elverişlidir. Göynük Deresi'nin orta çığırında yer alan Göynük Kanyonu'nda da rafting sporu etkinliği turistler için önemli bir etkinlik olmuştur. Fakat bu akarsular düzensiz rejimli akarsular olduğu yıl içerisinde turizm açısından düzenli verim alınması zor olmaktadır.

Fotoğraf 1.5. Göynük Deresi'nden genel bir görünüm.

Araştırma sahasındaki akarsular “Yağmurlu Akdeniz Rejimi” olarak nitelendirilen akarsulardır. Kış aylarında sağanak yağışlarla birlikte su miktarı artan akarsular yaz aylarında kururlar veya çok zayıf akış gösterirler bu nedenle kıyı turizminin etkili olduğu yörede çok önemli bir yere sahip değillerdir. En önemli etkisi kalkerli arazide oluşan Göynük Kanyonu'nda meydana gelen doğal çekiciliktir.

Göynük'te içme ve kullanma amacıyla suyun temin edilmesinde yer altı su rezervleri kullanılmaktaydı. Evlerin veya seraların yanına açılan artezyen kuyuların

yanına dinamo konularak giderilen su ihtiyacı turizmle birlikte artan nüfusun ve turistik tesislerin ihtiyacını karşılamakta zorlanmıştır. Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi kapsamında yapılan çalışmalarla Ağva Deresi'nden getirilen suyun şebeke sisteminin kurulmasıyla temiz ve sürdürülebilir nitelikte su temini sağlanmıştır.

Göynük'teki turizm potansiyeli artıran turizm tipi kıyı yani kıyı turizmidir. Bu turizm tipinin araştırma sahasında etkili olmasında ve doğal turistik çekicilik oluşturmada en önemli etken Akdeniz kıyısında yer alması ve mavi bayraklı plajlara sahip olmasıdır.

Akdeniz'in tuzluluk oranı yüksektir ve özellikle yaz aylarında buharlaşmanın etkisi ile bu etki artmaktadır. Fakat bu durumun turistler için olumsuz etkisinin çok fazla olmadığı hatta bazı turistlerin vücuda iyi geldiği için Akdeniz'de denize girmeyi tercih ettiği gözlenmiştir. Deniz'de yaşayan canlılar için planktonların gelişmesini etkilediği için olumsuz olan bu durum kıyı turizmi açısından olumlu etki oluşturmuştur.

1.1.5. Toprak Özellikleri

Akdeniz Bölgesi'nde Teke Yarımadası'nda yer alan Göynük'te, Akdeniz iklim şartları altında teşekkül eden kırmızı Akdeniz toprakları (terra rossa) hâkimdir. Toprak teşekkülünde iklim ve ana kayanın çok önemli rolü vardır. Bununla beraber, hâlihazırdaki Terra rossaların bir bölümü günümüz iklim şartlarında teşekkül etmeyip, nemli ve subtropikal iklim şartlarının hüküm sürdüğü Üçüncü Jeolojik Zaman'da ve Pleistosen'in interglasyal devrelerinde oluşmuştur. Günümüzdeki Akdeniz iklim şartlarında oluşumuna devam etmektedir. Başka bir ifadeyle Kırmızımsı Akdeniz toprakları, milyonlarca yıl süren bir zaman zarfında oluşmuştur. Günümüzde bu topraklar Akdeniz iklim bölgesinin yüksek kesimlerinde bulunur. Toprak oluşumunda dekasifikasyon süreci hakimdir, yani kireçli kayalar üzerinde teşekkül etmesine rağmen, topraktaki kireç, yıkanma sonucunda uzaklaşmıştır⁷⁰.

Göynük ve Kuruçay derelerinin yatakları denize ulaştıkları sahalarda, azonal topraklardan alüvyal topraklar hâkimdir. Kıyı ovalarında kırmızı toprakların ve alüvyal toprakların hâkim olması aynı zamanda tarım bölgesi olan sahada tarımsal verimi arttırmıştır. Akdeniz ikliminin etkili olması sulama olanaklarının verimli olması

⁷⁰ İbrahim Atalay, *Toprak Oluşumu, Sınıflandırılması ve Coğrafyası*, Meta Basım Matbacılık, 2006, 263.

nedeniyle kıyı ovalarında günümüzde turunçgil tarımı, turfanda sebzecilik ve seracılık faaliyeti yapılmaktadır.

Araştırma sahamızda kıyı gerisindeki fundalık ve ormanlık alanda ise kahverengi orman toprağı gözlenmiştir.

Turizmin oluşturduğu olumsuzluklardan birisi ise bu verimli tarım topraklarının turizme yönelik talebin artması nedeniyle gün geçtikçe betonlaşmasıdır.

1.2. BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ-TURİZM İLİŞKİSİ

1.2.1. Nüfus Özellikleri

Coğrafya sadece doğa olaylarını incelememektedir. Doğa ve insan etkileşimi bir bütün olarak incelemektedir. Sınırlı belli bir sahada yaşayan toplam insan sayısına nüfus denilmektedir. Nüfus dinamik bir yapı oluşturur ve doğayı en çok etkileyen faktörlerden birisidir, bu nedenle coğrafyanın en önemli araştırma konularından birisidir.

Güney Antalya Turistik Gelişim Projesi kapsamında Kemer ilçesinde bir yerleşme sahasında yer alan Göynük'te turizmin geliştiğı ilk otellerin yapıldığı yıllarda turizmde çalışacak yeterli iş gücü yoktu. 1990'lı yıllardan günümüze kadar turizmin etkisiyle Göynük'te yaşanan nüfus hareketlerinde ve nüfus artışında önemli ilerlemeler yaşandığı gözlemlenmiştir.

Turizm, geliştiğı alanlardaki demografik yapı üzerinde büyük etkilere sahiptir. Turizmin gelişmesi çok sayıda insanın daha önce hiç kullanılmayan, örneğin dağlık alanlar, soğuk bölgeler, çöl alanları gibi yerlere gitmesine yol açmıştır. Turizm yoluyla gelişme, bu tür bölgelerin, daha iyi koşullara sahip bölgelerle rekabet edemeyerek, nüfus kaybetmeye başladıkları bir zamanda meydana gelirse, söz konusu yerleşmeler ekonomik bunalımdan ve nüfus kaybından kurtulmaktadır⁷¹.

Çalışmanın bu bölümünde, Göynük Kasabası'nın nüfus yapısında, turizm faaliyetleri ile meydana gelen gelişmeler ve bu faaliyetlerin öncesindeki durumlardan söz edilmiştir. Bu kapsamda, nüfusun gelişimi, dağılışı, yaş ve cinsiyet yapısı, göç hareketleri, eğitim durumu vb. gibi bazı değişkenleri incelenmiştir.

⁷¹ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 19-20.

1.2.1.1. Nüfus Gelişimi

Göynük ve yakın çevresi, Cumhuriyetin ilan edildiği ilk yıllarda Yörük aşiretlerine ev sahipliği yapmakta ve arazinin topoğrafik yapısı şehir merkezine ulaşımı zorlaştırdığı için sosyal ve ekonomik olarak kapalı bir yapı oluşturuyordu. Bu durumdan anlaşıldığı üzere bu yıllarda doğal nüfus artış ile ilerleyen, göçlere kapalı bir nüfus yapısı oluşturuyordu.

Türkiye’de **Genel Nüfus Sayımları** ilk kez 1927 yılında yapılmış. Bu tarihten sonra düzenli olarak yapılmaya başlanmıştır. Durum böyle olmakla birlikte, Göynük’e ait nüfus bilgileri 1975 yılından sonra değerlendirilmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Göynük, ekonomik faaliyetlerin sınırlı oluşundan dolayı çok az nüfusa sahipti (Tablo 1.16). Nitekim bu çevrede bulunan nüfus, göçebe Türk kültürüne uygun olarak, dağlık sahalarda yaylacılık, hayvancılık ve ormancılık gibi faaliyetler ile uğraşmaktaydılar. Bu yüzden, kıyı sahasının yeterince nüfus toplayamadığı ve dolayısıyla, yöre halkı tarafından daha çok kışlak amacıyla kullanıldığı tahmin edilmektedir⁷².

Tablo 1.16. Göynük ve Beldibi Beldelerinin Nüfus Sayım Dönemlerine Göre Durumları (1975-2000)⁷³.

Yerleşmeler	1975	1980	1985	1990	1997	2000
Beldibi	448	1220	1048	3109	3565	9718
Göynük	769	966	1552	4266	6080	10119

Kaynak: DİE Genel Nüfus Sayımları verileri.

Araştırma sahası ile ilgili nüfus sayım sonuçlarını iki dönemde inceleyecek olursak 2000 yılına kadar olan “Genel Nüfus Sayımları” sonuçlarını kapsayan birinci devre ve 2000 yılı sonrasında ise Adrese Dayalı Nüfus Sayım Sonuçlarını kapsayan ikinci devre olarak gruplandırmak gelişmeyi daha rahat değerlendirmeyi sağlayacaktır.

Birinci devrede 1990 yılına kadar düzenli bir artış gözlenmektedir. Doğal nüfus artışının bu süreçte etkili olduğu anlaşılmaktadır. Fakat 1990 yılından sonra üç kata yakın bir artış söz konusu olmuştur. Bu durumun oluşmasında Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi kapsamında turizm konusunda yapılan yatırımların ve istihdam

⁷² Zaman, *Kemer’in Turizm Coğrafyası*, 62.

⁷³ * 1971 yılında Göynüğe muhtar atanmıştır ve Göynük köy statüsü kazanmıştır. Bu tarihten önce Kemer Nahiye merkezine bağlı olduğu için nüfus bilgileri 1975 yılından sonra üretilmeye başlamıştır.

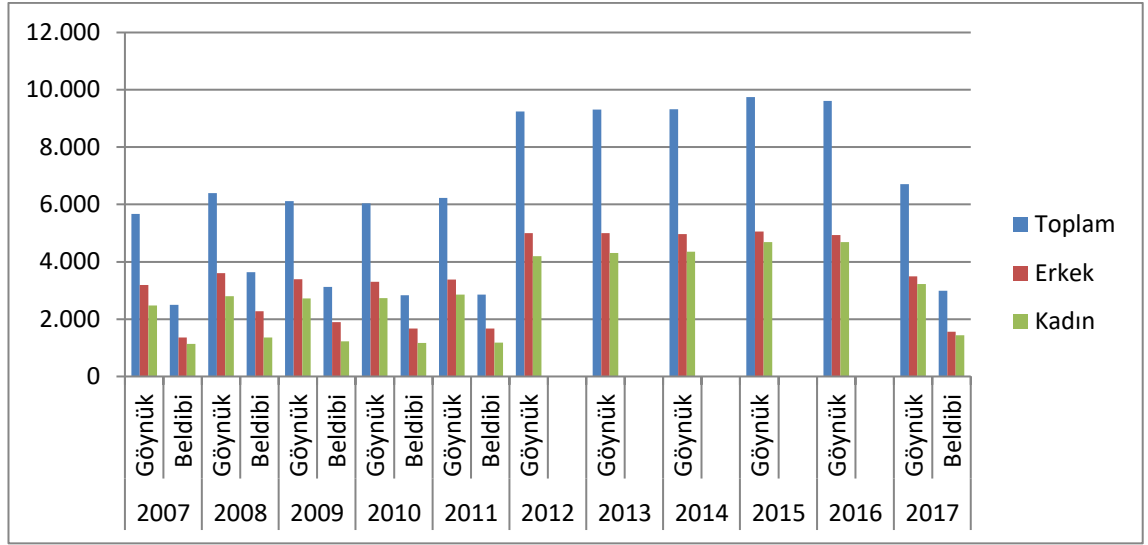
olanaklarının etkili olduğu bilinmektedir. Göynük Çevre Düzeni Planı, Güney Antalya Turizm Gelişim Planı kapsamında 1977 yılında onarak yürürlüğe girmiş, 1985 ve 1989 yıllarında rezerve edilmiştir. Yatak kapasitesini artırmaya yönelik imar tadilatları ile üç kata ulaşmıştır. 1/1000 ölçekli planlar kapsamında kıyı kesiminde tesis esaslı yatırım planlanmıştır⁷⁴. Turizm tesislerinin faaliyete geçmesiyle Göynük ve yakın çevresinde yeni iş sahaları oluşmuş ve böylece özellikle 1990 yılından sonra turizm yatırımlarının oranlarının artmasıyla turizm sektöründe çalışmak üzere sahaya gelen nüfus oranında önemli artış olmuştur. Bu durumun oluşmasında bu dönemde ortaya çıkan iş istihdamını karşılayacak düzeyde, araştırma sahasında nüfus olmadığı için dışarıdan işçi göçüyle nüfus çekmiştir. Neticede de Göynük ve çevresinde turizm amaçlı yerleşmeler kurulmaya başlanmıştır (Tablo 1.17; Şekil 1.8).

Tablo 1.17. Göynük ve Beldibi Beldelerinin ADNKS Göre Durumları (2007-2018).

Yıl	Yerleşmeler	Toplam	Erkek	Kadın
2007	Göynük	5.666	3.193	2.473
	Beldibi	2.494	1.363	1.131
2008	Göynük	6.401	3.599	2.802
	Beldibi	3.636	2.278	1.358
2009	Göynük	6.121	3.397	2.724
	Beldibi	3.127	1.901	1.226
2010	Göynük	6.037	3.304	2.733
	Beldibi	2.834	1.669	1.165
2011	Göynük	6.232	3.378	2.854
	Beldibi	2.855	1.673	1.182
2012	Göynük	9.249	5.005	4.199
2013	Göynük	9.311	4.998	4.313
2014	Göynük	9.319	4.963	4.356
2015	Göynük	9.747	5.058	4.689
2016	Göynük	9.613	4.928	4.685
2017	Göynük	6.712	3.491	3.221
	Beldibi	2.992	1.559	1.433
2018	Göynük	6.961	3.756	3.205
	Beldibi	2.861	1.549	1.312

Kaynak: TÜİK.

⁷⁴ Akıncıoğlu, 59.

Şekil 1.8. Göynük ve Beldibi Mevkilerindeki Erkek, Kadın ve Toplam Nüfusun Seyri (2007-2017).

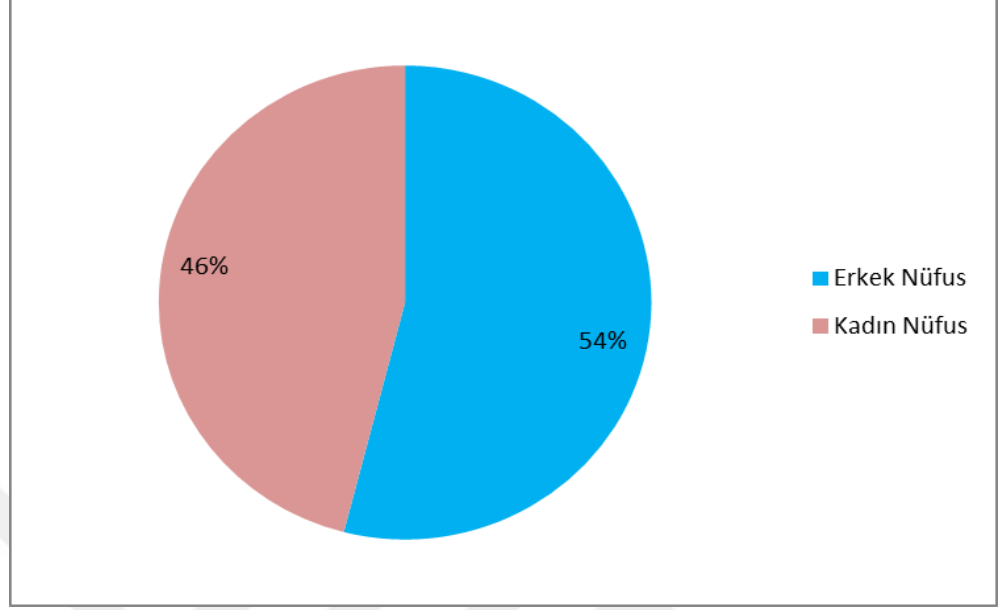
Araştırma sahasındaki Beldibi mevkiinin sınırlarında yıllar içerisinde değişiklikler meydana gelmiştir. 2007 yılında belediye olan Beldibi'ni oluşturan Bahçecik ve Çifteçeşmeler mahallelerinin 2008 yılında Konyaaltı Belediyesi'ne, 2012 yılında ise Göynük Belediyesi'ne bağlanması gerçekleşmiştir. Göynük Belediyesi ise Büyükşehir Yasası kapsamında Kemer Belediyesi'ne bağlı bir mahalle olmuştur. Mahalleden daha alt düzeyde nüfus bilgisi üretilmediği için 2013 ve sonraki yıllarda Göynük Mahallesi nüfusuna Beldibi'nin de nüfus bilgileri dâhil edilmiştir. 2017 yılında ise Kemer Belediyesi'nin aldığı bir karar ile Beldibi Göynük Mahallesi'nden ayrılarak mahalle statüsü kazanmıştır⁷⁵. Beldibi mevkiinin bu sınır problemi verilerde de ayrıma ve birleşmelere neden olmuştur. Buraya ait veriler araştırmada Göynük içerisinde değerlendirilmiştir.

Araştırma sahamızda turizm sezonunda nüfus artışı gözlemlenmiştir. Fakat gerek turizm sektöründe çalışan nüfus gerekse de sahaya gelen turistlerin ikametgâhları Göynük ve çevresinde yer almadığı için bu artış TÜİK verilerine yansımamıştır.

Göynük'te genel olarak erkek nüfusun kadın nüfusu geçtiği görülmektedir (Tablo 1.17). Bu durumun oluşmasında doğal nüfus artışı faktörleri olan doğum ve ölümlerin etkisi var ise de en önemli etki iç ve dış göçlerdir. Göçler bir yerin cinsiyet oranında

⁷⁵ TÜİK

dengesizlik yaratarak etkili olur. Göç veren bölgelerde kadın fazlalığı, göç alanlar da ise erkek fazlalığı gözlenir⁷⁶.

Şekil 1.9. Göynük Kasabası'nda Nüfusun Cinsiyet Oranlarındaki Dağılımı (2018)

Araştırma sahasında 2018 yılındaki cinsiyet dağılımına bakıldığında % 54'sini erkek nüfus % 46'ini kadın nüfus oluşturmaktadır (Tablo 1.17; Şekil 1.9). Erkek nüfusun kadın nüfustan biraz fazla olması turizm yatırımlarının sahada ortaya çıkardığı geniş istihdam olanakları nedeniyle erkek nüfus göçü almasıyla ilgilidir.

Araştırma sahasında yapılan gözlemler sonucunda çalışan nüfusun büyük bir kısmının turizm sektöründe faaliyet gösterdiği, tarım sektöründe çalışanların ise turizm sektöründe faaliyet gösterenlere oranla az olduğu, daha çok turizm sektörü gelişmeden önce tarımla geçimini sağlayan yerli halkın faaliyete devam ettiği gözlemlenmiştir. Bu sektörlerle ilgilenmeyen oldukça az bir kesimin ise esnafılık yaptığı veya belediye bünyesinde çalıştığı gözlemlenmiştir.

Yapılan anket sonucunda turizm sektöründe çalışan nüfusun ağırlıklı olarak erkek nüfustan oluştuğu kadın nüfusun ise erkeklere oranla daha az turizm sektöründe faaliyet gösterdiği anlaşılmıştır. Kadınlar daha çok otellerde temizlik işlerinde çalışmaktadır.

Göynük'ün yaş aralığı nüfus çizelgesi incelendiğinde 2017 yılı verilerine göre en fazla nüfuslu yaş aralığı 649 kişi ile 35-39 yaş aralığı olduğu ve bu yaş aralığını

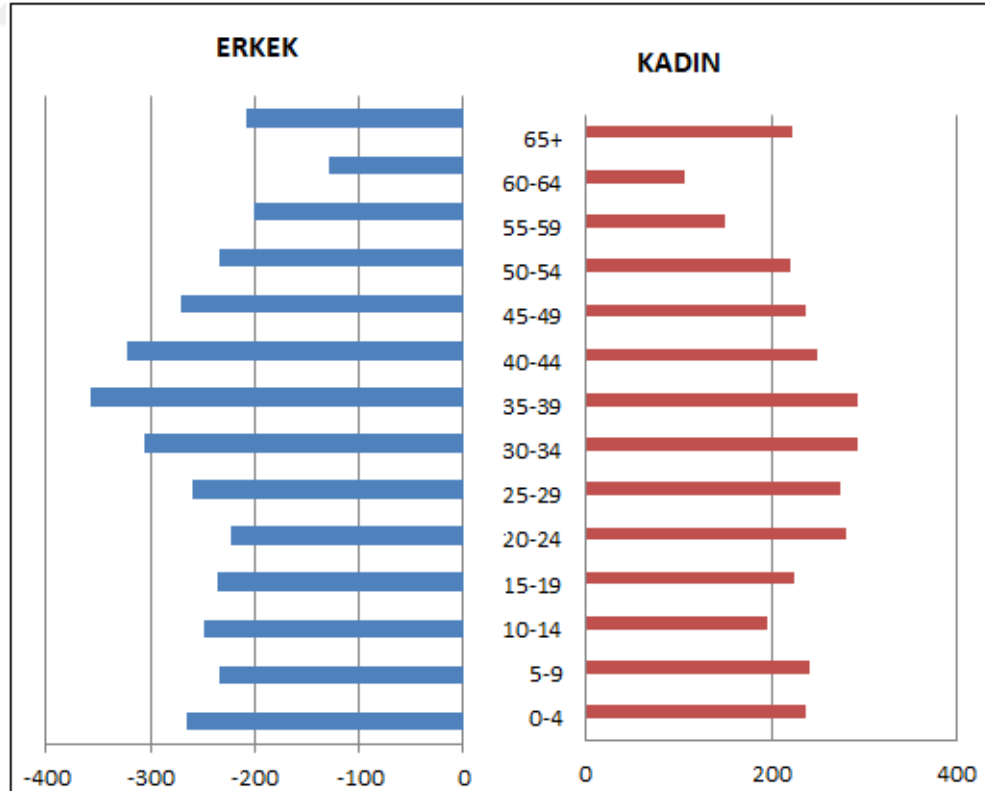
⁷⁶ Erol Tümertekin, Nazmiye Özgüç, *İnsan, Kültür, Mekân*, Çantay Kitabevi, İstanbul 2015. s.272.

sırasıyla 598 nüfusla 30-34 yaş grubu, 571 nüfusla 40-44 yaş grubu takip etmektedir. En az nüfuslu yaş aralığını ise 235 kişiyle 60-64yaş grubu oluştur. Bunu 351 nüfusla 55-59 yaş grubu takip eder. 65 ve üstü grupta ise toplam 432 kişi vardır (Tablo 1.18; Şekil 1.11).

Tablo 1.18. Göynük'ün Yaş Aralığı Nüfus Durumu (2017).

Yaş Aralığı / 2017	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	265	237	502
5-9	233	241	474
10-14	248	195	443
15-19	235	224	459
20-24	222	280	502
25-29	260	274	534
30-34	306	292	598
35-39	357	292	649
40-44	322	249	571
45-49	271	238	509
50-54	233	220	453
55-59	201	150	351
60-64	129	106	235
65+	209	223	432
Toplam	3391	3221	6712

Kaynak: TÜİK.

Şekil 1.10. Göynük'ün Nüfus Piramidi (2017).

Nüfusun geniş aralıklı gruplandırılması yapıldığında 0-4, 5-9, 10-14 yaş grupları (1419 kişi) toplam nüfus (6712) içerisinde % 21.2'lik dilimi teşkil eder. 5-19 yaş grubundan başlayan ve 65+ yaş grubuna kadar giden yetişkin nüfus (4861 kişi) ise nüfusun yaklaşık % 72.4'ünü, 65+ nüfusu kapsayan yaşlı nüfus (432 kişi) ise toplam nüfusun % 6.4'ünü oluşturur. Nüfus içerisindeki kadın ve erkek nüfus dağılımlarına bakıldığında genellikle dengeli dağıldığı görülmektedir (Tablo 1.18).

Göynük'ün nüfus piramidi incelendiğinde; (Şekil 1.10) gelişmekte olan ülkelere ait olan çan şekilli nüfus piramidi olduğu görülmektedir. Yetişkin nüfus, çocuk ve yaşlı nüfusa oranla fazladır. Yetişkin nüfusun fazla olmasında son yıllarda sahaya gerçekleşmiş olan çalışma amaçlı göçler etkili olmuştur. Başka bir anlatımla, yetişkin nüfus grubundaki yoğunlaşma Göynük ve çevresindeki turizm yatırımlarının ve dolayısıyla oluşan istihdamın ortaya çıkardığı demografik bir sonuç olarak değerlendirilmelidir.

Kriterlere göre, 15-64 yaş dilimindeki toplam nüfus, çalışabilecek ve ekonomik faaliyete katılabilecek nüfus diye tanımlanır. Bu dilimler toplamına ise, ekonomik alanda faal nüfus veya çalışan nüfus denir. Bu nüfusta çalışma çağı nüfusun toplam nüfus kitlesi içindeki sayı ve oranı ne kadar yüksekse, böyle bir ülkenin ekonomisi, o ölçüde büyük bir çalışma çağı nüfus kitlesine sahip demektir. İstihdam şartları da uygunsa, bu gibi ülkelerde nüfusta bağımlılık oranı, yani kendileri çalışmayıp üretileni tüketen kitle sayısı da o ölçüde azdır⁷⁷.

Göynük'te aktif (çalışan) nüfusun (% 72.4'ü) bu kadar fazla olmasında yukarıda da belirtildiği gibi sahadaki temel ekonomik faaliyetin turizm sektörü olması ve buna bağlı alınan göçlerin etkisi vardır.

Gelişmiş ülkeler turizm sektörünün gelir etkisinden yararlanmaya çalışırken gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkeler ise, bu sektörün döviz kazandırıcı ve yeni istihdam olanakları yaratabilme gücünden yararlanmak istemektedirler. Zira gelişmekte olan ülkelerin ihracat yapabilmeleri büyük oranda ara ve yatırım malı ithalatına bağlı olduğundan bu ithalat için gerekli olan döviz kazanma noktasında turizm sektörü önemli bir yardımcı olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca yine gelişmekte olan ülkelerin en önemli sorunlarının başında işsizlik problemi gelmektedir. Bu sorunun çözümünde

⁷⁷ Doğanay ve Orhan, 67.

de turizm sektörünün önemli etkilere sahip olduğu bir gerçektir. Bu gücünü ise emek-yoğun hizmet üreten bir sektör olmasından almaktadır. Çok zengin turizm arz potansiyeline sahip olan Türkiye için özellikle işsizlik sorunun çözümüne katkı sağlaması noktasında turizm sektörünün önemi artmaktadır. Bu çalışma ile 2008 ekonomik krizinden sonra daha da belirginleşen işsizlik probleminin çözümünde turizm sektörünün kullanılması konusunda bir farkındalık oluşturulması amaçlanmaktadır⁷⁸.

Netice itibariyle, nüfus özellikleri ile turizm arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Örneğin bir yerleşmenin bir yerin ekonomisine daha çok katkı sağlaması için nitelikli iş gücüne ihtiyaç vardır. Turizm, bölgeler arası gelişmişlik farkını azaltan bir faaliyettir. Göynük Kasabası'nda 15-64 yaş grubunu oluşturan aktif nüfusun oranı %72.4'tür. Nüfusun bu özelliği, turizm için iş gücü teminini kolaylaştırmaktadır. Turizm faaliyetleri, istihdamı arttırdığı için işsizliği azaltıcı bir etkiye sahiptir. Diğer illere çalışmak için göç etmek zorunda kalan işsizlere turizm yoluyla iş imkânı doğmaktadır. Turizmden elde edilen gelirin artması da sosyal hayatı olumlu etkilemiştir.

Göynük'te iç göçün ağırlıklı olduğu gözlemlenmiştir. Turizm planlamalarına dayalı altyapının tamamlanması ve yeni iş sahalarının ortaya çıkması işçi gücü ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Özellikle turizm planlarının uygulanmaya başladığı ilk yıllarda Göynük'te yeni oluşan bu iş kollarında çalışacak nitelikli eleman ihtiyacı araştırma sahamızda yeterli kadar bulunmadığı için iş kollarında çalışacak işçi gücü araştırma sahamız dışından sağlanmıştır.

Göynük'te gözlenen bir diğer göç türü de güneybirlik göçtür. Göynük ve yakın çevresindeki turistik tesislerde çalışan turizm personelinin önemli bir bölümü Antalya metropol ilçelerinden (Aksu, Döşemealtı, Kepez, Konyaaltı, Muratpaşa) gidiş-geliş yapmaktadır. Bir diğer kısmı ise Kemer ilçe merkezinden gidiş-geliş yapmaktadır (Tablo 1.19). Özellikle yaz aylarında sahadaki otellerin faaliyetlerinden faydalanmak için gelen güneybirlik turistler de güneybirlik göçe destek vermektedir.

⁷⁸ Zafer Yıldız, "Turizmin Sektörünün Gelişimi ve İstihdam Üzerindeki Etkisi". *Vizyoner Dergisi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta 2011, 55.

Tablo 1.19. Göynük'te Çalışan Turizm Personelinin Geceleme Yerlerine Göre Dağılımı (2017).

Geceleme Yeri	%
Antalya Metropol ilçe (Aksu, Döşemealtı, Kepez, Konyaaltı, Muratpaşa)	55
Göynük	30
Kemer	15

Kaynak: Anket ve mülakat sonuçları.

Göynük'teki turizm tesislerinde istihdam edilen turizm personelinin çalışma süreleri dikkate alındığında sadece % 14'ü yılın tamamında iş sahibi iken, % 60'ı 6-9 ay, % 26'sı ise sadece 2-5 ay istihdam edilmektedir (Tablo 1.20).

Tablo1.20. Göynük'te Çalışan Turizm Personelinin Çalışma Sürelerine Göre Dağılımı. (2017)

Çalışma süreleri	2-5 ay	6-9	Yıl boyu
%si	26	60	14

Kaynak: Anket verilerinden ve mülakat yararlanılmıştır.

1.2.2. Yerleşme

1.2.2.1. Yerleşme Tarihi

Beydağlarının doğu uzantıları ile Akdeniz arasında kalan araştırma sahasında geçmişte ve günümüzde yerleşmelerin büyük çoğunluğu kıyı bölgesinde kurulmuştur. Yerleşme ve ekonomik faaliyetlerde bulunma açısından elverişli iklim özellikleri, uygun topoğrafya koşulları, ulaşım faaliyetlerine uygun konumu ve denizden yararlanma olanakları kıyı bölgesini ilk çağdan günümüze dek yerleşilmeye elverişli kılmıştır. Kıyı gerisinde yükselen dağlık alanlar seyrek nüfuslu ve yerleşme yoğunluğu düşük yerler olarak kalmışlardır.⁷⁹

Göynük hakkında nüfusun gelişimi ve miktarı hakkında ayrıntılı tarihi bilgiler bulunmamaktadır. Tarihi kaynaklarda ismi geçen Likya, Anadolu'nun güney batısında Teke Yarımadası'nda bulunan antik bölge olup, bugünkü Muğla ilinin batı bölümlerini içine alır. İ.Ö. 3 bin yılının başlarında yerleşildiği bilinen bölgede İ.Ö. 2 bin yılında Doğu Akdeniz'de korsanlığı ile dehşet saçan Lukalar yaşamaktaydı. Bu halkın Likyalıların atası olduğu var sayılır. Homeros'un İlyada Troyalıların yanında savaştığını anlattığı Likyalılar Heredotos'a göre Girit kökenlidir. İ.Ö. 362'de Likyalılar Perslere

⁷⁹ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 89.

karşı yapılan ayaklanmaya katıldılar ve ayaklanmanın bastırılması ile İ.Ö. 4. yüzyılın ortalarında Kariyalı Mausolos'un yönetimine bırakıldı. Likya birliği sağlandıktan sonra bir dönem korsanlar tarafından yağmalandı. İmparator Claudis döneminde Roma toprağı olduktan sonra her yönden gelişip zenginleşmeye başladı. İ.S. 141'deki depremle büyük hasar gördü ve 7. yüzyılda Arap akınları ile iyice önemini kaybetti⁸⁰. Antik Likya'nın başladığı ve son bulduğu saha içerisinde Göynük'te yer almaktadır.

Yöre, Doğu Roma (Bizanslılar) hükümrancılığı altındayken, Selçuklular tarafından 1207 yılında Türk topraklarına katıldı. Anadolu Beylikleri döneminde ise Teke Aşiretinin bir kolu olan Hamitoğulları'nın egemenliğine girdi⁸¹.

Cumhuriyet döneminde ise kayıtlı olarak ulaşılabilen tarih 1926 yılına rastlamaktadır. O tarihte Göynük'te Aydın yöresinden geldiği tahmin edilen Yalınlar, Saz, Bildircinler ve buranın yerlileri olan Gürcanlar, Toplar, Kaplanlar olmak üzere altı aile vardı. O yıllarda Kemer'e bağlı bir köy olan Göynük'te ilk muhtarlık seçimi 1971 yılında yapılmıştır. 1974 yılında ilk turizm planları yapılmaya başlanmış ve 1975 yılında ise seraların oranı artmıştır. Göynük bu tarihlerde önemli sebze ve narenciye üretim sahası olmuştur. 1976'da ise sahilde turizm için ölçümler yapılmıştır. 1994 yılında Göynük Beldesi belediyeleşmiş ve ilk belediye teşkilatı oluşturulmuştur⁸². 2014 yılında ise Büyükşehir Yasası ile tekrar Kemer ilçesine bağlanmıştır.

Araştırma sahası içerisinde yer alan Beldibi Beldesinin sınırlarında yaşanan değişiklikler Göynük'ün imar planı üzerinde bir kısım belirsizliklere ve değişimlere neden olmuştur. Beldibi Beldesi 2008 yılında Antalya merkez ilçelerinden birisi olan Konyaaltı Belediyesine bağlanmıştır. 2012 yılında ise Göynük Belediyesi bünyesine katılmıştır. 2014 yılında çıkan Büyükşehir yasası ile Göynük kapsamında Kemer ilçesi sınırları içine girmiştir. 2017 yılında ise Kemer Belediyesi'nin aldığı bir karar ile Beldibi Göynük'ten ayrılarak mahalle statüsü kazanmıştır.

Göynük Kasabası içerisinde Büyükşehir yasasından önce Esentepe, Değirmendere ve Cumhuriyet isimli üç tane mahalle vardı. Beldibi bünyesinde Göynük'e katılan mahalleler ise Bahçecik ve Çifteçeşmeler'dir.

⁸⁰ Zevkliler, 12.

⁸¹ <http://www.antalya.bel.tr> 10.05.2019

⁸² Zevkliler, 30.

Araştırma sahası yerleşme, nüfus, ekonomik faaliyetler ve işlevsel yapıları itibariyle gelişimi, sahada uygulamaya geçirilen Güney Antalya Turistik Gelişim Projesi ve buna bağlı olarak ortaya çıkan turistik yatırımlar ile başlamıştır.

Güney Antalya Turistik Gelişim Projesinden önce Göynük'teki yerleşmeler köy statüsünde kıyı gerisinden uzakta Beydağlarının hemen altındaki ova üzerinde yoğunlaşmıştır. Aileler turfanda sebzeçilik ve seracılık faaliyeti ile ilgileniyor temel geçim kaynaklarını sebze-meyve tarımı ile kısmen de küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık oluştuyordu.

Kıyı boyunca uzanan dar ovada yoğun bir yerleşme bulunmamaktaydı. Yaşam koşulları ve kısıtlı ulaşım olanakları ile bu yerleşmeler, kapalı bir sosyo-ekonomik yapı gösteriyorlardı. Aileler genellikle birbirine yakın evler yapıp küçük mahalleler oluşturmuştur.

Güney Antalya Turistik Gelişim projesi kapsamında 1985 yılından sonra sahaya yapılan turizm yatırımları ise kıyı gerisinde uzanan yerleşmelerden ziyade kıyı şeridine yapılmıştır. Daha çok deniz ve plajlarla doğrultulu hemen kıyılardan itibaren başlayan tatil köyleri ve oteller kurulmuştur. Günümüzde ise sürdürülebilir turizm kapsamında geliştirilen alternatif turizm faaliyetleriyle turizm yatırımları dağlık ve orman arazisine doğru yayılmıştır. Nitekim Göynük Kanyonu'nun turizm kapsamında özel bir işletme tarafından faaliyete sokulması dağlık alana doğru yapılan turizm yatırımlarının en güzel örneğidir.

Araştırma sahasında turizm faaliyetleri kıyıya yakın tatil köyleri, oteller ve bu alanlarda inşa edilen dükkânlarda yoğunlaşmıştır. Eskiden tarla olarak kullanılan alanları günümüzde turizm tesisleri kaplamaktadır.

Antalya'nın Kemer ilçesine bağlı olan Göynük, 2014 yılı Büyükşehir Yasası'ndan sonra Kemer ilçe merkezini oluşturan şehir yerleşmesinden sonra en kalabalık yerleşmesi durumuna gelmiştir (Fotoğraf 1.6).

Fotoğraf 1.6. Göynük Kasabası yerleşkesinden genel bir görünüm.

Araştırma sahamızdaki turizm faaliyetleri sonucunda gerçekleşen göç sonucu yapılan kaçak binalar çarpık kentleşme sorununu ortaya çıkarmıştır. Bu doğrultu da günümüzde Göynük'te çevre düzen planına ihtiyaç vardır. Bu kapsamda konut alanları 704955.72 m², kentsel çalışma alanları 144760.74 m², sağlık tesisi alanları 2309.29 m², ibadet alanları 4889.13 m², sosyal ve kültürel tesis alanı 3837.41 m², korunacak alanlar 5125.88 m², eğitim alanları 29745.15 m², aktif yeşil alanlar 65695.99 m², yollar ve diğer alanlar 374611.48 m², toplam 1335930.79 m² alan hesaplanmıştır. Güney Antalya Turistik Alanı kapsamında Göynük bölgesi içerisindeki en önemli koruma alanı Beldibi Mağarası'dır⁸³.

1.2.3. Ekonomik Coğrafya Özellikleri-Turizm İlişkisi

Turizm sektörü dünyadaki ekonomik, teknolojik ve siyasal değişimlere paralel olarak hızla gelişmekte ve ülke ekonomilerinde önemli bir yer almaktadır. Bu durum dünya turizm pazarından daha fazla pay alma çabası içinde olan destinasyonlar arasında rekabeti arttırmaktadır. Destinasyonların rekabetçi pozisyonlarını koruyabilmeleri ve

⁸³ Antalya Büyükşehir Belediyesi Göynük İmar Planı.

sürdürebilmeleri, turistik çekicilik unsurları olan çevresel kaynaklarını sürdürülebilirliğiyle mümkün olacaktır⁸⁴.

Araştırma sahası verimli dar kıyı ovası üzerinde bulunmaktadır. Verimli tarım toprakları üzerinde uygun iklim koşulları ile birlikte yılda birden fazla ürün alınabilen tarım faaliyeti turizmin sahada gelişmesinden önce halkın temel geçim kaynağı durumundaydı. Turizmin sahada etkin hale gelmesiyle bu verimli tarım toprakları turizmin olumlu çekiciliklerinin etkisiyle tatil köyleri, oteller, diğer turistik tesisler tarafından işgal edilmiştir (Fotoğraf 1.7). Yeterli sermayeye sahip olmayan yerli halk arazilerini turizm yatırımları için büyük şirketlere satmışlardır⁸⁵.

Fotoğraf 1.7. Domates serası ve hemen yanında tarım arazisine yapılan inşaatın bir görünüm.

Günümüzde eskiden portakal bahçesi olan kıydan uzak iç kesimlerde oteller yerine özellikle emekli insanların tercih ettiği villalardan oluşan siteler yapılmıştır.

⁸⁴ Emel Can, “Turizm Destinasyonlarında Sürdürülebilir Turizmin Sürdürülebilir Rekabet Açısından Değerlendirilmesi”, *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, ISSN: 2147-3390, İstanbul 2013, 24.

⁸⁵ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 103.

Güney Antalya Turistik Gelişim projesinin de etkisiyle 1985 yılından sonra gerçekleştirilen alt yapı çalışmaları, yeterli bilgi ve tecrübeye sahip nitelikli iş gücüyle birlikte tarımdan-turizme yönelen dönüşüm süreci hızlanmıştır⁸⁶.

Göynük'te 1990'lı yıllardan önce temel geçim kaynağı tarımdı. Bağ-bahçe tarımı ön planda iken ticari amaçla ekilen tarım ürünleri turuncgiller, susam, yer fıstığı, pamuk, mısır, buğday gibi ürünlerdi. Portakal bahçelerinin içine ikinci ürün olarak yer fıstığı ekilmekteydi.

Göynük'te jeolojik yapı, jeomorfolojik görünüm, hidrografik koşullar ve iklim elemanlarının meydana getirdiği doğal çevre özelliklerinin doğrudan etkisi altında bulunan tarım hayatı; gün geçtikçe sahada etkinliği artan turizm ve beraberinde getirdiği faaliyet kolları ile aynı mekânı paylaşmanın ikilemi ile karşı karşıyadır. Aynı zamanda turizm sahada ulaşım olanaklarını geliştirdiği için ülke içi pazarlara ulaşımı kolaylaştırmış bu durum tarım ürünlerine değer kazandırmıştır⁸⁷.

Hayvancılık faaliyeti ise daha çok köylüler tarafından yapılmaktadır. Tavuk yetiştiriciliği yaygındır. Evlerin yanındaki küçük kümeslerde et ve yumurtasından faydalanmak için tavuk yetiştirilmektedir. Özellikle kurban bayramına yönelik keçi, koyun yetiştirilmektedir. Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinden azdır. Büyükbaş hayvanlar daha çok süt ve süt ürünlerinden faydalanmak için yetiştirilir.

Arıcılık faaliyeti gezici arıcılık şeklinde yapılır. Kısa mesafede değişen yükselti basamakları ve buna bağlı olarak oluşan zengin bitki örtüsü arıcılık faaliyetini kolaylaştırmıştır. Özellikle portakal çiçeğinden elde edilen ballar sahada yaygındır.

Deniz ürünleri üretimi ise araştırma sahamız Akdeniz'in kıyısında yer almasına rağmen gelişmemiştir. Bu durumun oluşmasında turizm tesisleriyle aynı alanın paylaşılmasının yarattığı güçlükler ve balıkçılık faaliyetinin oldukça zor bir faaliyet olmasının etkisi vardır.

Araştırma sahasındaki tarımsal ve hayvansal ürün üretimi yetersizdir. Gerekli olan ürünler Antalya'nın diğer ilçelerinden sağlanmaktadır. Fakat ekonominin sahada

⁸⁶ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

⁸⁷ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 106-107.

canlanması için tarımsal ve hayvansal üretimin turizm faaliyetinde olduğu gibi teşvik edilip desteklenmesi gerekmektedir.

Seracılık faaliyeti günümüzde hala yapılmaktaysa da geçmişteki ticari önemini kaybetmiştir. Özellikle eskiden domates ve çeşitli sebzeler turfanda ürün olarak piyasaya gönderilirken, günümüzde daha çok bir ailenin mutfak ihtiyaçlarını karşılamak için hobi olarak yapılmaktadır.

Göynük Kasabası yakınlarındaki taş kömürü madeni rezervi yetersiz olduğu ekonomik önemi az olmasına rağmen son yıllarda Hisarçandır mevkinden kömür çıkarıldığı bilinmektedir. Bununla birlikte çevre olumsuz etkileri olmasına rağmen mermer ocakları bulunmaktadır.

Güney Antalya Turistik Gelişim Projesi araştırma sahasında turizmin ön plana geçmesini sağlamıştır. Böylece önceden tarım sektöründe çalışan aktif nüfus fazla iken günümüzde turizm öncülüğünde hizmet sektöründe çalışan aktif nüfusun sayısı tarımda çalışan nüfusu geçmiştir. Öyle ki artık tarım, turuncgil ürünleri ile sınırlı kalmıştır.

Dar bir kıyı ovasında yer alan Göynük Kasabasında, kamu desteği ile yapılan turizm yatırımları ile birlikte ulaşım, alt yapı, sağlık, eğitim, ticaret gibi fonksiyonlar da gelişmiştir. Böylece daha uğraştırıcı bir faaliyet olan tarım sektörü önemini yitirmiştir. Göynük, hizmet sektörünün ön plana çıktığı kentsel bir görünüm kazanmaya başlamıştır.

Göynük'te ticari iş yerlerinin sayısal dağılımı incelendiğinde (Tablo 1.21), ticari işletmelerin çoğunluğunu, turizm ve ona bağlı gelişen iş kollarına ait işletmeler oluşturmaktadır. Bu bağlamda 1990 yılından sonra gelişmeye başlayan turizm sektörü ile birlikte inşa edilen yüksek kapasiteye sahip konaklama tesislerinin ve burada konaklamak için gelen turistlerin ihtiyaçlarını karşılamak için yeni iş kolları ortaya çıkmıştır. Bu durum yöre insanının tarımdan uzaklaşıp turizme yönelmesine ve sahaya doğru göç hareketinin başlamasına neden olmuştur.

Ekonomik faaliyet kollarının birbirlerini desteklemeleri ya da birbirlerine bağlı olarak gelişmeleri kaçınılmaz bir gerekliliktir. Ancak, tarım gibi doğrudan mekâna bağlı olan bir faaliyetler bütününe topraksız, mekânsız kalması, bu faaliyetin turizm, ticaret,

sanayi ve diğerleri ile mücadele etmesini ya da onları desteklemesini olanaksız kılmaktadır⁸⁸.

Tablo 1.21. Göynük'te Ticari İş Yerlerinin Sayısal Dağılımı (2018).

İş Yeri Grubu	Sayısı	İş Yeri Grubu	Sayısı
Turizm işletmeciliği	52	Güvenlik hizmetleri	2
İnşaat	35	Rent a car	3
Kuyumculuk	15	Yat işletmesi	4
Tekstil	29	Ticarethane	22
Gıda	26	Kırtasiye	4
Su sporları	8	Hediyelik eşya	16
İmalat sanayi	10	Maden- Harfiyat	2
Emlak	5	Şahsa ait işletme	103
Petrol ve petrol ürünleri	4	Toplam	345
Taksi durağı	5		

Kaynak: ATSO verileri.

Araştırma sahasındaki en önemli ekonomik faaliyetin turizm olduğunu ifade etmek hiç de yanlış değildir. Ekonominin en canlı olduğu aylar ise kitle turizminin yoğunlaştığı Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarıdır. Nitekim bu aylarda gelen turistlerle birlikte gerek turizm tesislerinde gerekse sahadaki işletmelerde ticaretin yoğunlaştığı gözlenir.

Türkiye ile Rusya arasında 2015 yılında ortaya çıkan uçak krizi Rusya'nın kapılarını Türkiye'ye kapatmasına neden olmuştu. Bundan dolayı tatil için ülkemize gelen Rus turistler, 2015-2016 yıllarında gelmemişlerdir. Bu durum, Rus turistlerin Türkiye'de en çok geldiği il olan Antalya'yı, dolayısıyla da Göynük'ü ekonomi açısından zor bir sürece sokmuştu.

Nitekim yapılan anket sonuçlarına göre; Göynük'e yabancı milletlerden en fazla gelen turist Ruslardır. 2015-2016 yıllarında araştırma sahasına Rus turistler gelmediği için birçok işletme ve otel kapanmış, ekonomi durma noktasına gelmiştir. İki ülke arasındaki siyasetin 2016 yılının son aylarına doğru tekrar düzelmesi ile Göynük'ün ekonomisi de turizme bağlı olarak tekrar canlanmaya başlamıştır.

⁸⁸ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 107.

İKİNCİ BÖLÜM

GÖYNÜK'TE TURİZM

2.1. GÖYNÜK'TE TURİZM FAALİYETLERİNİN TARİHİ GELİŞİMİ

Kemer ilçesine bağlı Göynük'te turizm faaliyetlerinin günümüzdeki gelişme seviyesine gelmesinde, Türkiye'de ekonomik kalkınmada turizm payının artırılmasının hedeflendiği ve bu kapsamda hayatta geçirilen Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi ve kalkınma planlarının uygulamaya geçirilmesi etkili olmuştur. Bu proje içinde yapılan çalışmalar Göynük'teki turizm faaliyetlerinin başarıya ulaşmasını sağlamıştır.

Göynük'te turizmin tam olarak ne zaman başladığı kesin olarak bilinmemektedir. Fakat 1990 yılından – 2018 yılına kadar ciddi bir ilerleme kaydedildiği gözlenmektedir. O kadar ki eskiden tarım ile geçimini sağlayan yerli halk günümüzde turizm ile geçimini sağlamak ve Göynük'ün nüfusu turizm sektöründe çalışanlarla birlikte önemli artış gözlenmiştir. Yerli halk geçmişte geleneksel tek düze bir yaşam sürerken günümüzde aslında turizmin etkilerinden birisi olan kültür karmaşasını yaşamaktadır.

2.1.1. Güney Antalya Turistik Gelişim Projesi

Kültür ve Turizm Bakanlığının kitle turizmine yönelik öncelikli planlama çalışmaları, Akdeniz Kıyılarındaki Antalya (Kemer), Belek, Side ve Köyceğiz'dir. Bu kapsamda gerçekleştirilen en ciddi proje, Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi'dir. Bu projenin önemi, planlama döneminin uzun olması, Dünya Bankası tarafından finanse edilmesi ve uygulanan tek örnek proje olmasından kaynaklanır⁸⁹.

Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi alanı Antalya Körfezi'nin güneybatısından Antalya şehir merkez 13 km uzaklıkta bulunan Sarısu mevkiinden Gelidonya Fenerine kadar yaklaşık 80 km'lik alanı kapsamaktaydı. Olimpos- Beydağları Milli Parkı bu alanın içerisinde yer almaktaydı. Fakat günümüzde proje alanı genişlemiş milli sınırlar dışına çıkmıştır⁹⁰.

⁸⁹ Şükrü Yarcın, *Turizm Endüstrisinin Yapısı*, Boğaziçi Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Turizm İşletmeciliği Programı, İstanbul 1994, 97

⁹⁰ Güney Antalya Turizm Alanı Kemer (Antalya) Çamyuva Mahallesi 1/25000 – 1/ 5000- 1/1000 Ölçekli Uygulama ve Nazım İmar Planı Araştırma ve Açıklama Raporu s.7

Güney Antalya Turizm Gelişim Proje Alanı, Göynük’ün de içerisinde yer aldığı Antalya’nın Akdeniz kıyısında kuzey-güney doğrultusunda uzanan batı kıyılarında yer almaktadır. 1970 yılların başında bu alan irili-ufaklı köylerin olduğu, yerel halkın temel geçim kaynağının portakal bahçelerine, seralardaki sebze üretimine dayandığı, küçük koy ve plajların yer aldığı, çam ağaçlarından oluşan ormanlarıyla Beydağlarının görkemli bir şekilde uzandığı, yılın her ayı yüzmeye ve su sporlarına uygun iklimi, tarihi sit alanları ve doğal güzellikleri turizm potansiyeli yüksek bir sahadır⁹¹.

Proje alanı içerisinde yer alan Göynük, Antalya il merkezine yakınlığı ile önem taşımaya rağmen topoğrafik şartlar nedeniyle karayolu ulaşımı yetersiz kalmıştır. Alt yapı eksiklikleri 1970’li yıllarda oldukça fazladır ve topoğrafik şartlar nedeniyle maliyeti yüksektir. Halkın temel geçim kaynağı olan turuncgil üretimi, seracılık ve küçük çaplı hayvancılıktan elde ettiği ürünler özellikle merkeze ulaşımın yetersiz olması nedeniyle pazarlama sorunu ile karşı karşıya kalmış ve bu durum ürünlerin fiyatlarının düşmesine neden olmuştur. O dönemde köy statüsünde olan Göynük’ten kadastro geçmemiştir. Bu nedenle kaçak yapılaşma oldukça fazla durumdaydı hatta turizm tesisleri dışındaki neredeyse bütün yapılar kaçak konumdaydı. 2018 yılında çıkan “İmar Barışı” yasal düzenlemesi ve affıyla bu kaçak yapıların iskânı alınarak yasal hale getirilmiştir. Özellikle atıkların atılması ve içme kullanma suyunun temini 1970’li yıllarda oldukça sıkıntılıydı. Atıklar gömülüyor, içme kullanma suyu ise artezyen kuyularından sağlanıyordu. Elektrik kullanımı oldukça sınırlıydı, sağlık ihtiyaçları için Antalya il merkezine gitmek gerekiyordu. Eğitim olanakları ise halkın kendi çabasıyla yaptırdığı köy okullarında sağlanıyordu. Mülki yönetim Kemer Bucak Müdürlüğü ve köy muhtarlıklarınca sağlanıyordu. Güvenlik ise Kemer Jandarma Komutanlığı tarafından korunuyordu. 1970’li yıllarda turizm yatırımlarının bu sahada gerçekleştirilmesi için gerek devlet gerekse özel sektöre yatırım kolaylığı sağlayan teşviklerin verilmesi günümüzdeki gelişmişlik seviyesine ulaşmasında önemli rol oynamıştır⁹².

Turistik konaklama, o sırada yeni yapılmış olan 700 yataklı Valtur Tatil Köyü (İtalyan-Türk Ortaklığı), 1970’lerin ortasında Kemer Köyü kıyısında hizmete açılan 70 yataklı Olimpos Motel ve çok az sayıda aile pansiyonu ile temsil ediliyordu. Bunların

⁹¹ Hülya Örs, “Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi”, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 16(2), ISSN 1300-4220, 2005, 207.

⁹² Örs, 205.

yanı sıra Kemer ilçe merkezinin sınırları içinde ve **Beldibi-Göynük kıyı şeridinde** 300 dolayında yazlık konut yapılmıştı ki bunların önemli bir kısmı mülkiyet, imar durumu ve kıyı ile ilişkileri açısından kaçak statüdeydi⁹³.

Güney Antalya Projesi kapsamında Devletin Göynük ve çevresinde aldığı önlemler şu şekilde sıralanmıştır⁹⁴.

- Yörenin fiziki ve beşeri kaynaklarını korumak amacıyla Milli Park ve tarihi alan düzenlemesi yapılmıştır,
- Proje sahasında her türlü alt yapı hazırlanmaktadır.(Ulaşım, su, elektrik, P.T.T, sağlık hizmeti v.b..),
- Devlet, turistik tesis yapacak özel sektöre, ek finansman ve teşvik vermektedir,
- Yatırımcılara uzun vadeli kira karşılığı arazi tahsilatı sağlanmıştır,
- Turizmin geliştirilmesinde devlet öncü rol oynamıştır,
- Özel sektöre kredi ve finansman kolaylıkları sağlanmıştır,
- Yüksek standartlı özel turizm altyapısı hazırlanmıştır,
- Yöre halkı için sosyal altyapı hazırlanmıştır,
- Yerli ve yabancı yatırımcılara uygun koşullarda kamu arazisi tahsis edilmiştir,
- Olympos Beydağları Sahil Milli Parkı bu kapsamda daha iyi korunmuş ve kullanıma açılmıştır.

Proje kapsamında Göynük ve çevresinde turizmin gelişme alanlarının turizm potansiyelini sürdürebilmesi için; kıyı turizminin etkili olduğu sahada mavi bayraklı plajların korunması yanında özellikle yerli turistlerin sahaya çekilmesi için günübirlik kullanım alanlarının ve kamp alanlarının geliştirilmesine ilave olarak alternatif turizm potansiyelini artırmak için ormanların mutlak suretle korunması gerekmektedir.

2.1.2. Güney Antalya Turistik Gelişim Projesinin Göynük Turizmindeki Önemi

Türkiye’de turizmin gelişmesinde, başlıca ekonomik alanlarda olduğu gibi karma ekonomi modeli uygulanmaktadır. Devlet, özel turizm alt yapısını oluşturmak, yatırımları özendirmek, her düzeyde turizm eğitimi planlamak ve vermek görevini üstlenmiştir. Üst yapı malzemeleri yasal çerçeve ve düzenlemelerle özel sektöre

⁹³ Örs, 204-205.

⁹⁴ Zaman, *Kemer’in Turizm Coğrafyası*, 120.

bırakılmıştır. Türkiye’de turizm sektörü içerisinde devletin uygulamaya geçirdiği en güzel örnek Güney Antalya Turistik Gelişim Projesi’dir⁹⁵.

Türkiye’de planlı dönem boyunca bacasız sanayi diye adlandırılan turizm sektörü geliştirilmeye çalışılmış özellikle kitle turizminin ve diğer turizm türlerinin birlikte geliştirilmesi planlanmıştır. 1980 sonrasında kitle turizmi ve buna yönelik alt yapının oluşturulmasına öncelik verilmiştir. Kitle turizminin özendirilmesi ve bu geniş pazara yönelik alt yapının oluşturulması için özellikle konaklama tesisleri ve ulaşımın iyileştirilmesi konusunda uzun bir dönemi kapsayan ekonomi yatırımlarını kapsayan yasal çerçeveyi hazırlamıştır. Devlet kitle turizminin geliştirilmesi için turizm bölgeleri oluşturarak alt yapı çalışmalarına başlamıştır.⁹⁶ Güney Antalya Turistik Gelişim Projesi bu süreçte oluşturulan kitle turizm yatırımlarını gerçekleştiren, yabancı yatırımcıları araştırma sahamızda yatırım yapmaya teşvik eden ve hedeflerini büyük ölçüde yerine getiren projedir.

Antalya ilinin güneybatısı Güney Antalya Turizm Alanı olarak ilan edilmiş ve bu alanın 1/25000 ölçekli çevre düzeni planı 7.7.1977 yılında onaylanmıştır. Projenin destek kenti olarak belirlenen Göynük’ün de bağlı bulunduğu Kemer ilçesi ilin önemli bir turizm merkezidir. Antalya il merkezinin 42 km güneybatısında Antalya-Fethiye karayolu üzerinde yer alan ilçe merkezi yeni büyükşehir yasası ile çevre beldeleri de içine almış ve belde belediyeleri ilçe belediyelerinin mahallesi olmuştur. Bu beldelerden birisi de Göynük’tür. Kemer Göynük Kasabasını da kapsayan 1/25000 ölçekli Güney Antalya Çevre Düzeni Planı 7.7.1977 tarihinde Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca onaylanmıştır. Daha sonraki yıllarda kıyıdaki turizm alanını kapsayan 1/1000 ölçekli imar planları hazırlanarak onaylanmıştır. Planlamanın kıyıdaki turizm alanlarıyla sınırlı olması köy yerleşik alanlarında plansız ve dağınık bir yerleşme düzenine yol açmıştır⁹⁷.

Güney Antalya Turizm Gelişim Projesinin destek kenti olarak belirlenen Kemer küçük bir nahiye iken bugün ilin en hızlı büyüyen ilçelerinden birisi durumundadır. Projenin alt merkezleri olarak da Göynük-Beldibi, Çamyuva ve Tekirova sahil kesimi turizm alanı olarak planlanırken yerleşme merkezleri de birer alt merkez olarak planlanmış ve hızlı bir uygulama sürecine girilmiştir⁹⁸.

⁹⁵ Yarcan, 97.

⁹⁶ Yarcan, 88-89.

⁹⁷ Antalya Büyükşehir Belediyesi Göynük Uygulama nazım imar planı raporu 2017

⁹⁸ Antalya Büyükşehir Belediyesi Göynük Uygulama nazım imar planı raporu 2017.

Göynük, Güney Antalya Gelişim Projesi içinde yer almaktadır. Güney Antalya Gelişim Projesi sayesinde sahadaki turistik çekicilikler, doğal güzellikler, temiz kumsallar vb. turizm değerlerinin önemi artmıştır. Sahanın alt yapı hizmetleri projeye uygun olarak devlet desteğiyle yapılmıştır. Yerli halka yeni iş olanakları sağlanmıştır. Sahadaki gerekli üst yapı çalışmaları ise özel sektörün desteğiyle yapılmış ve artan turizm talebi nedeniyle turizm taşıma kapasitesi aşılmıştır. Bu durumun olumlu sonuçları olacağı gibi olumsuz sonuçları da vardır. Bunlardan sahayı en çok ilgilendiren konular ise çevresel bozulmalar, kültürel adaptasyon, yerli halkın kendi kültürel özelliklerinden uzaklaşması ve tarım sektörünün geri planda kalmasıdır.

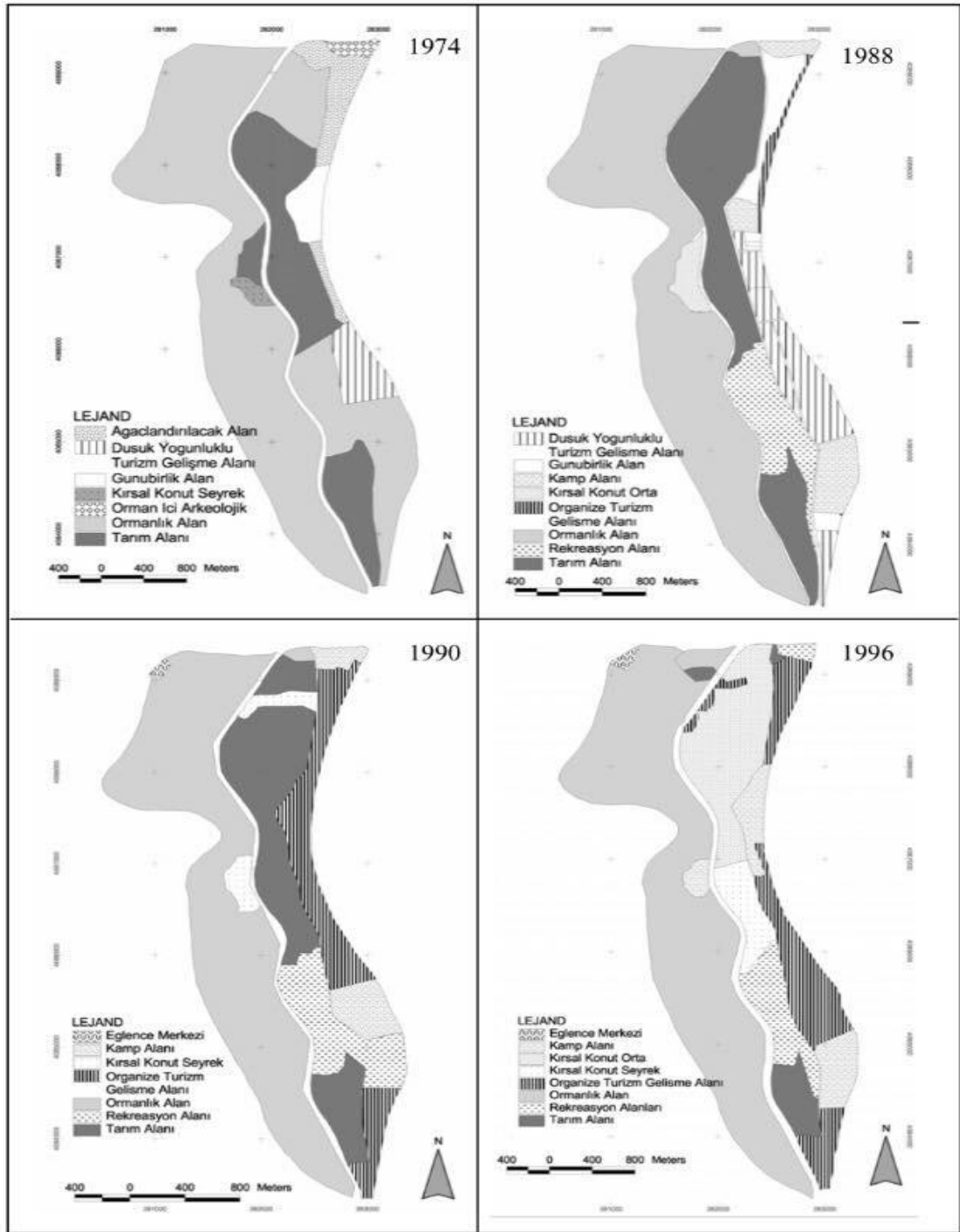
Araştırma sahasında yer alan Beldibi mevki Turunçgil bahçeleri, konut alanları ve pansiyonların iç içe olduğu halen kırsal karakterli bir yerleşim alanıdır. Bununla birlikte Beldibi, çoğunlukla lüks tesislerden oluşan 33 tesis ve 8820 yataklı turistik kapasiteye sahiptir. Çevre düzeni planlarındaki öngörüler doğrultusunda, Beldibi’nde ormanlık arazinin önemli bir kısmı gününbirlik alanlara, 1988 revizyonu ile gününbirlik kamp alanlarının bir kısmı turistik amaçlı kullanımlara ve 1996 revizyonu ile de bölgedeki tarım arazilerinin büyük bir kısmı orta yoğunluklu kırsal konut alanlarına dönüştürülmüştür. Turizm gelişme alanlarının yanında, rekreasyon alanlarında da sürekli bir artış yaşanmış ve 1988’de 63 hektar olarak öngörülen bu alanlar 1990’da 73 hektara ve 1996’da 93 hektara çıkartılmıştır⁹⁹.

Özellikle kıyı gerisindeki orman alanlarında yoğun bir konut ve pansiyon gelişimi yaşanan Göynük’te, 1974 yılına ait ilk planda kıyı kesiminde az sayıda turistik tesis planlanırken, ilave revizyonlarla bunun tersi bir gelişme yaşanmıştır (Şekil 2.1, 2.2). Özellikle 1990 revizyonunda Göynük çevresinde öngörülen kentsel gelişme alanı 1996 revizyonu ile ana karayolundan milli park sınırına kadar uzanan tarım alanlarını da içerecek şekilde genişletilmiştir¹⁰⁰.

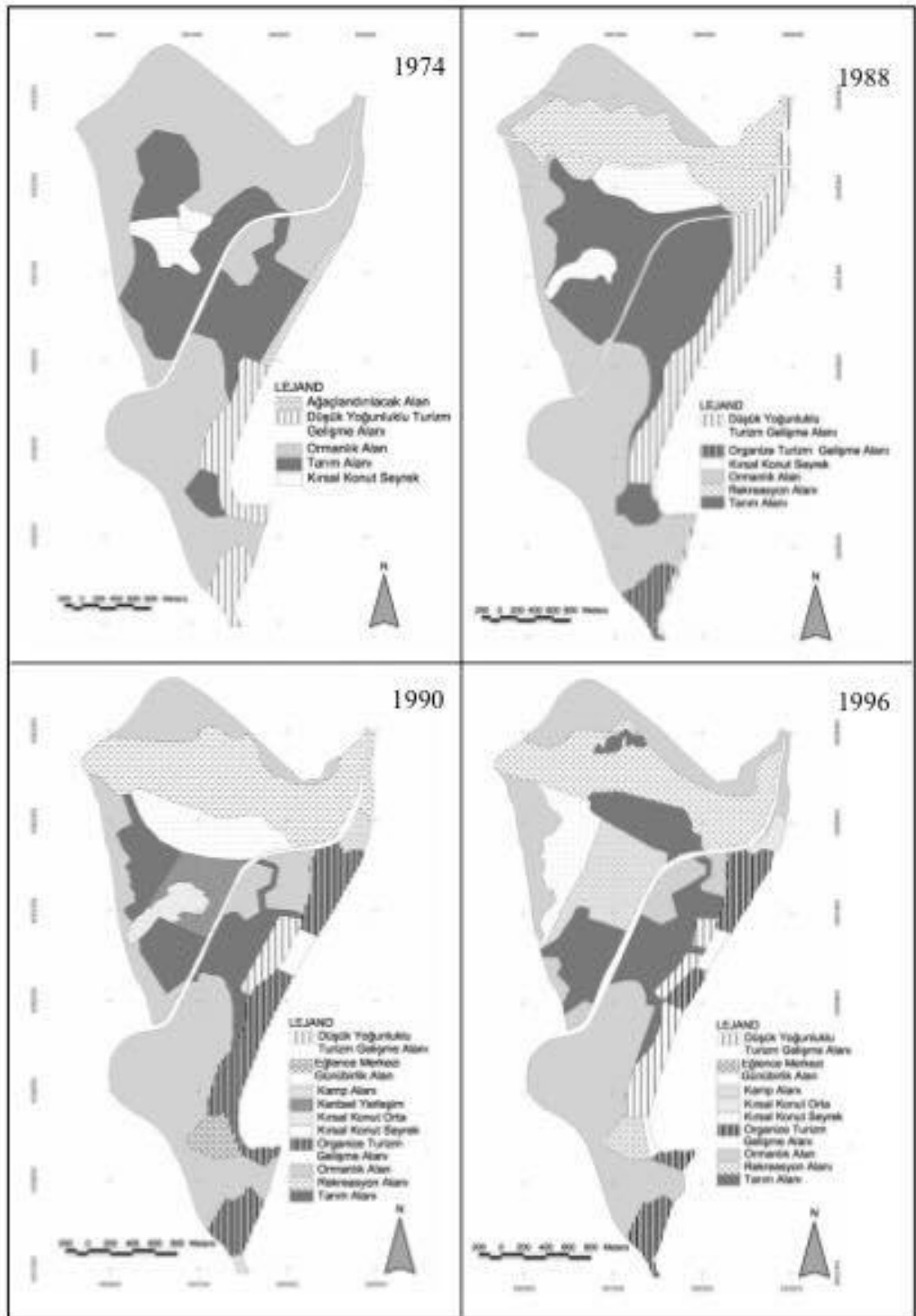
Günümüz itibarıyla tarafımızdan yapılan gözlemler sonucundaki tespitlerimize göre, Göynük’te 1996 yılından beri özellikle sahil kesiminde yapılan yapılaşma ve turizme yönelik çalışmalar birçok doğal alanın bozulma oranını hızlandırmıştır.

⁹⁹ Meryem Atik, Türker Altan, Mustafa Artar, “Turizm ve Doğa Koruma “Güney Antalya Bölgesi”: Gelişmeler ve Sonuçları”, *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 19(2), Antalya 2006, 168.

¹⁰⁰ Atik, vd., 169.

Şekil 2.1. Beldibi Bölgesi İçin Öngörülen Çevre Düzeni Plan Revizyonları (Atık vd., 2006, s.169).

Şekil 2.2. Gönük Bölgesi için Öngörülen Çevre Düzeni Plan Revizyonları (Kaynak: Atık vd., 2006, s.171).

2.1.3. Güney Antalya Turizmi Geliştirme ve Altyapı İşletme Birliği (GATAB)

Güney Antalya Turizm Gelişim Projesinin alt yapısını oluşturmak amacıyla 1989 yılında Antalya Valiliği öncülüğünde Kemer ve bağlı köylerin katılımıyla kurulmuş bir organizasyondur. GATAB'ın merkezi, Kemer'dir.¹⁰¹ Kuruluşun öncelikli amacı Kemer, Göynük, Beldibi, Çamyuva, Çavuşköy, Ulupınar, Tekirova, Beycik, ve Kuzdere'de altyapı çalışmalarını gerçekleştirmektir. Beldibi'nden Adrasan'a kadar uzanan saha yaklaşık 80 km uzunluğunda, 3 km derinliğindedir. Devlet düzeyindeki çalışmalar sonucu yatırımcıya doğrudan sunulan proje 2005 yılında değişen "Birlikler Kanunu" ile yerel yönetimlere bırakılmış olup, bu organizasyon da (GATAP), 2014 yılında kapatılmıştır. Bu kuruluşa bağlı birimler ise Antalya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Antalya Atık ve Su İdaresi Müdürlüğüne (ASAT) bağlanmıştır¹⁰².

Birliğin yürüttüğü ve sahanın gelişmesine katkıda bulunduğu hizmetler şunlardır:

- Kemer, Beldibi, Göynük, Çamyuva ve Tekirova'da toplam 5 adet biyolojik su arıtma tesisleri GATAB tarafından işletilmektedir.
- Sahadaki tüm çöpler GATAB tarafından toplanarak yine birliğin yaptırdığı 50000 ton/yıl kapasiteli katı atık ayrıştırma ve kompost tesisinde değerlendirilmektedir. Yörede toplanan organik çöplerden fabrikada kompost üretilmekte, organik çöpler ise ayrıştırılarak ekonomiye geri kazandırılmaktadır. Katı atık toplanmasında ve imhasında önemli ilerleme kaydeden birlik, yöredeki tüm yerleşim yerleri, tatil köyleri ve otellerin katı atıklarını düzenli olarak toplamaktadır.
- Sahadaki sivrisinek ve haşere ile mücadele hizmetleri de GATAB tarafından gerçekleştirilmektedir.
- GATAB laboratuvarlarında içme suyu, deniz suyu ve atık su arıtma tesislerinin çıkış suyu analizlerini yapmaktadır. Mavi bayraklı plajlar konusunda TÜRÇEV'e su analizleri hakkında bilgi vermektedir.
- Asfaltlama, kaldırım ve yürüyüş yolları yapmaktadır.
- Birliğin mali kaynağı abonelerin verdiği gelirlerden elde edilmektedir.

¹⁰¹ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 124

¹⁰² <http://www.kemergozcu.com> 17.06.2018

- Güney Antalya Turizmi Geliştirme alanının İçme ve kullanma suyu GATAB tarafından karşılanmakta ve dağıtılmaktadır¹⁰³.

GATAB tarafından 2013 yılında Göynük'ün Esentepe ve Değirmendere Mahallelerinde yapılan proje kapsamında yeni içme suyu hatları yapılmıştır ve kanalizasyonu olmayan bölgelere yeni yapım çalışmaları başlatmıştır. Karayolları çalışmalarıyla birlikte yürütülen projede GATAB 10 bin metre uzunluğunda içme ve kullanma suyu hattı ile 6 bin 500 km uzunluğunda kanalizasyon hattı yapılmıştır ¹⁰⁴.

GATAB'ın 2014 yılında kapatılmasında sonra gerekli alt yapı hizmetleri Antalya Büyükşehir Bünyesinde yapılmaktadır. Antalya ilindeki hizmet bütünlüğünü sağladığı için bu durum olumlu sonuçlar vermiştir. Herhangi bir alt yapı sorunu mümkün olan en kısa sürede çözülmektedir.

2.2. GÖYNÜK'TEKİ TURİSTİK KONAKLAMA TESİSLERİ VE TURİST TALEBİ

2.2.1. Konaklama Tesisleri

Bir sahada turizmin gelişebilmesi için çekicilikler kadar o turizm destinasyonuna erişim ilk önce geliştirilmesi gereken unsurdur. Destinasyonlara erişebilmek için geliştirilen otobüs terminalleri, havayolu alanları, demiryolu garları gibi ulaşım alt yapısı geliştirildikten sonra barınma ihtiyacını karşılamak için otellerin veya çeşitli konaklama tesislerinin yapımı turizm potansiyelini artırmak için oldukça önemli alt yapılarıdır. Bu hizmetlerin yanı sıra yeme-içme kolaylıkları, çeşitli rekreasyon faaliyetleri ile ilgili kolaylıklar ve eğlence yerleri gibi başka hizmetlerin getirilmesiyle turizm potansiyelinin ve çekiciliğin artması sağlanır. Bu hizmetlerin özellikle büyük yatırımlar gerektiren bir kısmı devlet tarafından sağlanabilirken, konaklama ve diğer kolaylıklar ile organizasyon ise büyük bir çoğunlukla özel sektör tarafından sağlanmaktadır. Özel yatırımcılar özel sektörün karı artırabilmek için yatırımları daha çabuk kazanca dönüştürebilecekleri konaklama ve tamamlayıcı (eğlence-yeme-içme vb. gibi) sektörlerle yönelmeyi tercih etmektedir. Bu sektörlerdeki gelişmeler de günümüzde dev boyutlara erişmiş; konaklama tesisleri zincirler oluşturularak küreselleşmiştir.

¹⁰³ Güney Antalya Turistik Altyapı birliği 2003 yılı Tanıtım Dosyası, Kemer.

¹⁰⁴ <http://beyazgazete.com> 17.06.2018.

Günümüzde aynı standartlara ve konfora sahip birçok firmanın konaklama tesislerini dünyanın en gelişmiş ve en geri kalmış ülkelerinde görmek mümkündür¹⁰⁵.

Konaklama sektörü, insanların kendi konutları dışında değişik nedenlerle yaptıkları seyahatlerde geçici olarak konaklama, beslenme, dinlenme ve rekreasyon gereksinimlerini ticari amaçla en uygun ortamda karşılayan otel, motel, tatil köyü, kamping, hostel, pansiyon, oberj v.b işletmelerin yer aldığı sektördür. Konaklama tesisleri farklı şekilde sınıflandırılmakla beraber en yaygın sınıflandırma “geleneksel” ve “tamamlayıcı” konaklama işletmeleridir. Geleneksel konaklama işletmelerinin en önemlisi otellerdir ancak motel ve pansiyon işletmeleri de bu gruba dahil edilmektedir. Tamamlayıcı konaklama tesisleri ise motel, pansiyon ve diğer konaklama tesisleri olarak sınıflandırılmaktadır¹⁰⁶.

Göynük Kasabası ve çevresinde Güney Antalya Turistik Gelişim Projesi kapsamında kitle turizmini geliştirmek için konaklama kapasitesi arttırılmıştır. Bu kapsamda Göynük’te kurulan ilk tesis, Milta Tatil Köyü’dür.

Araştırma sahasındaki konaklama tesisleri Bakanlık belgeli (Kültür ve Turizm Bakanlığı onaylı) ve Belediye belgeli olmak üzere ikiye ayrılır. Kültür ve Turizm Bakanlığı onayı almış tesislerin sayısı belediye belgeli konaklama tesislerine oranla fazladır. Göynük’teki konaklama tesisleri de belirtilen sınıflandırmaya göre belirlenmiştir.

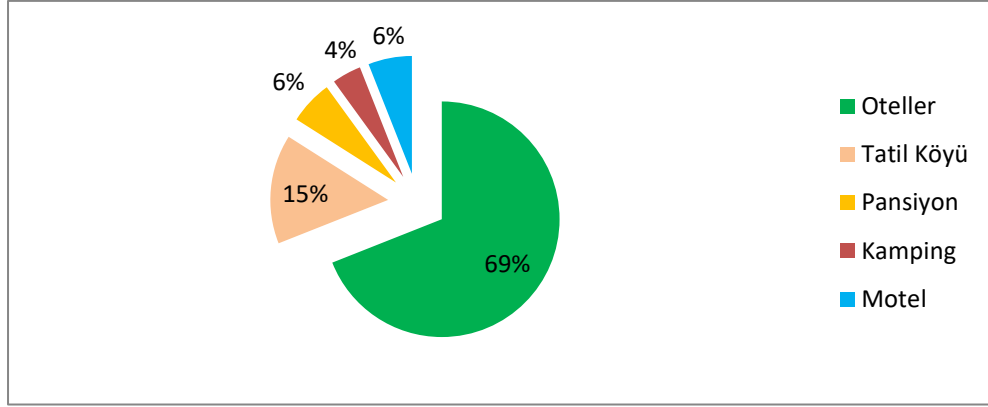
Tablo 2.1. Göynük’teki Konaklama Tesislerinin Sayısı ve Yatak Kapasiteleri (2018).

Konaklama Tesisi Türü	Sayısı	Yatak Kapasitesi
Oteller	50	20514
Tatil Köyleri	11	10091
Pansiyonlar	4	117
Kampingerler	3	220
Motel	4	160
Toplam	72	31102

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

¹⁰⁵ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 102.

¹⁰⁶ Öcal Usta, *Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım*, Detay Yayıncılık, Ankara 2014, 41-42.

Şekil 2.3. Göynük'te Konaklama Türlerinin Tesis Sayısına Göre Oranları. (2018).

Göynük Kasabası ve çevresinde konaklama tesisleri içerisindeki en fazla yatak kapasitesine sahip olan konaklama tesis türü 20514 yatak kapasitesi ile oteller oluşturur. Otelleri 10091 yatak kapasitesi ile tatil köyleri takip eder. En az yatak kapasitesine sahip konaklama tesis türü ise 117 yatak kapasitesi ile pansiyonlardır (Tablo 2.1; Şekil 2.3).

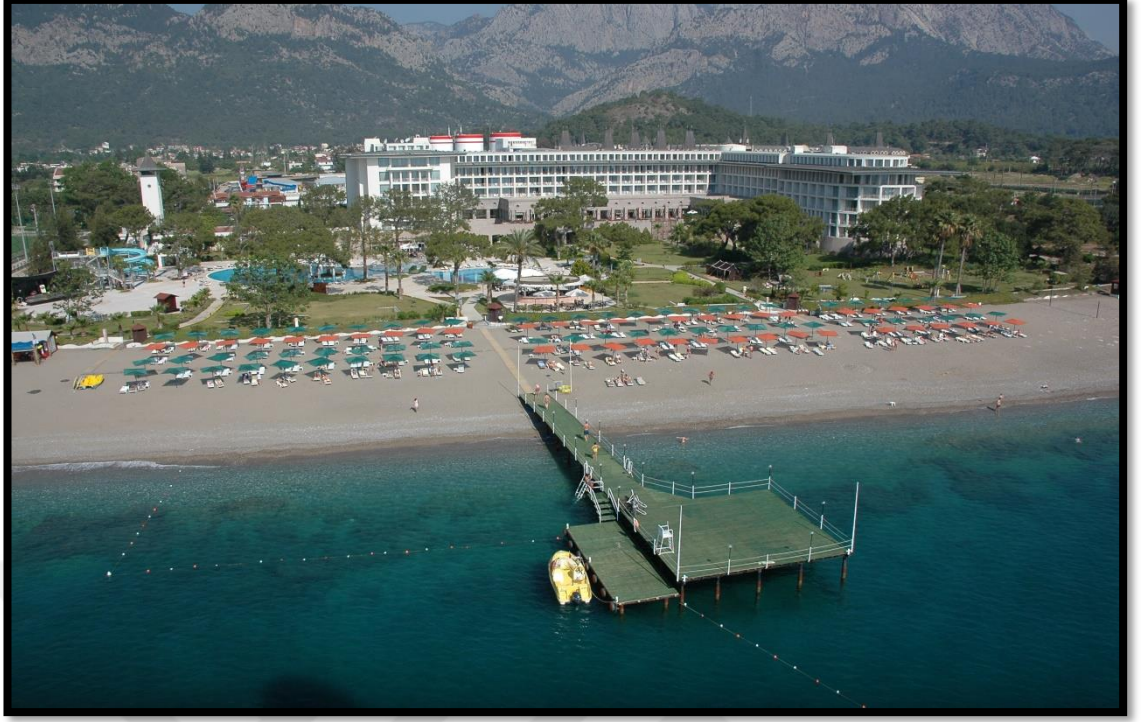
Yöreye gelen yabancı turistler genellikle “*Her şey dâhil tatil paketi*” olan konaklama tesislerini tercih etmektedir. Bunların başında da turistlerin otelden çıkmadan bütün ihtiyaçlarını karşılayan, birçok aktiviteye yer veren tatil köyleri gelmektedir. Bu nedenle tatil köylerinin doluluk oranı özellikle yaz aylarında % 100’e yakındır.

Turistler için oldukça avantajlı olan “*Her şey dâhil tatil paketi*” uygulaması turizm sektöründen geçimini sağlayan işletmelerin ekonomik getirisini olumsuz etkilemektedir. 1990’lı yıllarda turizmden fazla gelir elde eden işletmeler, günümüzde “*Her şey dâhil tatil paketi*” uygulaması nedeniyle 1990’lı yıllara oranla daha az gelir elde etmektedir.

2.2.1.1. Oteller

Oteller, asli fonksiyonları müşterilerin konaklama ihtiyaçlarını sağlamaktır. Bu hizmetin yanında oteller; yeme-içme, spor ve eğlence ihtiyaçları için yardımcı ve tamamlayıcı birimleri de bünyelerinde bulundurabilen tesisler (Fotoğraf 2.1) olup bir, iki, üç, dört, beş yıldızlı olarak sınıflandırılırlar¹⁰⁷. İnceleme alanı içindeki turistik amaçlı konaklama tesisleri içinde en büyük pay otellere aittir.

¹⁰⁷ [http://www.kültür.gov.tr/Turizm Tesisleri Yönetmeliği/Tesis Türleri/Konaklama Tesisleri-Oteller. Madde 19.](http://www.kültür.gov.tr/Turizm_Tesisleri_Yönetmeliği/Tesis_Türleri/Konaklama_Tesisleri-Oteller.Madde_19)

Fotoğraf 2.1. Grand Hotel Kılıkya Palace adlı 5 yıldızlı otelden genel bir görünüm

Tablo 2.2. Göynük ve Beldibi’ndeki 5 Yıldızlı Konaklama Tesisleri (2018).

5 Yıldızlı Konaklama Tesisinin Adı	Yeri	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi
Ak-Ka Hotels Antedon	Beldibi	508	1098
Amara Premier Palace Otel	Beldibi	411	838
Amara Prestige Elite	Göynük	579	1408
Catamaran	Beldibi	224	469
Grand Hotel Kılıkya Palace	Göynük	275	568
Imperial Sunland Resort Otel	Beldibi	264	546
Karmir Resort & Spa Hotel	Göynük	297	634
Mırada Del Mar	Göynük	542	1108
Mirage Park Resort	Göynük	628	1308
Paloma Foresta Resort Hotel	Beldibi	349	748
Rixos Sungate Otel	Beldibi	1156	2748
Rome - Italy	Göynük	173	406
Toplam		5406	11879

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Göynük ve Beldibi’ndeki otellerin yatak kapasitesi incelendiğinde 11879 yatak kapasitesi ile 5 yıldızlı otellerin 4-3-2-1 yıldızlı otellerden daha fazla yatak kapasitesine sahip olduğu görülmektedir (Tablo 2.1,2,3,4,5). Bu durum Göynük kasabasında turizm alt yapısının gelişmiş olduğunu ve turistlerin bir sahayı ziyaret ettiğinde en önemli ihtiyaçlarından birisi olan konaklama tesislerinin oldukça kaliteli standartlarda hizmet verdiği göstermektedir.

Bu otellerin (5 yıldızlı) yatak kapasitesinin fazla olması, yöreye düzenlenen tur organizasyonlarında avantaj sağlamaktadır. Özellikle günümüzde turistlerin en çok tercih ettiği tatil programı olan “*Her şey dâhil tatil paketi*” uygulamasının 5 yıldızlı otellerde çok satılan tatil paketi olması nedeniyle araştırma sahasına olan turizm talebini artırmaktadır.

Göynük ve Beldibi’ndeki 4 yıldızlı konaklama tesisi sayısı 11 olup, bu tesislerdeki oda sayısı 2893, yatak kapasitesi ise 5917’dir. Bu tesislerin ikisi (Hürrem's Garden Hotel ve Sea Gull Otel) Beldibi’nde geri kalanları ise Göynük’te bulunmaktadır (Tablo 2.3).

Tablo 2.3. Göynük ve Beldibi’ndeki 4 Yıldızlı Konaklama Tesisleri (2018).

4 Yıldızlı Konaklama Tesisinin Adı	Yeri	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi
Azra Resort Otel	Göynük	391	790
Fame Residence Göynük Otel	Göynük	257	558
Grand Park Kemer Otel	Göynük	305	612
Hürrem's Garden Hotel	Beldibi	188	376
Imperial Palace Hotel	Göynük	75	152
Magic Life Der Club Kemer	Göynük	254	532
Onkel Hotels Beldibi Resort	Göynük	137	274
Queen's Park Resort Göynük	Göynük	556	1114
Sea Gull Otel	Beldibi	140	298
Sherwood Greenwood Resort Otel	Göynük	267	559
Vogue Hotel Avangarde	Göynük	323	652
Toplam		2893	5917

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Göynük ve Beldibi’ndeki 3-2-1 yıldızlı konaklama tesisi sayısı 16 olup, bu tesislerdeki oda sayısı 1313, yatak kapasitesi ise 2668’dir. Bu tesislerin dört adeti (Roma Otel, Sdney 2000, Şehrazat Otel ve Beydağı Otel) Göynük’te geri kalanları ise

Beldibi’nde bulunmaktadır. Göynük’te bulunan otellerin oda sayısı 165, yatak kapasitesi ise 339 kadardır. Buna karşılık bu gruptaki otellerden Beldibi’ndekilerin oda sayısı 1148 yatak kapasiteleri ise 2329’dır (Tablo 2.4)

Tablo 2.4. Göynük ve Beldibi’ndeki 3-2-1 Yıldızlı Konaklama Tesisleri (2018).

3-2-1 Yıldızlı Konaklama Tesisinin Adı	Yeri	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi
Aqua Bella Beach Otel	Beldibi	153	306
Hotel Golden Sun	Beldibi	98	196
Imeros Hotel	Beldibi	61	122
Mariate Otel	Beldibi	140	280
Sumela Garden Otel	Beldibi	126	260
Belport	Beldibi	100	200
Elitaş Otel	Beldibi	82	174
Outdoor	Beldibi	22	44
Palome	Beldibi	84	176
Rama Beach Otel	Beldibi	129	258
Club Hotel Sunbel	Beldibi	129	265
Pine Resort Hotel	Beldibi	24	48
Roma Otel	Göynük	70	146
Sdney 2000	Göynük	65	130
Şehrazat Otel	Göynük	15	30
Beydağı Otel	Göynük	15	33
Toplam		1313	2668

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

2.2.1.2. Tatil Köyleri

Araştırma sahasında otellerden sonra en çok pay tatil köylerine aittir. Bu tesislerin sayısı Güney Antalya Turistik Projesi doğrultusunda kitle turizminin artmasıyla giderek fazlalaşmıştır. Aynı zamanda çeşitlilik kazanımları da söz konusu olmuştur.

Tatil köyleri; doğal güzellikler içerisinde, rahat bir konaklama yanında çeşitli spor, eğlence ve satış hizmetlerinin de sağlandığı yaygın yerleşim düzeninde, eğimli arazilerde kottan kazanılan katlar da dâhil olmak üzere en fazla üç katlı yapılardan

oluşan ve en az seksen odalı tesislerdir. Tatil köylerinde, doğal varlıklar ile yöresel değerlerin korunmasına da özen gösterilerek nitelikli çevre düzenlemesi yapılır¹⁰⁸.

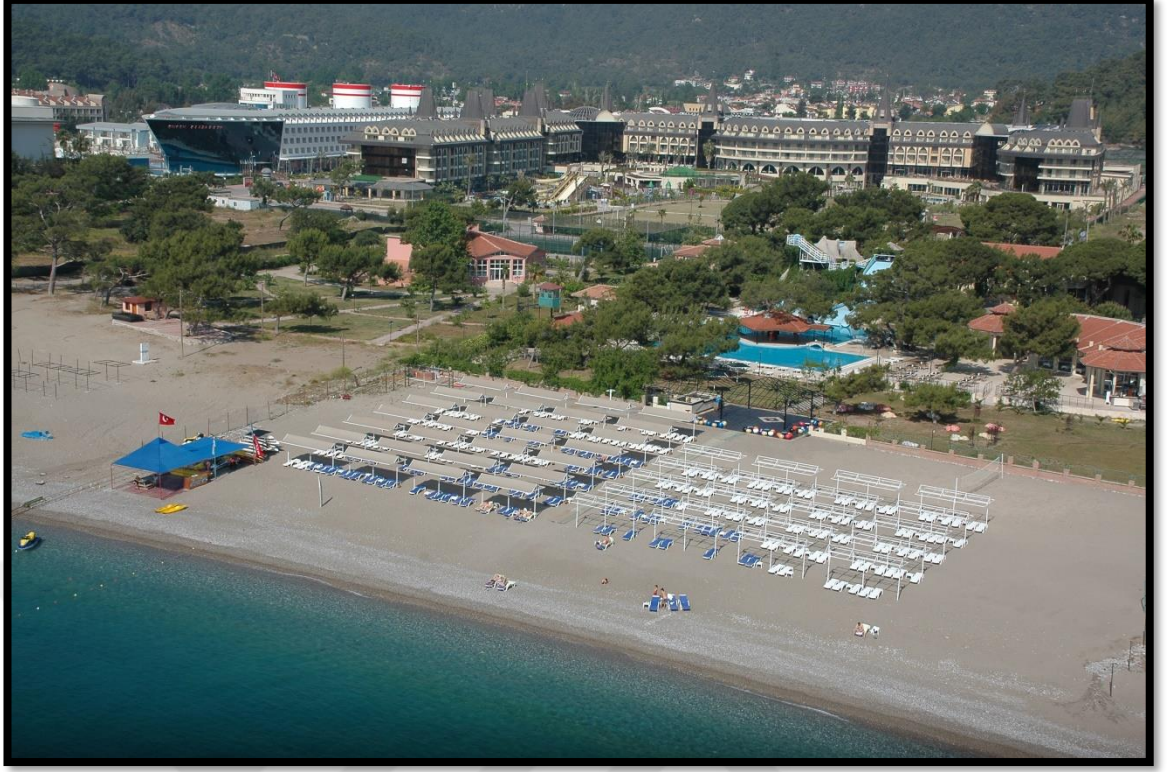
Göynük ve Beldibi’nde 11 tatil köyünde (6’sı Göynük’te, 5’i Beldibi’nde) 4429 oda ve 10091 yatak kapasitesi mevcuttur (Tablo 2.5).

Tablo 2.5. Göynük ve Beldibi’ndeki Tatil Köyleri (2018).

Tatil Köylerinin Adı	Yeri	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi
Amara Club Marine Nature Otel	Göynük	339	884
Club Boran Mare Beach	Göynük	185	395
Crystal Nirvana Lagoon	Göynük	501	1166
Crystal Hotels Flora Beach	Beldibi	596	1482
Kemer Holiday Club	Göynük	465	979
Kimeros Park Tatil Köyü	Göynük	442	1076
Nurol Club Salima	Beldibi	411	983
Sherwood Exclusive	Göynük	492	992
Sımena Sun Club	Beldibi	450	1020
Şampiyon Turistik Tesisleri	Beldibi	244	494
Zigana	Beldibi	304	620
Toplam		4429	10091

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

¹⁰⁸ http://www.kültür.gov.tr/Turizm_Tesisleri_Yönetmeliği/Tesis_Türleri/Konaklama_Tesisleri-Tatil_Köyleri. Madde 21; Zaman, *Kemer’in Turizm Coğrafyası*, 136.

Fotoğraf 2.2. Amara Club Marine Natura Tatil Köyü’nden genel görünüm.

2.2.1.3. Pansiyonlar

Pansiyonlar; yönetimi basit, yemek ihtiyacının idare tarafından sağlanabildiği veya müşterilerin kendi yemeklerini bizzat hazırlayabilme imkânı bulunan, en az beş odalı tesislerdir¹⁰⁹.

Yörede ev pansiyonculuğu hâkim olup, bu küçük konaklama tesislerinin (4 adet) tamamı Beldibi’ndedir. Bunların toplam oda sayısı 60, yatak kapasiteleri ise 117’dir (Tablo 2.6). Yöredeki pansiyonlar, zaman zaman tam kapasite çalışıp turiste hizmet verirken, zaman zaman da turizmin sekteye vurduğu dönemlerde, ya da doluluk oranının düşmesi nedeniyle büyük otellerde çalışan işçilere, lojman hizmeti vermektedir¹¹⁰.

¹⁰⁹ Doğanay ve Zaman, 441.

¹¹⁰ Zevkliler, 15.

Tablo 2.6. Göynük ve Beldibi’ndeki Pansiyonlar (2018).

Pansiyonun Adı	Yeri	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi
Belpart	Beldibi	27	57
Büyükhanlı Beldibi Beach	Beldibi	9	22
Belsin	Beldibi	10	15
Sultan	Beldibi	14	23
Toplam		60	117

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

2.2.1.4. Moteller

Moteller, yerleşim merkezleri dışında, karayolları güzergâhı veya yakın çevrelerinde inşa edilen, motorlu araçlarıyla seyahat eden kimselerin, yeme-içme, barınma, geceleme, taşıtlarını park etme ve diğer ihtiyaçlarını karşılayan en az on odalı tesislerdir¹¹¹. Göynük ve Beldibi’nde 4 motel mevcut olup, 160 yatak kapasitesine sahiptirler (Tablo 2.7).

Tablo 2.7. Göynük ve Beldibi’ndeki Moteller (2018).

Motelin Adı	Yeri	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi
Latif Motel	Beldibi	15	25
Matador Motel	Göynük	18	30
Yalınlar Motel	Göynük	36	55
Beldibi Çamlık Motel	Beldibi	33	50
Toplam		102	160

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

2.3.1.5. Kampingerler

Kampingerler; karayolları güzergâhları ve yakın çevrelerinde, deniz, göl, dağ gibi doğal güzelliği olan yerlerde kurulan ve genellikle müşterilerin kendi imkânlarıyla geceleme, yeme-içme, dinlenme, eğlence ve spor ihtiyaçlarını karşıladıkları en az on ünitelik tesislerdir¹¹².

Göynük ve yakın çevresi, tamamlayıcı turistik konaklama tesislerinden biri olan kampingerlerin kuruluşu için elverişli doğal çevre özelliklerine sahiptir. İklim

¹¹¹ Doğanay ve Zaman, 440.

¹¹² Zaman, *Kemer’in Turizm Coğrafyası*, 138.

elemanlarının son derece elverişli kimi özellikleri, zengin orman varlığı ve bu ormanların kıyıya yaklaşması Göynük'te kamp alanlarının varlığını kolaylaştırmış ve kamping tesislerinin kuruluşu için elverişli bir ortam hazırlar. Son yıllarda Göynük Kanyonunda yapılan çalışmalar kamp yapmayı kolaylaştırmıştır.

Göynük'teki başlıca kamp alanları: Göynük kamping, Mandalina kamping (Fotoğraf 2.3), Woodline kamping'tir.

Fotoğraf 2.3. Mandalina Kamping 'ten genel bir görünüm.

2.2.2. Göynük'e Yönelik İç ve Dış Turizm Talebi

Göynük ve Beldibi'ndeki konaklama kapasitesi ayrıntılı olarak incelenip araştırma sahası için yapılan gözlemler ve mülakatlar doğrultusunda sahaya yönelik turist talebinin yıllar içinde genel olarak yükselişte olduğu görülmektedir.

Gerek Antalya Kültür ve Turizm Müdürlüğü kayıtlarında Göynük'e gelen turist sayısı ve ülkeleri konusunda bilgi mevcut değildir. Bu konuda bilgi bulunmamasının en önemli nedenlerinden birisinin 2014 yılında çıkan Büyükşehir Yasası ile Göynük'ün Kemer Belediyesine bağlanması olduğu, bu nedenle turizm istatistiklerinin Kemer ilçesi geneli için yapıldığı sonucu elde edilmiştir. Bu bağlamda KETOB'un Jandarma İlçe Komutanlığı ve Antalya Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden derlediği verilere göre Kemer ilçesine 2018 yılında 4 milyon turist gelmiştir. En fazla gelen milletin ise 1 milyon 500 bin ile Rusya olduğunu tespit edilmiştir.

Araştırma sahasında yapılan mülakatlar sonucunda Kemer ilçesi içerisinde en fazla turist ağırlayan sahanın Kemer merkezden sonra Göynük kasabası olduğu anlaşılmaktadır.

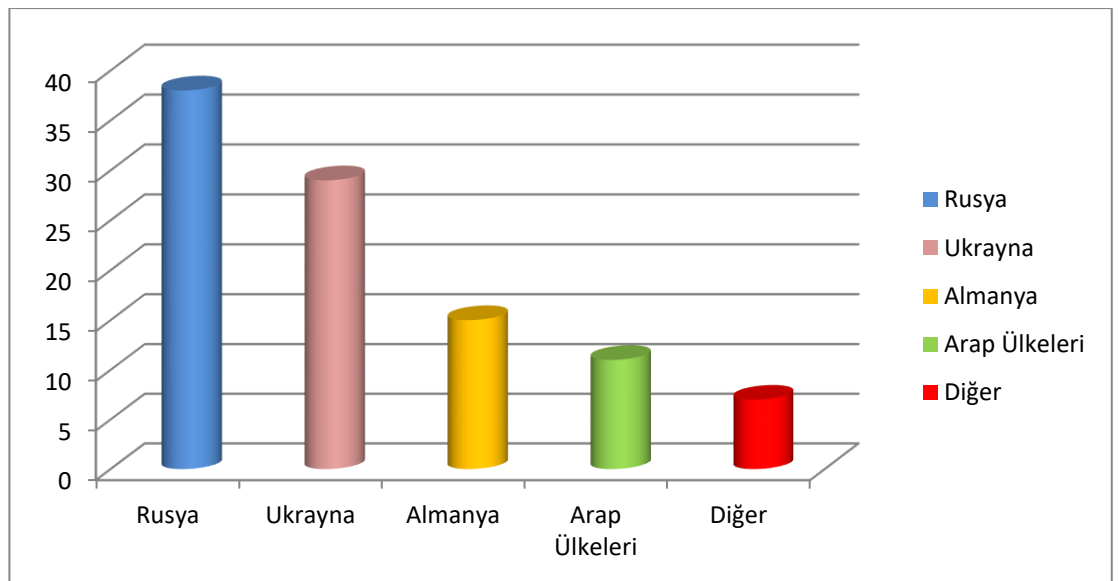
Göynük'teki iç ve dış turizm talebi 1990'lı yıllardan sonra artış göstermiştir. 1985'li yıllara kadar sahada daha çok yerli turist ağırlanmaktayken 1990'lı yıllardan sonra dış pazara yönelik talep artmıştır.

Sahada yapılan mülakatlar ve anketler sonucunda araştırma sahamızı 1990-2008 yıllar arasında en fazla ziyaret eden turistler Almanlar iken, son yıllarda bu ülkeden gelen turistlerde azalma olmuş, onların yerini ağırlıklı olarak Ruslar ve Ukraynalılar almıştır. Aynı durum 2018 yılı için de geçerlidir (Tablo 2.8; Şekil 2.4).

Tablo 2.8. Kemer'e Gelen Turistlerin Ülkelere Göre Dağılımı (2018).

Milletler	Turist Sayısı
Rusya	1520000
Ukrayna	1160000
Almanya	600000
Arap Ülkeleri	440000
Diğer	280000
Toplam	4000000

Kaynak: KETOB ve Mülakatlar sonucundan derlenmiştir.

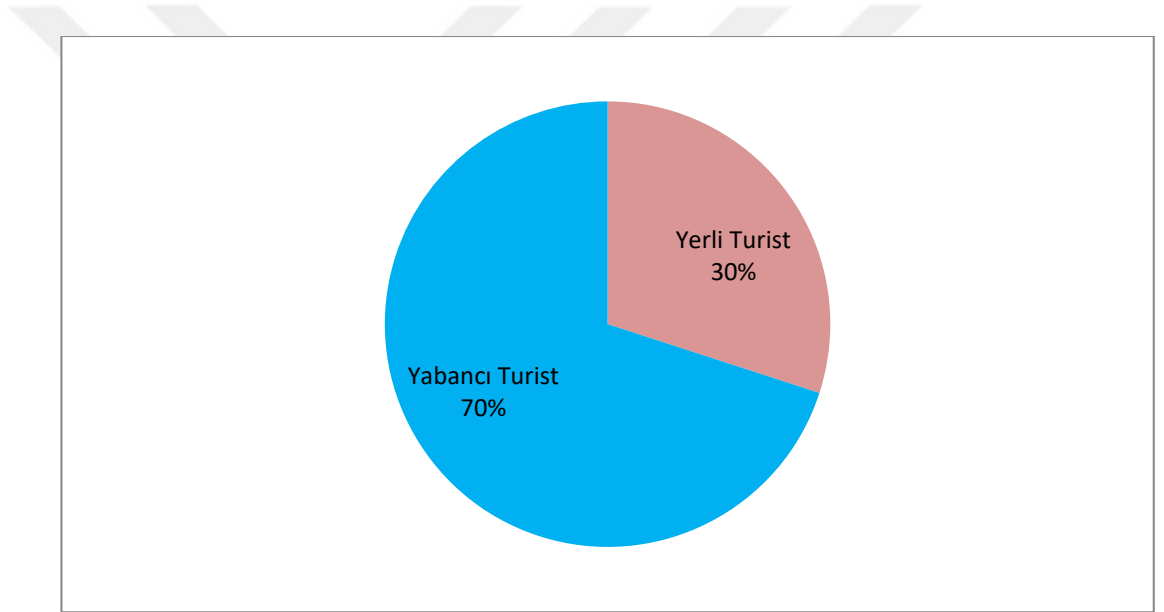
Şekil 2.4. Kemer'e Gelen Turistlerin Ülkelere Göre Oransal Dağılımı (2018).

Araştırma sahasında yapılan anketler sonucunda günümüzde yurt dışından gelen turistlerin büyük çoğunluğunu Rus turistler oluşturmaktadır. Rusya'yı Ukrayna'dan gelen turistler izlemektedir. Almanya ve Arap ülkeleri ile diğer ülkelerden gelen yabancı turistler ise % 20'lik bir kısmı oluşturur.

Tablo 2.9. Kemer'e Gelen Turistlerin Yerli ve Yabancı Gruplamasına Göre Ayrımı (2014-2018).

	Yabancı Turist	Yerli Turist	Toplam
Kemer İlçesi Gelen Turist Sayısı	2800000	1200000	4000000

Kaynak: KETOB verileri yanı sıra Anket ve Mülakat Sonuçlarından derlenmiştir.

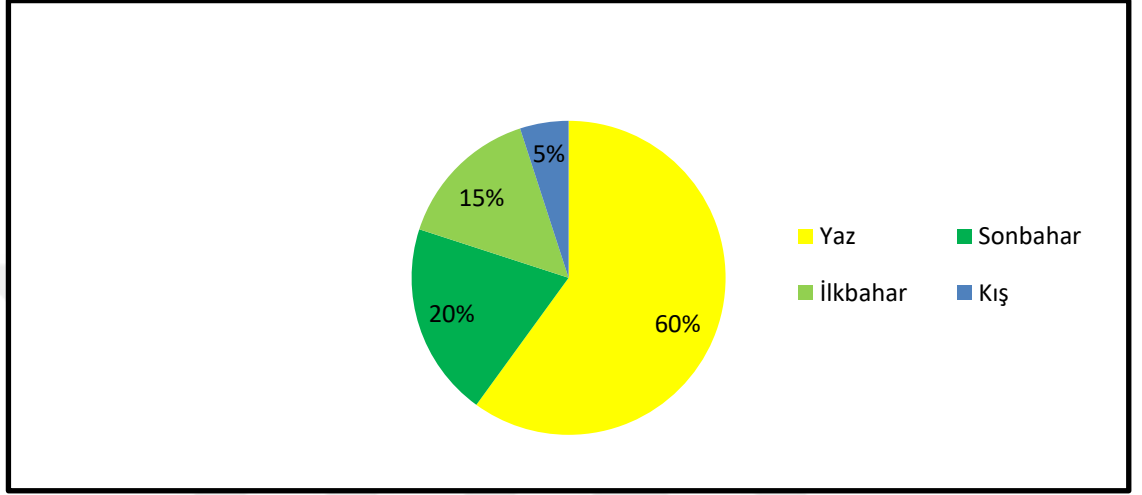
Şekil 2.5. Kemer'e Gelen Turistlerin Yerli ve Yabancı Gruplamasına Göre Ayrımı (2014-2018).

Göynük tatil köylerinde yapılan anket ve mülakatlar sonucunda, araştırma sahasında ağustos, turist talebi ve doluluk oranının en yüksek olduğu ay, ocak ise en düşük olduğu aydır. Araştırma sahasında en fazla değerlendirilen turizm tipi kıyı turizmi olduğu için iklime bağlı olarak turist sayısı ve tesislerin doluluk oranlarının değiştiği anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, yöreye en çok turist yaz mevsiminde gelmekte bunu sırasıyla sonbahar, ilkbahar ve kış mevsimleri izlemektedir (Tablo 2.10; Şekil 2.6).

Tablo 2.10. Kemer’e Gelen Turistlerin Mevsimlere Göre Ayrımı (2018).

	Yaz	Sonbahar	Kış	İlkbahar
Gelen Turistin Mevsimlere Göre Dağılışı Sayısı	2400000	800000	200000	600000

Kaynak: Anket ve Mülakat Sonuçlarından derlenmiştir.

Şekil 2.6. Kemer’e Gelen Turistlerin Mevsimlere Göre Ayrımı (2018).

2.3. GÖYNÜK’TE ULAŞIM FAALİYETLERİ– TURİZM ETKİLEŞİMİ

Bir ülke ya da bölgenin turizm kaynakları ancak turist oraya erişebilirse kullanılabilir. Ulaşım, her şeyden önce, turizm gelişmesinin etki ve tepkisi olmuştur. İyileşen turizm kolaylıkları turizmi teşvik ederken, turizmin yayılma ve gelişmesi de ulaşımı teşvik etmiştir. Turistlerin seyahatleri, mekânsal karşılıklı etkilenmeyi ve insanın yaşadığı ve çalıştığı yerden uzaklara taşınmasını ifade eder. Bu taşınmayı mümkün kılan ulaşım, bu nedenle, turizmin tamamlayıcı bir parçasıdır ve büyük sayıda insanın taşınmasını sağlayacağından dev yatırımları ve karmaşık organizasyon şekillerini de gerekli kılar. Turizm faaliyeti mesafe-zaman ilişkisinden büyük ölçüde etkilendiği için ulaşım ve haberleşmeye yaşamsal bir şekilde bağlıdır. Turizmin temel unsurlarından birisi olan erişebilirlik ulaşımındaki ve iletişimdeki gelişmelerin dünyayı iyice küçültmesiyle artık küresel ölçekte sağlanmış; böylece turizmin yapısını ve ölçeğini değiştirmiştir. Erişebilirlik yalnızca fiziksel mesafeyi değil, aynı zamanda da zaman ve maliyet gibi ölçülerle turizmde belirli kolaylıkların elde edilmesini de ifade eder. Fiziksel mesafe, zaman mesafesi ve ekonomik mesafe

bakımından çeşitli ulaşım sektörlerinin turizmde yarattığı erişebilirlik etkisi değişik şekillerde olmuştur¹¹³.

Turizm ulaştırması, insanların turistik amaçlarla yaptıkları seyahatlerde ekonomik prensiplere uygun olarak, turizm pazarlarından turist çekim merkezlerine hızlı, güvenli ve düzenli bir şekilde taşınmasını sağlayan bir hizmet faaliyetidir. Bu taşınmanın ucuz olması ve zaman faydası sağlaması beklenir. Turizm ulaştırması, ulaştırma sistemleri arasında koordinasyonu gerektirir¹¹⁴.

Ulaştırma sektörü, ekonomik kaynakların değerlendirilmesi, diğer ülkelerle bağlantının sağlanabilmesi, mal akışlarını düzenlemesi ve sürecin sürekliliğini sağlaması, ekonomik ve sosyal girdileri, yeni yerleşim sahalarının kurulması, mevcut yerleşim sahalarının gelişmesi ve diğer sektörlerle (sigorta, paketleme, paketleme, gümrikleme vb.) ilişkilerinden dolayı istihdam yaratması gibi nedenlerden dolayı ekonomik büyüme açısından önem arz etmektedir. Ulaştırma olanaklarının iyileşmesi, makroekonomik açıdan istihdamı, yatırımları ve üretim düzeyini; mikro ekonomik açıdan ise satış ve dağıtım aşamasında işletmelerin faaliyetlerini olumlu etkilemektedir¹¹⁵.

Araştırma sahasında turizm potansiyeli çevre ile olan ulaşım olanaklarının gelişmesine paralel olarak artmıştır. Güney Antalya Turistik Gelişim Projesi ile birlikte yörenin turizm alt yapısı ile birlikte ulaşım alt yapısı da iyileştirilmiştir. Güney Antalya Turistik Gelişim Projesi öncesinde yörede ulaşım konusunda sıkıntılar yaşandığı bilinmektedir. Yerli halk Antalya ve Kemer merkeze ulaşmak için dağ yollarını kullanarak toprak, kalitesiz karayollarından erişimi sağlamaya çalışıyordu. Bazı zamanlarda yürüyerek de erişimi sağlamışlardır. Özellikle karayolu bağlantısının gelişimi Göynük'ün gelişimi için büyük önem taşır.

Karayolu ve havayolu bağlantısı için oldukça uygun bir konumda olan Göynük'te kitle turizminin de gelişmesiyle turist sayılarının belirgin artmasında karayolu ve havayolu ulaştırma sistemlerindeki gelişmenin büyük katkısı olduğu bilinmektedir.

¹¹³ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 89

¹¹⁴ Mehmet Gürdal, *Turizm Ulaştırması*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2015, 21-24.

¹¹⁵ Gülşen Çekerol, Meserret Nalçakan, "Lojistik Sektörü İçerisinde Türkiye Demiryolu Yurtiçi Yük Taşıma Talebinin Ridge Rekreasyon Analizi", *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(2), İstanbul 2011, 324.

Yörede turizm potansiyeli ne kadar yüksek olursa olsun eğer turistler oraya erişebilirse o yöre turizme ve dünyaya açılmış olur.

Karayolu ve havayolu bağlantısı için oldukça uygun bir konumda olan Göynük'te kitle turizminin de gelişmesiyle turist sayılarının belirgin artmasında karayolu ve havayolu ulaştırma sistemlerindeki gelişmenin büyük katkısı olduğu bilinmektedir. Yörede turizm potansiyeli ne kadar yüksek olursa olsun eğer turistler oraya erişebilirse o yöre turizme ve dünyaya açılmış olur.

Karayolu ve havayolu bağlantısı için oldukça uygun bir konumda olan Göynük'te kitle turizminin de gelişmesiyle turist sayılarının belirgin artmasında karayolu ve havayolu ulaştırma sistemlerindeki gelişmenin büyük katkısı olduğu bilinmektedir. Yörede turizm potansiyeli ne kadar yüksek olursa olsun eğer turistler oraya erişebilirse o yöre turizme ve dünyaya açılmış olur.

Antalya'da hava ve deniz yolları ulaşım sistemleri yeterince yararlanılabilecek düzeydeyken, karayolu bağlantısı Batı Toros Dağları'nın kıyıya paralel uzanması nedeniyle ve yeterli geçiş bulunmamasına bağlı olarak sınırlandırılmıştır. Karayolları açısından kuzeyle olan bağlantı Çubuk Boğazı'yla sınırlandırılmıştır.¹¹⁶ Antalya'da demiryolu bağlantısı bulunmamaktadır. Konya ile bağlantıyı sağlayacak hızlı tren projesi hazırlık aşamasındadır. Hızlı tren projesinin gerçekleşmesi ile Antalya'da bütün ulaşım sistemleri kullanılabilir olacaktır.

2.3.1. Karayolu Ulaştırması ve Turizm

Karayolu ulaşımı, Dünya'nın kılcal damarları gibidir. Herhangi bir aracı gitmesi gereken noktaya kadar ulaştırır. Yeni yeni tanınan doğal ve kültürel turizm çekiciliklerini, alanlarını turizme kazandırır. Turizm bölgelerinin birbiriyle ilişkisini sağlar. Destinasyonları birbirine bağlayarak bütünlük oluşturur. Ulaşımın tatil süresi içerisindeki payı önemlidir. Karayolu ile ulaşım sağlamak yakın mesafeler için avantajlıyken uzak mesafeler için dezavantajlıdır.

Karayolunun karasal ortamlarda “her yere” ulaşabilme üstünlüğü taşıması ve diğer ulaşım sistemlerine kolay entegre olabilmesi, onu turizmin gelişiminde, turizmin

¹¹⁶ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 167.

dağılışı ve turizm türlerinin çeşitlenmesinde önemli bir faktör haline getirmiştir. Günümüzde karayolunun bütünleştiği özel bir arakesit vardır: *Ekoturizm, doğa turizmi, kırsal turizm, yeşil turizm, trekking, atlı ve bisikletli geziler*. Eskiden yerel halkın ve hayvanların kullandığı patikalar, keçi yolları ve toprak köy yolları, bugün birer yürüyüş yolu haline gelmişlerdir. Karayolu-turizm arasındaki bu olumlu etkileşime rağmen, ekosistem dengesi hassas bölgelere ulaşabilen asfalt yollar erişebilirliği artırmakta, kitle turizmi çevresel sorunlar oluşturmaktadır¹¹⁷.

Karayolları dağ doruklarından kıyılara kadar her noktaya ulaşımı sağlar. Bu durum özellikle havaalanından otellerine ulaşmak isteyen ve önemli turistik çekicilikleri gezip görmek isteyen turistler için karayollarını diğer ulaşım sistemlerinden daha önemli bir hale getirmiştir.

Göynük'ten geçen en önemli ulaşım sistemi D-400 karayoludur. Muğla'nın Datça ilçesinden başlayan D-400 karayolu, Muğla, Antalya, Mersin, Adana, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Şırnak ve Hakkâri illerinden geçerek Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde Esendere Sınır Kapısı'nda sona erer. Antalya il merkezi ile Kemer ilçesi arasında bağlantıyı sağlayan 2 bin 402 metre uzunluğunda 3 tünel vardır. Orhan Büyükalp, Adnan Sezgin, Altan Ayağ tünelleri Göynük'e ulaşımı kısaltmıştır.

Göynük'e ulaşımında en önemli sorunlardan birisi dağlardan düşen kayalardır. Dağ yamaçlarına örtülen tel örgüyle bu durum önlenmeye, risk azaltılmaya çalışılmıştır. Fakat bu durum hala büyük bir tehlike oluşturmaktadır.

2.3.2. Havayolu Ulaşımı ve Turizm

Ulaştırma sistemleri içerisinde en yeni ve en az yararlanılan havayolu ulaşımıdır. Havayolu ulaşımı, Birinci Dünya savaşı öncesinde sadece askeri amaçlar için kullanılmaktayken savaştan sonra ticari faaliyetlerin başlaması ile birlikte sivil havacılık içinde kullanılmaya başlanmıştır. İlk ticari havayolu seferleri 1919 yılında Fransa'da başlamış, daha sonra 1926'da ABD'de gerçekleşmiştir. Düzenli seferler ise İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra başlamıştır. Günümüzde ise havayolu ulaşımı teknolojik gelişmeye, küreselleşme sürecinde üretim ve tüketimin uluslararası nitelik kazanmasına

¹¹⁷ Fusün Baykal, "Uluslararası Turizm Ulaştırmasının Akış Yönü ve Dağılışı Dokusu", *Ege Coğrafya Dergisi*, 24 (2), İzmir 2015, 61.

paralel olarak ulaştırma sistemleri arasında kullanımı giderek yaygınlaşan bir sistem haline gelmiştir. Terminaller arası uzun mesafeleri üstün hız özelliği ile kısa sürede aşma imkânı veren havayolu ulaştırması, genelde küçük boyutlardaki değerli ticari malların taşınmasında, uzun mesafeleri güvenli, konforlu, hızlı şekilde aşmak isteyen yolcuların taşınmasında etkili bir sistemdir. Bu sistem ulaştırmada zamanı önemli olduğu, maliyetin ikinci planda kaldığı durumlarda kullanılmaktadır. Ayrıca havayolu ulaşımı ile coğrafi şartların ulaştırmaya getirdiği sınırlamalar asgariye indirilmiş olur. Havayolu ulaşım araçlarının taşıma kapasitesinin düşük olması, araçların pahalı olması, sistemin diğer sistemlere göre maliyetli olması, havayolu araçlarının iniş-kalkış için uygun pistlerin gerekmesi gibi unsurlar sistemin dezavantajlarını teşkil etmektedir. Ancak teknolojik gelişmelere paralel olarak mevcut dezavantajlar azalmaktadır¹¹⁸.

Havayollarının diğer ulaşım sistemlerine göre üstün tarafı hızlı olmasıdır. İkinci Dünya Savaşından sonra hızlı olmasının getirdiği özellikle yolcu kapasitesi artmıştır, havayolu ile ulaşım ucuzlamıştır. Hava ulaşımında en etkili gelişme tarifesiz olarak nitelendirilen yolcu toplandığında gerçekleşen, seyahat edenlerin çok fazla tercih ettiği charter uçuşlarla olmuştur. İlk başta tarifeli seferlere tehdit olarak görülmesine rağmen zaman ilerledikçe “her şey dahil” paket turların artması ve değişik oranlarda indirimlerin yapılmasıyla bu durum ortadan kalkmıştır¹¹⁹.

Özellikle 1990’lı yıllardan sonra ve günümüzde havayolu ulaşımının diğer ulaşım sistemlerine oranla üstünlük sağladığı bilinmektedir. Bu durumun oluşmasındaki en önemli etkenler hava ulaşımının zamandan tasarruf sağlaması ve uygun bilet fiyatlarının bulunmasıdır.

Göynük’e gelen turistlerin çoğunluğu havayolunu kullanarak önce Antalya Havalimanına daha sonra karayolu ile Göynük’e ulaşmaktadır. Antalya Havalimanı Göynük’e yaklaşık 45 dakika mesafededir. Bu da turizm açısından büyük kolaylıklar oluşturmakta ve turizm çekiciliğini arttırmaktadır.

Antalya Havalimanına 2017 yılında en fazla Rusya’dan turistler gelmiştir. Bunları Almanya, Ukrayna, İngiltere ve Hollanda vatandaşları takip etmektedir. Rusya ve

¹¹⁸ Cihan Kurt, *Türkiye Ulaştırma Sektörü İçerisinde Lojistiğin Yeri ve Önemi*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, İktisat Politikası Bilim Dalı, Üniversitesi, İstanbul 2010, 44

¹¹⁹ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 97.

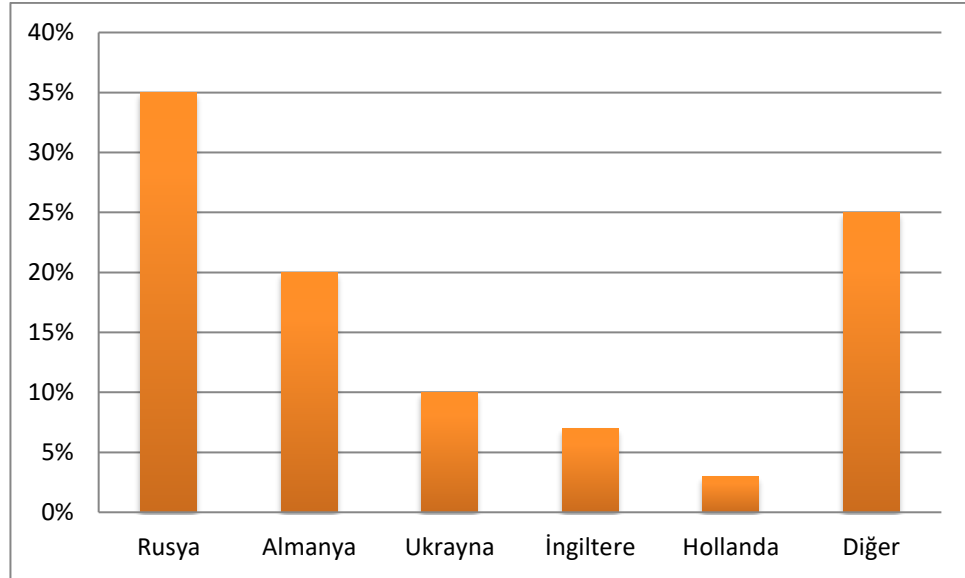
Türkiye arasındaki siyasi sorunların 2016 yılında Rusya'dan gelen yolcu sayısının ciddi şekilde düşmesine neden olduğu bir gerçektir. Fakat bu düşüş 2017 yılında ortadan kalkmıştır (Tablo 2.11, Şekil 2.7).

Antalya Havaalanına en fazla gelen millet Ruslar olduğu gibi Göynük'e de en fazla gelen turist Ruslardır. Bunları Ukraynalılar ile Almanlar takip etmektedir.

Tablo 2.11. Antalya Havaalanına 2017 Yılında Gelen Yolcuların Geldikleri Ülkelere Göre Dağılımı (2017).

2017 YILI GELEN YOLCULARIN MİLLETLERE GÖRE DAĞILIMI							
MİLLİYETİ	2014	2015	2016	2017	2016-2017 FARKI (%)		Milliyet (%)
RUSYA	3.487.698	2.836.902	486.548	3.715.035	3.228.487	664%	38,15
ALMANYA	2.839.576	3.001.016	1.975.355	1.658.811	-316.544	-16%	17,03
UKRAYNA	284.632	314.708	572.700	712.903	140.203	24%	7,32
İNGİLTERE	430.042	438.398	333.995	361.903	22.908	8%	3,72
HOLLANDA	489.820	434.842	306.280	257.546	-48.734	-16%	2,64
KAZAKİSTAN	269.221	268.389	125.927	237.244	111.317	%88	2,44
İSRAİL	91.954	106.148	169.186	173.904	4.718	%3	1,79
POLONYA	243.549	240.641	100.824	168.702	68.878	%62	1,23
BEYAZ RUSYA	142.176	137.951	70.943	163.686	92.743	%131	1,68
BELÇİKA	262.080	235.121	143.437	135.726	-7.701	%-5	1,39
DANİMARKA	201.343	177.658	133.284	117.925	-15.359	%-121.	1,21
ROMANYA	84.150	97.994	90.489	116.172	25.683	%28	1,19
İRAN	105.034	107.502	86.443	102.371	15.928	%18	1,05
İSVEÇ	355.894	313.122	140.467	95.525	-44.942	%-32	0,98
LİTVANYA	60.655	61.763	65.804	87.072	21.268	%32	0,89
ÇEK CUMHURİYETİ	151.897	135.338	46.962	83.409	36.447	%78	0,86
SLOVAKYA	103.968	111.428	41.857	76.731	34.874	%83	0,79
İSVİÇRE	181.912	166.460	7.722	71.467	-6.255	%-8	0,73
MOLDOVA	53.834	58.672	45.869	66.789	20.920	%46	0,69
FRANSA	187.720	116.304	53.526	62.278	8.752	%16	0,64
NORVEÇ	207.715	170.093	85.233	51.201	-34.032	%-40	0,53
AVUSTURYA	224.999	194.670	80.332	50.079	-30.254	%-38	0,51
IRAK	11.348	28.185	15.593	46.988	31.395	%20	0,48
MACARİSTAN	46.026	63.563	26.558	40.054	13.496	%51	0,41
FİNLANDİYA	134.853	112.458	55.889	37.281	-18.608	%-33	0,38
K.K.T.C	15.471	17.147	18.199	20.255	2.556	%14	0,21
İTALYA	32.666	28.041	10.808	10.945	137	%1	0,11
SLOVENYA	15.996	14.003	5.297	5.142	-155	%-3	0,05
DİĞER	405.750	446.581	368.889	496.843	127.954	%35	5,10
T.C	418.143	440.366	447.506	514.475	66.969	%15	5,18
GENELTOPLAM	11.539.522	10.875.464	6.181.913	9.738.962	3.557.049	%58	

Kaynak: Antalya Valiliği Havaalanı Mülkü İdare Amirliği

Şekil 2.7. Antalya Havaalanına Gelen Milletlerin Oransal Dağılımı (2017).

2.3.3. Denizyolu Ulaşımı ve Turizm

Türkiye üç tarafı denizlerle çevrili bir yarımadadır. İklim koşulları ve kıyı varlığı kıyı turizmine uygun olduğu için özellikle yaz aylarında kıyılarda turizm potansiyeli artmaktadır.

Göynük'te turist grupları için toplu taşıma programı gerçekleştirilmez. Daha çok kıyılarda yer alan su sporları ve tur acenteleri aracılığıyla günübirlik tekne turları organize edilmektedir. Daha çok Kemer ve çevresindeki kıyılardaki doğal çekiciliklere yapılan bu organizasyonlar ilgi çekmektedir.

Araştırma sahasına gelen turistler yukarıda da belirtildiği gibi, önce Antalya Havalimanına daha sonra da karayolu ile Göynük'e ulaşırlar. Antalya- Kemer arasında özellikle yaz aylarında akşam saatlerinde yaşanan trafik yoğunluğu aslında denizyolu ulaşımının artırılması ile çözülebilir. Son iki yıldır Kemer Marina ve Antalya Yat Limanı arasında sabah ve akşam saatlerinde deniz otobüsü seferleri düzenlenmektedir. Fakat yeterince tercih edilmemektedir.

Göynük'te yat limanı bulunmamaktadır. Gelen yatlar genellikle Kemer Marina'ya bağlarlar. Küçük tekne, karayolu veya jet ski ile Göynük'e ulaşırlar. Kemer Marina'ya gelen yatların çoğunluğu Türklere, yabancılar arasında ise en fazla ABD vatandaşlarına

aittir. Nitekim 2016 yılında Kemer Marina'ya gelen 439 yattan 226'sı Türklere, 126'sı ise ABD'nden gelen turistlere aitti (Tablo 2.12).

Tablo 2.12. Kemer Yat Limanına Gelen (Özel +Ticari) Bandıraların Milletlere Göre Dağılımı (2016).

Bandıra	Yat Sayısı	Bandıra	Yat Sayısı
Almanya	18	İsviçre	1
Avusturya	5	Norveç	3
Danimarka	2	Avustralya	1
Fransa	4	Kanada	1
Hollanda	4	Malta	1
İngiltere	18	Diğer	24
İsveç	1	Yabancı Toplam	213
İtalya	3	Türkiye	226
Lüksemburg	1	Genel Toplam	439
ABD	126		

Kaynak: <http://www.kultur.gov.tr/> 1.08.2018

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÖYNÜK ÇEVRESİNDEKİ DOĞAL-BEŞERİ TURİSTİK KAYNAKLAR VE TURİZM

3.1. DOĞA TURİZMİ

3.1.1. Olympos Beydağları Sahil Milli Parkı

Öncelikli amacı özgün doğal ortamları koruyarak denetimli bir şekilde halk kullanımına sunmak olan Milli Parklar, hızla artan nüfusun doğal ortamlar üzerindeki baskısı karşısında direnç gösterebilen ender organizasyonlardır. İnsanlar bir yandan yaşam sahasını genişletirken diğer yandan bu gelişme karşısında oluşan baskıyı denetim altına alabilmek için, tabiatı koruma alanları, tabiat parkları, tabiat anıtları gibi kullanırken koruma ilkesini ön planda tutan oluşumlara yönelmiştir¹²⁰.

Milli parkların özellikle batı medeniyetinde ortaya çıkışı ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Sanayinin diğer ülkelerden daha önce gelişmesi ve doğal kaynaklara olan ihtiyacın artması ile birlikte, doğal kaynakları koruma farkındalığının belli bir süre sonra oluşması ve ekonomik gelir seviyesinin artması sonucu insanlarda oluşan; yaşadığı mekânın dışında başka mekânda gezme düşüncesi zamanla fiziki sınırlar içerisinde belli mekânların milli park alanı olarak kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Türkiye’de bu kapsamda atılan ilk adım 1958 yılında Yozgat Çamlığı Milli Parkının ilan edilmesiyle gerçekleşmiştir¹²¹.

Bu amaçla koruma altına alınan alanlardan birisi de araştırma sahasının da içinde yer aldığı, Antalya ilinin güneybatısında Beydağlarının Antalya körfezine dönük yamaçlarında oluşturulan Olympos Beydağları Sahil Milli Parkı olmuştur¹²².

Antalya ili sınırları içindeki dört milli parktan birisi olan Olympos Beydağları Sahil Milli Parkı, 31018 hektarlık alanı ile Antalya ilinde yer alan en geniş yüzölçümüne sahip Milli Parktır. Beydağları (Olympos) Sahil Milli Parkı 36° 35’ K 30° 30’ D enlem ve boylamları arasında Antalya Limanından Adrasan burnunun ucuna

¹²⁰ Serkan Doğanay, “Coğrafi Özellikleri Açısından Altındere Vadisi Milli Parkı.”, Atatürk Üniversitesi, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 8(10), Erzurum 2003, 45.

¹²¹ İsmail Kervankıran, Adile Gül Eryılmaz, “Isparta İli Milli Parklarının Rekreatif Faaliyetlerde Kullanımı”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı:29, ISSN:13032429, İstanbul 2014, 87.

¹²² Zaman, *Kemer’in Turizm Coğrafyası*, 170.

Milli Park D-400 karayolu üzerinde yer alır. Milli Park sınırları içerisinde geçen ve turizm devresinde yoğunluk kazanan karayolu ve bu karayolunda ulaşımı kolaylaştırmak için yapılan tüneller her ne kadar turistlerin buraya ulaşılabilirliğini artırsa da karayolunda özellikle yaz aylarında akşam saatlerinde ve hafta sonları trafik sorunu yaşanmaktadır. Bu kapsamda yeni alternatifler üretilmelidir. Doğal çevrede bazı olumsuzluklara yol açmıştır. Bu olumsuzluklardan en önemlisi bitki örtüsünün tahrip edilmesidir. Özellikle çevreye yayılan egzoz gazları turizm çekiciliklerini etkilemektedir.

Olympos Beydağları Sahil Milli Parkının kaynak turistik değerleri oldukça zengindir. Likya Yolu, Olympos Antik Kenti, Phaselis Antik Kenti, Chimaera Antik Kenti, Gagai Antik Kenti, Likya Yolu, Çıralı Yanartaş, Gelidonya Feneri, Göynük Kanyonu, Sıçan Adası, Üç Adalar, Pırasalı Ada, Tuzla Adaları, Sulu Ada, Beş Adaları, Şıldanlar Adaları, Ateş Adası, Adrasan Limanı, Sazak koyu, Kesme Boğazı, Beldibi Mağarası, Gedelme Mağarası gibi birçok doğal ve beşeri turistik kaynaklara sahiptir¹²⁶.

Milli Parkın kuzeyinde dağlık alanlar yükselir. Bu dağlık saha Beydağlarının kuzeydoğu-güneybatı doğrultusundaki uzantılarıdır. Dağlık sahanın denize sokulduğu alanlarda tarımsal yaşam açısından büyük önem taşıyan kıyı ovaları yer alır. Araştırma sahası olan Göynük'te bu kıyı ovalarından birisidir. Sınır revizyonu sonrası bu kıyı ovaları Milli Park sınırları dışında kalmıştır ve kıyı turizmi faaliyetlerinin yoğunluk kazandığı sahalardır. Günümüzde bu tarım sahaları turistik tesisler tarafından işgal edilmiştir ve çok kısıtlı bir alanda tarım yapılmaktadır¹²⁷.

Milli Park içerisindeki plajlar sahaya olan turistik talebi arttırmaktadır. Ancak son yıllarda kitle turizmin etkisiyle de sahaya olan ilgi artmıştır. Plajların taşıma kapasitesi aşılmıştır¹²⁸. Günübirlik ziyaretçilerin geldiği özellikle hafta sonlarındaki piknik alanlarındaki kullanım sonucu oluşan atıklar Milli Parkın ekolojisine zarar vermektedir.

Saha Milli Park ilan edilmeden önce kızılçam ormanları ve sedir ormanları aşırı ve denetimsiz kesimle karşı karşıyaydı. Milli Park alanı ilan edilince kızılçam ve sedir ormanlarının bilinçsiz kesiminin önüne geçilmiştir¹²⁹. Fakat araştırma sahamızda yaptığımız gözlemler sonucunda sedir ağaçlarının kesilmesi yasak olmasına rağmen

¹²⁶ <http://bolge6.ormansu.gov.tr> 18.05.2109

¹²⁷ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 172.

¹²⁸ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 173

¹²⁹ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 173

sınırlı da olsa kaçak kesiminin devam ettiği bilinmektedir. Özellikle denetimin az olduğu gece saatlerinde taşındığı gözlemlenmiştir. Bu durumun oluşmasında yöre halkının orman görevlileriyle olan ilişkilerinin sonucunda geliştiği bilinmektedir.

Yaz aylarında artan kuraklık, yoğun beşeri baskılar ve kızılçam ağaçlarının fiziksel özelliklerinden kaynaklanan hassasiyet bu sahadaki ormanları yangına karşı duyarlı hale getirmiştir. Milli Park içindeki günübirlik alanlar, plajlar ve kampingler yangın olasılığını artıran turistik kullanım sahalarıdır¹³⁰.

Kızılçam ormanları yerini 1300-1900 m arasında sedir ormanlarına bırakırlar (Fotoğraf 3.1). Yüksek kalitede kereste elde edilen sedir ormanları günümüzde daha çok oluşturdukları manzara çekicilikleri nedeniyle turistik önem taşımaktadır. Bu alanda 865 bitki türü tespit edilmiş olup, 25 adedi bölge endemiği olup sadece bu bölgede yetişmektedir. Bunların toplam tür sayısına oranı %3'tür. 154 (%18) adedi ise Türkiye endemiği olarak tanımlanmıştır. Milli Parkın denize bakan kısımlarında kızılçam ve maki formasyonundan oluşan bir kombinasyon (Fotoğraf 3.2) aniden yükselen dağlarla birlikte vahşi bir görüntü sağlamaktadır¹³¹.

Fotoğraf 3.1. Milli park alanında 1300-1900 m yükseltiler arasında sedir ormanları yer alır.

¹³⁰ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 174.

¹³¹ <https://www.Milliparklar.gov.tr/>

Milli Park Akdeniz Fitocoğrafya Bölgesinde yer alır. Yaptığımız gözlemler sonucunda, sahada maki bitki örtüsü hâkimdir. Maki bitki örtüsünün bittiği alanlarda kızılçam ormanları uzanır. Kızılçam ormanlarından sonra dağların yüksek seviyelerinde sedir ormanları görülmektedir. Dağların zirvelerinde ağaç yetişmeyen noktalarda Alpin çayır bitkileri olduğu gözlemlenmiştir.

Milli park içerisinde yer alan bazı bitki türleri arasında; Yabani zeytin (*Olea euraepa*), Zakkum (*Nerium oleander*), Kekik (*Thymbna spicato*), Ada çayı (*Sderitis*), Sütleğen (*Euphorbia*), İncir (*Ficus carica*), Hayıt (*Vitex agnus castus*), Piramit servisi (*Cupressus sempervirens*), Keçi boynuzu (*Cratonia siliqua*), Meşe (*Quercus*), Kızılçam (*Pinus brutia*), Karaçam (*Pinus negra*), Ardıç (*Juniperus*), Defne (*Laurus nobilis*), Kocayemiş (*Arbutus uneda*), Kermez meşesi (*Quercus coccifera*), Mersin (*Myrthus communis*), Sandal (*Arbutus andrachne*), Menengiç (*Pistacia terebinthus*), Funda (*Erica arbarea*) bulunur¹³².

Fotoğraf 3.2. Milli park sahasındaki makilik ve ormanlık alanlardan bir görünüm.

Olympos Beydağları Sahil Milli Parkı yaban hayatı bakımından da zengin bir sahadır. Özellikle yerli halk av faaliyetlerinde ve av turizmi kapsamında yaban keçisi,

¹³² Atalay, *Türkiye Vejetasyon Coğrafyası*, 119-120.

domuz ve tavşan gibi hayvanların avlanması gerçekleşmektedir. Av turizmi kapsamında yılın belli aylarında turistler denetimli bir şekilde av yaparken yerli halk kaçak avcılık yapmaktadır. Milli Parkın güneyinde yoğunlaşan turistik aktivite ve bunun sonucunda doğal ortam üzerinde yoğunlaşan baskı, bu çevredeki yaban hayatının korunmasında sorun oluşturmaktadır.

Milli Park içerisinde yaşam alanları bulan hayvan türlerinin başlıcaları; dağ keçisi, geyik, yaban domuzu, tavşan, kurt, çakal, sansar, tilki, gelincik, sincap, kirpi, bazı süngen türleri, bozlak, karataş, bülbül, ardıç kuşu, çulluk, keklik (Fotoğraf 3. 3), ispinoz, arı kuşu, ördek, martı, balıkçıl kuşu, şahin, atmaca, kartal, baykuş, üveyk, puhu ve büyük çoğunluğu balıklardan oluşmakta olup Milli Park içerisindeki adalar çevresinde kendine uygun yaşam ortamı bulan Akdeniz Foku (*Monachus monachus*) ve diğer canlılardan oluşmaktadır¹³³.

Fotoğraf 3.3. Sahada nesli tükenmekte olan keklik türü
(Foto:<http://bolge6.ormansu.gov.tr>).

Göynük, Beydağları Olympos Milli Parkı sınırları içinde yer alır. Milli park içerisindeki bitki örtüsü ve hayvan varlığı gelen turistlerin ilgisini çekmektedir. Milli park içerisinde ilgi çeken ve Göynük'e gelen turistler tarafından ziyaret edilen diğer bir doğal turistik kaynak ise Khimera veya Çıralı olarak da bilinen Yanartaş'tır.

¹³³ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 177.

Göynük'ün 47 km güneybatısında yer alan bu doğal turistik kaynak sahası, yüzyıllardır sönmeyen alevleri ile karakterize edilir (Fotoğraf 3.4).

Fotoğraf 3.4. Yanartaş'tan genel bir görünüm.

Yanartaşlardan alevlerin taşlardan çıktığı sahaya otomobiller ulaşamaması nedeniyle Ulupınar Mevki-Çıralı Mevki arasından itibaren 1 km uzunluğundaki oldukça zorlu dik geçmiş dönemlerde yapılan merdiven basamaklarından oluşan patika orman yolunu kat etmek gerektiği için bu sahanın iyi korunmasına neden olmuş.¹³⁴ Ancak son yıllarda artan turizm tanıtımlarıyla sahaya olan ilgi sonucu plastik atıklar gibi çevresel bozulmalar ve tahribatlar artmıştır.

Yanartaş konum olarak orta nap ile başlıca dünit ve piroksenitlerden oluşan ofiolitik kayaçların kontakt noktasının hemen yakınında kayaçların çatlaklarından sızan gazın yanması sonucu oluşmuştur. Gaz, kokusuz ve kurudur, yapılan analizlere göre % 82.9 metan, % 14.5 etan, % 1.5 azot ve % 1 karbondioksitten oluşmaktadır. Ekonomik açıdan yetersiz olan söz konusu doğal gazdan yararlanmak için bir takım sondaj çalışmaları yapılmış ve bu çalışmalar nedeniyle alevler sönmeye yüz tutmuştur. Sondaj çalışmalarına son verilince alevler tekrar çıkmaya başlamıştır. Doğal gazın kökeni

¹³⁴ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 177.

hakkındaki mitolojik bir hikâye ise, Likya Kralı, Bellerophontes adlı gence Olympos dağında ağızından alevler çıkaran yarattığı öldürmesi görevini vermiş ve genç yarattığı öldürerek bugünkü alevlerin çıktığı noktaya götürmüştür. Rivayet o dur ki alevler bu yaratığın ağızından çıkmaktadır¹³⁵.

Milli Park içerisinde Göynük’e gelen turistlerin ilgisini çeken başka bir ifade ile turistik çekim gücü taşıyıcılarından birisi de antik kentler ve bunlara ait kalıntılardır. Bunların en önemlileri ise Phaselis ve Olympos ören yerleridir. Adrasan limanları olarak bilinen söz konusu limanlar, çeşitli ürünlerin takas edildiği birer ticaret merkezi olarak giderek önem kazanmışlar. Tahtalı (Olympos) Dağının Akdeniz’e bakan doğu yamaçları boyunca kurulan Phaselis için, çevrede bulunan zengin orman varlığı ve özellikle de sedir ormanlarının büyük önem taşıdığı tahmin edilmektedir. Nitekim bu dönemde Phaselis limanları, sedir kerestelerinin ve diğer bazı ürünlerin ihraç edildiği önemli ticaret noktaları olarak tanınmaktaydılar¹³⁶.

3.1.2. Göynük Kanyonu

Kanyon, “U” şeklinde kenarları dik ve tabanı geniş olan vadilerdir. Böyle vadiler, özellikle karstik sahalarda akarsuyun kimyasal yönden yatağını aşındırması ile oluşur¹³⁷.

Göynük deresinin orta çığırında yer alan Göynük Kanyonu *Yağmurlu Akdeniz Rejimin* özelliklerini taşır. Göynük Deresi yaz aylarında sahile döküldüğü aşağı çığırda kuruduğu, yukarı çığırda ise zayıf akış göstermeleri nedeniyle sürekliliği olan bir turistik değer değildir. Fakat Göynük Kanyonunun özel bir işletme tarafından işletilmesi ve bu nedenle yeni düzenlemelerin sahada yapılması Göynük Kanyonunun bütün bir yıl değerlendirilmesini sağlamıştır. Kanyondaki küçük şelaleler ve doğal kaynak suları ile dikkat çekicidirler (Fotoğraf 3.5). Yine kalker arazi de meydana gelen ilginç şekiller bunların en önemlisi Göynük Kanyonu girişindeki küçük mağara gibi doğal turistik kaynaklardır. Bu oluşumlar turistler tarafından dikkat çekicidir.

¹³⁵Hakan Yiğitbaşıoğlu, “Yanartaşın Sönmeyen Alevleri.”, *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, (3), Ankara 1991, 54-58.

¹³⁶ Güçlü Muhammet, *XX. Yüzyılın İlk Yarısında Antalya*,(1), 1, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, Antalya 1997, 31.

¹³⁷ İbrahim Atalay, *Doğa Bilimleri Sözlüğü*, Meta Basım, Birinci Baskı, İzmir 2004, 230.

Fotoğraf 3.5. Göynük Kanyonu girişindeki küçük şelale ve doğaya uyumlu hale getirilmiş çeşmeler.

Göynük Kanyonu endemik bitki türlerinin yer aldığı zengin bitki örtüsüne sahiptir. Dünya'nın en iyi yürüyüş rotalarından birisi olan Likya Yolunun Hisarçandır ve Gedelme bölümlerini kapsamaktadır. Araştırma sahamız açısından Hisarçandır kısmı büyük önem taşır. Burası tüm Likya Yolu boyunca en uygun kamp ve ihtiyaç giderme alanları arasında yer alır. Ancak kamp alanları ve ihtiyaç giderme alanlarının koşulları iyileştirilmelidir. Kanyon içerisinde küçük şelaleler de yer alır. Kanyonun başlangıç yerinde olan ve “Adı Yok Mağarası” olarak nitelendirilen küçük bir mağara oluşumu da vardır (Fotoğraf 3.6). Mağaranın büyük bir kısmı çamur ve toprak ile kapalıdır.

Fotoğraf 3.6. Göynük kanyonundaki Adı Yok Mağarası'ndan bir görünüm.

Yaklaşık 4.5 km'lik bir etaba sahip olan kanyon 2009'un Nisan ayında turizme açılmış ve profesyonel olarak hizmet vermektedir. Kanyon görevlileri ile yapılan görüşmeler sonucunda; kanyonu ilk yıl 15 bin, 2018 yılında ise 60 bine yakın turistin ziyaret etmiş olduğu bilgisine ulaşıldı.

Göynük Kanyonunda yaptığımız görüşmelerde Türkiye'nin ilk ve en büyük ekolojik parkının yapılandığı saha, kanyon içerisinde birçok aktivitenin ekoturizm faaliyetleri doğrultusunda sürdürüldüğü bilgileri edinilmiştir. Bu kapsamda saha doğa kaynaklarının, biyoçeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir turizmin en güzel örneklerinden olan destinasyonlardandır.

Uzunluğu 14 km olan sahadaki nemli iki yamaçta 50 liken taksonu belirlenmiştir. Bu liken taksonları yeni kayıt olarak tespit edilmiştir. Göynük kanyonu denizden 70 ile 250 m yüksekliğe sahip olmasına rağmen beklentilerin çok üzerinde liken taksonuna sahip olduğu tespit edilmiştir¹³⁸.

Fotoğraf 3.7. Kanyondaki trekking yolundan bir görünüm.

Göynük kanyonundaki tesisler EcoFun Adventure Park tarafından işletilmektedir. Kanyon içerisinde rafting, zip wire, atv safari turu, balıkçılık, tırmanma, paintball,

¹³⁸ Özge Tufan, "Göynük Kanyonu Doğa Parkı (Antalya) Likenleri Üzerine Bir Araştırma", *Ege Üniversitesi, 21. Ulusal Biyoloji Kongresi*, 03-07 Eylül 2012, İzmir, 599.

trekking (Fotoğraf 3.7) vb. birçok aktivite gerçekleşmektedir. Gelen turistler kanyon içerisindeki çardaklarda yemek yiyebilir bir şeyler içebilirler. Kanyon içerisinde Türkiye'nin en geniş paintball sahası vardır. 300 kişi aynı anda oynayabilir ve her yaş grubundan oyuncuların yeni yerleşim tekniği ile takımlar tarafından kalelerin alındığı strateji oyunu şeklinde düzenlenmiştir. Türkiye'nin en uzun olma özelliğini taşıyan ZipWire parkuru 4 istasyona sahiptir. Bu istasyonlar 55 m, 70 m, 160 m ve 180 m'den oluşuyor. Yerden 40 metre yükseklikte, saatte 65 km hızla adrenalin dolu macera sunan zip parkuru 120 m, 220 m ve 110 m olmak üzere toplamda 450 m'lik 3 ayrı kayma hattı (Fotoğraf 3.8) ve bir asma köprüden meydana gelir. Kanyon içerisinde inşa edilen yapay göletlerden tesisten elde edilen olta takımları ile turistler balık tutabilirler. Zorluk derecesine göre 4 ayrı hattan oluşan tırmanma duvarı vardır. Tüm konuklara temel tırmanma teknikleri uzmanlar tarafından öğretilir. Arzu edenler tırmanma teknikleri konusunda daha ileri bir eğitim alabilirler¹³⁹.

Fotoğraf 3.8. Göynük kanyonundaki göletlerden bir görünüm ve zipline halatı.

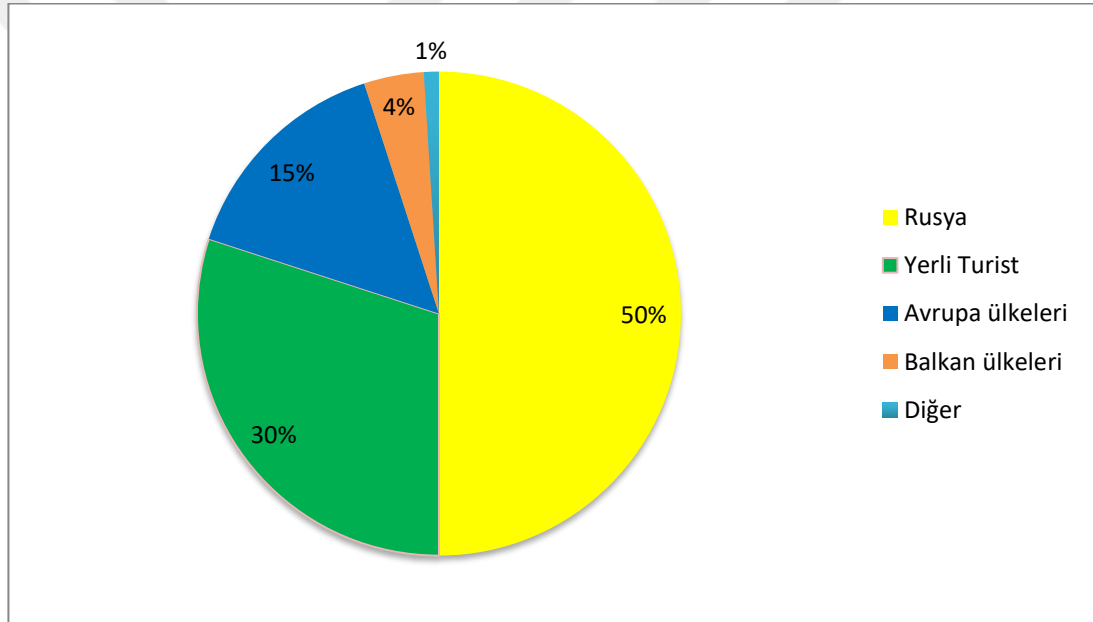
¹³⁹ “Göynük’te Kanyon Heyecanı”, *Antalya Kültür ve Turizm Dergisi*, 1(6), (Haziran-Temmuz 2011), 108.

Göynük kanyonunda yapılan ortalama bir saat süren rafting turu turistler tarafından en çok tercih edilen aktivitedir. Alanında uzman rehberler tarafından kask ve kanyondaki suyun soğukluğundan korunmak için özel kıyafetler giydirilerek botlarla başlanan body rafting turu yüzme molaları ve kanyon içerisindeki küçük şelaleleri geçerek yaklaşık 700 metrelik kanyon turu tamamlanmaktadır.

Tablo 3.1. Göynük Kanyonuna Gelen Turistlerin Ükelere Göre Dağılımı (2017).

Turistlerin Ülkeler	Geldiği	Rusya	Yerli Turist	Avrupa Ülkeleri	Balkan Ülkeleri	Diğer Ülkeler
Gelen Turist Sayısı		30.000	18.000	9.000	2.400	600

Kaynak: Mülakat verilerinden Derlenmiştir.

Şekil 3.1. Göynük Kanyona Gelen Turistlerin Oransal Dağılımı % (2017).

Yapılan görüşmeler ve anketlerin sonucunda Göynük kanyona gelen turist sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Gelen turistlerin % 50'sini Rusya vatandaşları, % 30'unu yerli turistler, % 20'sini Avrupa ülkelerinden gelen turistler, % 4'ünü Balkan ülkelerinden gelen turistler ve % 1'i ise diğer ülkelere gelenler oluşturur (Tablo 3.1. ; Şekil 3.1).

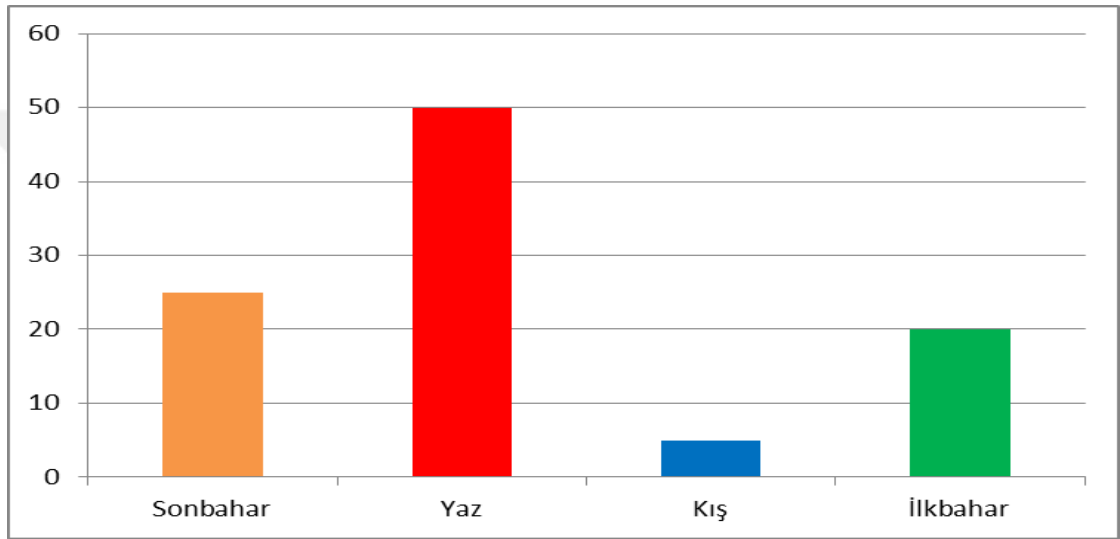
Göynük'e gelen turistler kıyı turizmden yararlanmak için özellikle yaz aylarını tercih ederler. Bu nedenle Göynük kanyonda en fazla yaz aylarında ziyaret edilir. Kanyonun yazın ziyaret edilmesindeki en önemli faktör kanyondaki aktivitelerdir.

Yazdan sonra en çok ziyaretçi sonbahar aylarında gelir. Sonbahar aylarında gelen ziyaretçiler genellikle fotoğraf çekmek için ziyarette bulunurlar (Tablo 3.2 ; Şekil 3.2).

Tablo 3.2. Göynük Kanyonuna Gelen Turistlerin Mevsimlere Göre Dağılımı (2017)

Mevsimler	Sonbahar	Yaz	Kış	İlkbahar
Gelen Turist Sayısı	15.000	30.000	3.000	12.000

Kaynak: Mülakat ve anket sonuçlarından derlenmiştir.

Şekil 3.2. Göynük Kanyona Gelen Turistlerin Mevsimlere Göre Dağılışı % (2017).

3.1.3. Beldibi Kanyonu

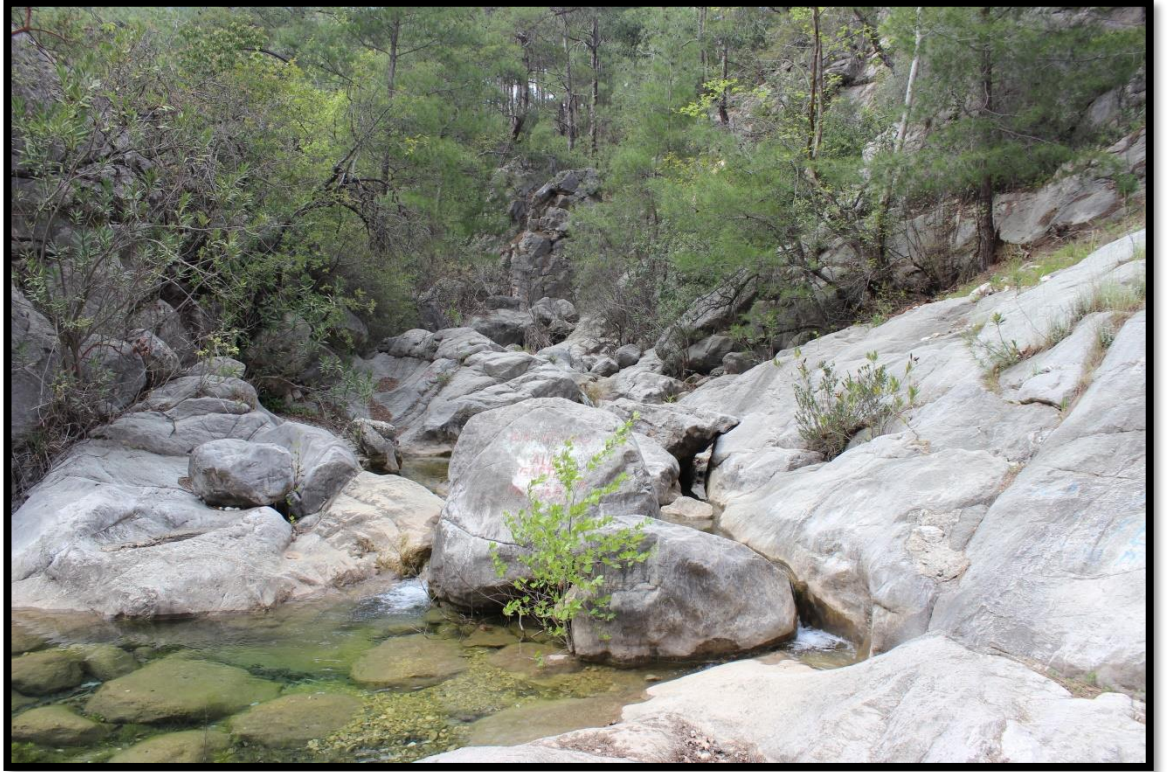
Beldibi Kanyonu, Batı Toros Dağlarının başladığı dağlık silsile olan Bey Dağları üzerinde yer alır. Kireç taşlarından oluşan sahanın Kuruçay Deresi tarafından derine aşındırılması sonucu oluşmuştur (Fotoğraf 3.9). Beldibi Kanyon sahası zengin biyolojik çeşitlilik epik ve jeolojik oluşumdur. Yükselti farklarının ve bakının etkisi ile zengin bitki örtüsüne sahiptir. Bitki örtüsü deniz kıyısında fıstık çamları ile başlar. Beldibi Kanyonu Kuruçay sahasının sahip olduğu bitki örtüsü varlığı bitki çeşitliliğini arttırmıştır. Saha Akdeniz Fitocoğrafya Bölgesi'nde yer aldığı için kurakçıl ot formasyonu ve çalı toplulukları yaygındır. Yaklaşık 1200 metrelere kadar yükselen sahada kızılçamların tahrip olduğu yerlerde maki formasyonu yaygındır. Sandal,

mersin, keçiboynuzu, kermez meşesi, zakkum, funda vb. bitkiler sahaya dağılmış durumdadır¹⁴⁰.

Beldibi Kanyonu, denizden itibaren birden yükselen dağların da etkisiyle zengin bitki örtüsüne sahiptir. Olimpos Beydağları Sahil Milli Parkı içerisinde yer alan sahada başta yaban keçisi olmak üzere birçok fauna türü vardır. Flora ve fauna zenginliği doğal turistik çekim gücünü oluşturur. Fakat Akdeniz ikliminin etkisiyle kanyondan geçen Kuruçay Deresinin yazın kuruması ile turistik çekim gücü azalır.

Beldibi Kanyonu daha çok trekking faaliyetini tercih eden yürüyüş grupları tarafından tercih edilir. Son yıllarda yaşanan heyelanlar trekking faaliyetinin gerçekleşmesini zorlaştırmış ve turizm çekim gücünü iyice azaltmıştır.

Beldibi Kanyonunda kamp kurmak için uygun alanlar vardır. Dağcılık faaliyeti ve kamp turizmi çerçevesinde saha düzenlenmeli ve Göynük Kanyonunda olduğu gibi turizme kazandırılmadır.

Fotoğraf 3.9. Beldibi Kanyonunun olduğu sahadaki aşınmadan genel bir görünüm.

¹⁴⁰ <http://www.mehmetsokmen.tv> 14.03.2019

3.1.4. Beldibi (Akıarlar) Mağarası

Beldibi kasabası sınırları içerisindeki mağara, kıyı gerisinde yükselen Beydağlarının denize dönük güney yamaçlarında yer alır¹⁴¹. Mağara ulaşım olanakları bakımından son derece uygun bir sahadadır. Antalya-Kemer karayolu güzergâhında yer alır. Sığınak biçiminde olan mağara Beldibi Plajı'nın kuzeyde son bulduğu kayalığın güney yamacında, denizden 50 m uzaklıkta ve 25 m yükseklikte yer almaktadır (Fotoğraf 3.10). Hemen batı bitişiğinde 1974'te inşa edilen Çamdağ Tüneli mağarayı bulmaya yardımcı olur. Tünel girişinin yanına ziyaretçiler için otopark yapılmıştır. Tel örgüyle çevrili olan mağaranın önüne Antalya Müzesi tarafından bir tanıtım levhası yerleştirilmiştir.¹⁴² Ulaşımın kolay olması turizm potansiyeli açısından olumlu bir etkidir.

Fotoğraf 3.10. Beldibi Mağarasından genel bir görünüm (worldarkeoloji.blogspot.com).

Antalya ilindeki birçok mağara gibi Beldibi mağarasının da, Mesozoik kalkerleri içerisinde oluştuğu kabul edilmektedir. Nitekim Beldibi mağarasının da içinde yer aldığı Tahtalı Dağlık kütlesi, Trias, Lias, Malm, Alt Kretase ve Üst Kretase ile temsil olunan Mesozoik oluşumların yaygın olduğu bir sahadır¹⁴³.

¹⁴¹ Doğaner, 1.

¹⁴² Adak ve Güzelyürek, 71.

¹⁴³ Kalafatçıoğlu, 245.

Karstik mağaraların oluşumunda ana kayanın litolojik özellikleri, iklim, hidrografik özellikler, bitki örtüsü, relief, ve yörenin jeomorfolojik gelişimi rol oynamaktadır¹⁴⁴. Doğal karstik oluşumlar bu sahada dikkati çeken turistik değerlerdir.

Beldibi mağarası yatay yönde gelişmiştir. Uzunluğu yaklaşık 30 m, taban-tavan yüksekliği ise 3 m ile 7 m arasında değişmektedir. Karain ve Damlataş mağaralarına oranla, sarkıt, dikit ve sütun gibi tipik mağara şekilleri açısından yoksundur. Turistik önemi prehistorik öneminden kaynaklanmaktadır¹⁴⁵.

Mezolitik Çağın, seramikli ve seramiksiz bölümleri en güzel bir biçimde, Beldibi Mağarası'nda bulunan malzemelerle tanınmaktadır. Çakmaktaşı gereçlerin yanı sıra, çanak-çömlek parçaları ve özellikle aşı boyası ile kayalar üzerine yapılmış yaban keçisi ve benzeri hayvan figürleri ile ilgi çekicidir. E.Y Bostancı tarafından 1956 yılında bulunan mağaradaki bilimsel kazılar, ancak 1959 yılında başlamıştır. 1960, 1966 ve 1967 yıllarında kazıya devam edilerek doğuda 6 m derinliğe inilmiştir¹⁴⁶.

Beldibi Mağarası, Antalya bölgesinin ikinci önemli Prehistorik merkezidir. Tümü Mezolitik kültürleri içeren 6 tabaka tespit edilmiştir. Yapılan kazılarda Üst Paleolitik ve Mezolitik döneme ait çakmaktaşı aletler ele geçirilmiştir. Ayrıca kaya altı sığınağının duvarlarında, şematize insan, dağ keçisi ve geyik resimleri bulunmaktadır. Yerli ve yabancı turistlere devamlı açık olan bir arkeolojik sit alanıdır¹⁴⁷.

Karain mağarası ile çağdaş bir yerleşim yeridir. Nitekim Beldibi mağarasından elde edilen maddi kültür belgeleri buranın, Alt Paleolitik'ten Demir Çağı'na kadar doğal barınak olarak kullanıldığını ortaya koymuştur. Mağaranın turizm açısından çekicilik oluşturmada tarih öncesinde bu sahanın yerleşim yeri olarak kullanılmasının etkisi vardır¹⁴⁸. Beldibi Mağarası restorasyon işlemlerinin yapılması gerekir. Yerli ve yabancı turizm potansiyelini artırmak için en dikkat çekici ve verimli olacak uygulama tanıtım organizasyonlarıdır.

¹⁴⁴ İbrahim Zeybek, "Bahçebaşı Mağarası(Turhal-Tokat).", Atatürk Üniversitesi, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 7(6), Konya 2001, 245.

¹⁴⁵ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 186.

¹⁴⁶ Zeybek, 245.

¹⁴⁷ Zeybek, 245.

¹⁴⁸ Doğaner, 80.

3.2. DENİZ TURİZMİ

Güney Antalya Turistik Gelişim Projesi kapsamında turistik yatırımların araştırma sahası olan Göynük'ü de kapsamasında sahanın kıyı turizm potansiyelinin yüksek olmasının büyük ilgisi vardır. Kıyı boyunca uzanan temiz ve yer yer ince kumlu mavi bayrak ödülü almış plajları ve kıyı arkasında uzanan Beydağları dizisinde yer alan kızılçam ormanları, Beydağları üzerinde yer alan zengin bitki örtüsünün oluşturduğu doğa manzarası turizm açısından çekicilik oluşturur.

Araştırma sahasındaki ilk turistik faaliyetler kıyı turizmine dayansa da günümüzde turizm sezonunu bütün yıla yaymak için çeşitli faaliyetler yapılmakta ve alternatif turizm potansiyeli artırılmaktadır.

Dünya nüfusunun büyük bir bölümü için tatil, deniz kıyılarını çağrıştırmaktadır. Hem iç hem dış turizmde geleneksel olarak en popüler yerler kıyılar, en popüler tatil şekli de deniz-kum-güneş turizmi paket tatilleridir. Bu yüzden iklimden sonra turizm için en önemli coğrafi kaynakları, kıyının yapısı ve kalitesi oluştururken, plajlar da iyi bir tatil geçirmede en önemli rolü oynarlar¹⁴⁹.

Turist, ilk ve her şeyden önce yüzmeye ve güneş banyosu yapmaya uygun temiz, kumsalı olan bir plaj arar. Tehlikeli olabilecek dalgaların, gelgit olayının olmaması da istenir. Birden bire derinleşen bir denizde boğulma olayı arttırdığı için tehlikeli sayılır. Buna karşılık, düz en az 75 m uzunluk ve 15 m genişlikte bir plaj ideal sayılmakta ve çok sayıda tatilciyi birden konaklatabilmektedir. Ayrıca plajın gerisinde tercihen ağaçlık bir kuşak bulunması, insan gürültüsünden uzak, doğal rahatsız edicilerden arınmış olması gerekir¹⁵⁰. Belirtilen bu hususlar dikkate alındığında Göynük ve çevresinin bir kıyı turizmi için oldukça elverişli olduğunu göstermektedir.

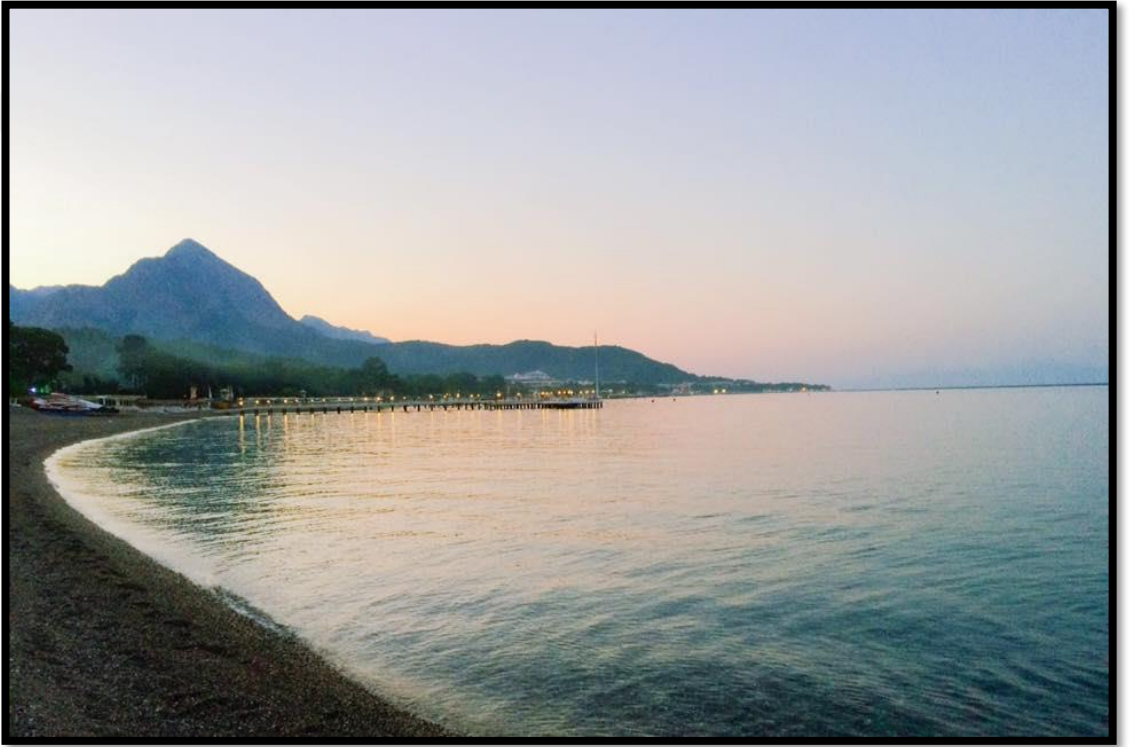
Diğer taraftan, turist ya da turizm acentesi açısından plaj ya da denize ulaşılabilirlik hayati önem taşır. Olabildiğince plaja yakın, otel yapımına uygun düz arazinin çekiciliği büyüktür. Kıyının uzun dönemli istikrarı da bu tür yatırımlar açısından önemlidir. Kumsal kıyılara en çok 20-40 kuzey ve güney enlemleri arasında rastlanır. Bu kuşak ise yaklaşık olarak turizme en uygun iklim tiplerinin bulunduğu kesime denk düşmektedir. Dünyanın bu kesiminde dalga ve akıntıların özellikleri de

¹⁴⁹ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 58.

¹⁵⁰ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 58.

kıyıda kumulların yığılma eğilimini artırır. Bununla birlikte, nemliliğin kayacın kimyasal çözümüne izin vermeyecek kadar çok düşük olduğu yarı kurak ve çöl alanlarının bazı kıyı kesimlerinde çakıl taşlı plajlar oluşabilir¹⁵¹.

Araştırma sahasında genellikle ormanlık alanların kıyının gerisinde kaldığı sahalarda, nemliliğin miktarı azalmakta ve plajlar çakıl taşlı bir görünüme sahiptir. Nemliliğin arttığı ormanlık alanın kıyıdan hemen sonra başladığı, dalga ve akıntıların iyice azaldığı sahalarda kumullardan oluşan plajlar vardır. Göynük'teki en güzel kumul plajına örneği ise Karakise Plajı oluşturur (Fotoğraf 3.11).

Fotoğraf 3.11. Karakise Plajından bir görünüm

Denizin çeşitli çekicilikleri doğrultusunda turizmde kıyılara olan talebin artmasıyla büyük ölçüde turistik amaçlı planlamalar ve düzenlemeler bu sahalara yerleşmeyi artırmıştır. Artan nüfusun etkisiyle başta alt yapı sistemlerindeki yetersizlik birtakım sorunları beraberinde getirmiştir.

¹⁵¹ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 60.

Araştırma sahasın da bağlı olduğu Kemer ilçesi kıyıları jeomorfolojik özelliklerine göre iki grupta ele alınmaktadır. Bunlar alçak-plajlı kıyılar ile yüksek-falezli kıyılardır.¹⁵² Bu bağlamda Göynük'te daha çok alçak-plajlı kıyılar hâkimdir.

Alçak ve plajlı kıyılar Göynük'e yönelik turizm talebinin oluşmasında doğal çekim gücü taşıyıcısı olması yönüyle etkin bir rol üstlenmiştir (Tablo 3.3). Güney Antalya Turistik Gelişim Projesinin araştırma sahasındaki en önemli amacı alçak ve plajlı kıyıların kullanım potansiyelini artırmaktır. Bu kapsamda turistik alt yapı, işletme, konaklama vb. yatırımları geliştirerek gerçekleştirmektedir. Araştırma sahasındaki kaynak değeri Akdeniz ve temiz kıyılar ile birlikte iklim, bitki örtüsü, hidrografik özellikler ve beşeri özellikler aslında turizm talebini artırmaktadır.

Tablo 3.3. Göynük ve Beldibi'nde Yer Alan Plajlar (2017).

Plajın Yeri	Plajın Adı
Beldibi-Göynük	Beldibi 1
Beldibi-Göynük	Beldibi 2
Beldibi-Göynük	Beldibi 3
Göynük-Kemer	Göynük 1
Göynük-Kemer	Göynük 2
Göynük-Kemer	Göynük 3

Kaynak: Yerinde yapılmış gözlem sonuçları (2017).

3.2.1. Mavi Bayraklı Plajlar

Antalya'da "Mavi Bayrak" kazanmış çok sayıda plaj vardır. Mavi Bayrak, Avrupa Çevre Eğitim Vakfı'nın 1987'den beri yürüttüğü; deniz, göl sularının temizliği, kıyının düzeni, plaj ve marina hizmetlerinin niteliğini yükseltmeyi amaçlayan bir programdır. Ülkemizde 454 mavi bayraklı plaj, 22 mavi bayraklı marina, 13 mavi bayraklı yatlar mevcuttur. 1992 yılında Akdeniz kıyılarında başlatılan program çalışmaları, Türkiye Çevre Eğitim Vakfı tarafından yürütülmektedir. Antalya'da 2017 yılı itibariyle 200 mavi bayraklı plaj, 5 mavi bayraklı yat, 5 mavi bayraklı marinalar vardır. Kemer ilçesinde 41 mavi bayraklı plaj vardır¹⁵³. Kemer'deki mavi bayraklı plajlar içerisinde en

¹⁵² Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 197.

¹⁵³ <https://www.mavibayrak.org.tr/>

fazla mavi bayraklı plaj, 18 mavi bayraklı plaja ile Göynük'tedir (Tablo 3.4; Fotoğraf 3.12).

Tablo 3.4. Araştırma Sahasındaki TÜRÇEV Verilerine Göre Mavi Bayraklı Plajlar (2017).

Plajın Yeri	Plaj Adı	Plajın Yeri	Plaj Adı
Beldibi	Akka Hotels Antedon	Göynük	Avantgarde Resort Hotel
Beldibi	Catamaran Resort Hotel	Göynük	Mirada Delmar
Beldibi	Crystal Flora Beach Resort	Göynük	Ulusoy Holiday Village
Beldibi	Crystal Nirvana Logoon	Göynük	Otium Hotel Life
Beldibi	Paloma Renaissance Beach Resort&Spa	Göynük	Amara Prestige Elite
Beldibi	Club Zigana Tatil Köyü	Göynük	Fame Residence Göynük
Beldibi	Amara Club Marine Nature	Göynük	Mirage Park Resort, Queens Park Göynük
Beldibi	Onkel Hotels Beldibi Resort	Göynük	Sherwood Club Kemer, Kimeros Park Hotel
Beldibi	Grand Park Kemer Hotel	Göynük	Ghazal Resort Thalasso

Kaynak: TÜRÇEV, (2017).

Fotoğraf 3.12. Göynük'teki Mavi Bayraklı Plajlardan bir görünüm.

3.2.2. Su Sporlarına Dayalı Turizm Faaliyeti

Son yıllarda su üzerinde yapılan spor çeşitleri turizm aktivitesi olarak değerlendirilmektedir. Su yaşamsal önceliği olan önemli bir kaynak niteliğinde olması yanında turizm/rekreasyon amaçlı kullanılabilecek bir araç olarak da değerlendirilmektedir. Genelde insanlar suya dayalı rekreasyon faaliyetlerinden hoşlanmakta ve bu alanları daha fazla tercih etmektedirler. Kıyı turizminin ağırlıklı olduğu Göynük'te suya dayalı turizm faaliyetleri büyük önem taşır ve bunlar dört grupta toplanabilmektedir¹⁵⁴.

- Botçuluk, yelken, kano, surat motoru, motorlu bot, gezinti tekneleri, su kayağı vb. faaliyetler.
- Balıkçılık, yarışma balıkçılığı ve su kuşları avlama vb. geleneksel spor kapsamına giren faaliyetler.
- Yüzme, sualtı incelemeleri, sörf yelken yarışları, kürek yarışları vb. su spor ve oyunlarına ilişkin faaliyetler.
- Yürüyüş, gezinti, kuş cennetleri, yaban yaşamı üreme alanları, doğayı izleme, gözlem, doğa çalışmaları, jogging ve piknik yapma vb. su ile bağlantılı karaya dayalı faaliyetlerdir.

Diğer taraftan yörede su sporları genelde su üzerinde ve su altında yapılanlar olmak üzere, iki ayrı grupta gerçekleştirilmektedir¹⁵⁵.

- Su üzerinde, yüzme, su kayağı, su topu, yelken, kürek, yatçılık, rafting, kano, sörf gibi sporlar yapılır.
- Su altında da birçok değişik şekilde spor yapma imkânı olmakla beraber, bu tür sporların en mühimleri dalgıçlık ve denizaltı avcılığıdır.

Bunlardan *yüzme*, suyun yüzeyinde veya içinde hareket etmeyi ve bir yöne doğru ilerlemeyi sağlayan hareketlerin bütünü, bir çeşit su sporu olarak tanımlanmaktadır¹⁵⁶. Araştırma sahasının kıyı kenarında olması yanında önemli plajlara sahip oluşu bu sporun gerçekleştirileceği alanlara sahip olduğunu göstermektedir.

¹⁵⁴ Ece Tanrıvermiş, *Ankara Koşullarında Suyu Dayalı Rekreasyon Spor Faaliyetlerinin Planlanması Üzerine Bir Araştırma*, Ankara Üniversitesi FBE Peyzaj Mimarlığı Bölümü Anabilim Dalı, Ankara 2000, 51

¹⁵⁵ <https://www.megep.meb.gov.tr/>

¹⁵⁶ <https://www.cevresagligi.thsk.saglik.gov.tr/>

Sahadaki su üzerinde yapılan aktivitelerden bir diğeri kano ve rafting oluşturmaktadır. Göynük kanyonunda özellikle yaz mevsiminde body rafting yapılmaktadır. Kanyonda akan suyun soğukluğundan korunmak için özel kıyafetler, can yeleğ i giyilir ve kask takılır. Molalar ile yaklaşık 1 saat sürecek 700 metre uzunluğ undaki kanyon turu uzman rehberler eşliğ inde tamamlanır (Fotoğ raf 3.13).

Fotoğ raf 3.13. Göynük Kanyonunda yapılan rafting aktivitesinden gör ünüm (<https://www.ecofunadventurepark.com>).

Göynük'te su üzerinde yapılan aktivitelerden bir başkasını *su kayağ ı* teşkil etmektedir. Bu spor açısından Göynük kıyıları elverişli ş artlara sahiptir. Diğ erleri arasında ise; deniz üzerindeki bir tekneye bağ lı halat yardımıyla aç ılan paraş ütte en az bir, en fazla üç kiş inin can yeleğ iyle binebileceğ i şekilde tasarlanmış , paraş üte bağ lı özel emniyet kemerleri ile yaklaşık olarak 200 metre yüksekliğ e kadar yükselen halatta aç ılan paraş üt vasıtasıyla yapılan **parasailing** (Fotoğ raf 3.13) ve yine Göynük'e gelen turistlerin en çok tercih ettiğ i aktivitelerden biri olan, denizin üzerinde düşük ve yüksek devirli motorları dalgaların üzerinde sürerek yapılan **jet ski** oluşturmaktadır (Fotoğ raf 3.14).

Fotoğraf 3.14. Göynük ve çevresinde yapılan aktivitelerden birini de parasailing oluşturur.

Fotoğraf 3.15. Göynük'e gelen turistlerin en çok tercih ettiği aktivitelerden bir diğeri de *jet ski* dir.

Ayrıca tekneye bağlı bir halatla tutturulmuş en az bir, en fazla üç kişinin can yelekleriyle binebileceği botun teknenin hareketleri doğrultusunda ve süratli bir şekilde deniz üzerinde sürüklenmesi şeklinde gerçekleştirilen **ringo** ve insan gücü ile pedalla

çalışabilen, pervane ve itici bir sisteme sahip bir araçla gerçekleştirilen **su bisikleti** de yapılan suya dayalı aktiviteler arasındadır.

Göynük'te suya bağlı yapılan aktivitelerden bir diğerini tekne turları teşkil etmektedir. Göynük'ten kalkan tekneler genelde sabah 10 civarında Kemer Limanından katılan turistlerle beraber akşam 5'e kadar koyları, adaları gezerek tekrar Kemer Limanına oradan da Göynük'e dönmektedirler. Tekne turlarında en çok tercih edilen noktalar: Alacasu, Cennet Koyu, Üç Adalar, Phaselis'tir. Turların bazılarında tercihen turistleri eğlendirmek için köpük partileri yapılmaktadır (Fotoğraf 3.16).

Fotoğraf 3.16. Tekne turlarında en çok tercih edilen yerler arasında; Alacasu, Cennet Koyu, Üç Adalar, Phaselis'e bulunur.

Araştırma sahasında yapılan gözlemler ve mülakatlar sonucunda en çok tercih edilen su sporu yüzmedir. Sahanın deniz-kum-güneş turizm potansiyelinin fazla olmasının bu durumda etkisi olmuştur. İkinci sırada parasailing gelmektedir. Diğer su sporlarına göre pahalı olmasına rağmen bu tecrübeyi yaşamak isteyen turist sayısı fazladır. Üçüncü sırada ise jet ski gelmektedir. Aslında doğal güzellikler açısından en çok tercih edilmesi gereken turlar ise turistler tarafından diğer su sporlarına göre daha az tercih edilmektedir.

3.3. YAYLA TURİZMİ

Türkiye’de yayla turizmi gerçekleştiği dağlarımızdan birisi de Toros Dağları’dır. Toros Dağları içerisinde yer alan Batı Torosların başlangıcı olan Beydağları araştırma sahamız olan Göynük Kasabasının arkasında uzanan dağ sırasıdır.

Batı Torosların, sahip oldukları eşsiz güzellikteki manzaraları, gölleri, ormanları, yaylaları ve Alpin çiçeklerle süslü çayırları bölge sakinlerini Nisan ayından başlayarak, Ekim ayına kadar kendisine çeker. Yöredeki tarımsal hayat tarzının karakteristik bir uygulaması olan yaylaya çıkma geleneği günümüzde yeni anlamlar yüklenerek sürdürülmektedir. Geleneksel yaylacılık faaliyetlerinde kullanılan yaylalar, günümüzde fonksiyonel değişime uğrayarak, insanların tatilini geçirdiği sahalar niteliğini kazanmış ve turizm sektöründe değerlendirilmeye başlanmıştır¹⁵⁷.

Göynük ve çevresindeki turizm potansiyeli ve yoğunluğu kıyıların turistik taşıma kapasitesini giderek zorlamaya başlamıştır ve turistik kaynaklar giderek yıpranmaya başlamıştır. Bu yükün hafiflemesi için güneş-deniz-kum turizmine alternatif olabilecek en güzel turizm çeşidi yayla turizmidir¹⁵⁸.

Yaylalar kıyı turizmine alternatif sürdürülebilir turizm kapsamında Göynük’e gelen yerli ve yabancı turistler tarafından değerlendirilmektedir. Hisarçandır Yaylası, Üçoluk Yaylası ve aslında Kumluca ilçesine bağlı olan Söğüt Cuması Yaylası jeep safari turları ile yerli ve yabancı turistleri ağırlamaktadır.

Üçoluk Yaylası yaklaşık 161 hane olup yayla sakinlerinin büyük çoğunluğu Kemer, Göynük, Çamyuva ve Antalya şehrinde yaşayan kişiler tarafından yazın serinlemek ve hayvancılık ile ekip-biçme faaliyetlerinde bulunmak için yaylaya çıkan kişiler oluşturur. Yaylada turistik amaçlı bir restoran ve alabalık çiftliği ile bir adet motel bulunur. Dağcılık sporu ile ilgilenen turistler için elverişli bir konuma sahiptir. Beydağları ve Tahtalı Dağında tırmanmak mümkündür. Bu saha dağcılar için uygun bir kamp alanıdır. Aynı zamanda ulaşım olanakları da elverişlidir¹⁵⁹. Turistik aktivitenin yoğunlaştığı yaylalardandır (Fotoğraf 3.17). Bu yüzden ziyaretçi potansiyeli yüksektir.

¹⁵⁷ Serhat Zaman, *Fonksiyonel Değişim Sürecinde Antalya Beydağları Yaylaları*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 2007, 149.

¹⁵⁸ Zaman, *Kemer’in Turizm Coğrafyası*, 208.

¹⁵⁹ Zaman, *Kemer’in Turizm Coğrafyası*, 212.

Fotoğraf 3.17. Üçoluk Yaylası'ndan genel bir görünüm.

Göynük'e gelen turistlerin ziyaret ettikleri önemli bir diğer yayla ise Üçoluk Yaylası yakınındaki Söğüt Cuması Yaylasıdır. Söğüt Cuması Yaylası Batı Toroslar üzerindeki Alakır Çayı Vadisi'nin doğu yamacına kurulmuştur. Yaz aylarında okulların kapanış ve açılış dönemi arasındaki süreçte yaylada önemli nüfus artışı görülür.

Yaz aylarında yayla, safari turları için önemli bir güzergâhtır. Göynükten alınan turistler Kemerdeki başlangıç noktasına götürülür ve buradan başlayan tur Söğüt Cuması Yaylası'ndan geçer. Büyükalan Köyü Karaağaç mevkiine kadar devam eder. Dönüşte, Karaağaç'tan güneye, Alakır Çayı boyunca ilerledikten sonra Kuzca Köyü Sinit mevkiinden tekrar Söğüt Cuması Yaylasına dönülür. Bu turlar günübirliktir. Söğüt Cuması ve yakın çevresinde kırsal turizm olanakları fazladır. Kamp yapılacak alanların varlığı yanında, piknik yapılabilecek birçok alanın varlığı doğa yürüyüşü meraklıları için de alternatifler mevcuttur. Söğüt Cuması Yaylası temiz havası, bozulmamış doğası, sedir ormanları, çok çeşitli flora ve faunası ile ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Yaylanın kültürel dokusunun bozulmamış olması, yöre mutfağına ait tatların turistlere sunulması, demir işçiliği özellikle bıçak yapımı, kabak kemana ve tahta kaşık yapımı

kırsal turizm için potansiyel oluşturur¹⁶⁰. Söğüt Cuması Yaylasında cuma günleri kurulan Pazar hem çevre yerleşmelerin hem de safari turları ile sahaya gelen turistlerin büyük ilgisini çekmektedir. Pazarda satılan suni gübre kullanılmadan üretilen tarım ürünleri için şehir merkezinden de gelen ziyaretçilerin sayısı fazladır.

Göynük'teki turizm faaliyetinin sadece kıyı turizmi ile sınırlı kalmaması için ve turizmin bütün yıla yayılması için başta kırsal turizm olmak üzere alternatif turizm olanaklarının potansiyelinin artırılması gerekir.

3.4. EKOTURİZM

Ekoturizm, nispeten dokunulmamış ya da bozulmamış doğal alanlarda doğa manzaralarını ile yabani bitki ve hayvanları olduğu kadar, varsa mevcut kültürel özelliklerini inceleme, görme-öğrenme gibi belirli bir amaçla seyahat etmek şeklinde tanımlanmaktadır¹⁶¹. Bu bakımdan;

- İnsanın etkisinin en az düzeyde olduğu bozulmamış çevrelere gitmek söz konusudur. Bu alanlar tarım-hayvancılık, sanayi, madencilik ya da ormancılık gibi faaliyetler tarafından kullanılmayan alanlardır ve bu yüzden de seyrek nüfuslanmıştır.
- Doğal çevreyle ilgili belirli bir nedenle seyahat edilmektedir. Ekoturizm de macera türü faaliyetler var ise de bu faaliyetler daha çok söz konusu alana ulaşmak içindir, yoksa seyahatin gerçek nedenini oluşturmazlar¹⁶².

Araştırma alanı, sahip olduğu iklim özellikleri, geleneksel kırsal yaşam biçimi, flora ve fauna türleri vb. ile ekoturizm için gereken çekicilikleri barındırmaktadır. Bu değerlere uygun olarak günümüzde özellikle Göynük Kanyonunda dağcılık, doğa gezileri, doğa yürüyüşleri, jeep safari gibi uygulamalar görülmektedir. Son yıllarda kurulan küçük at çiftliği ile at binme ve atlı doğa yürüyüşleri gibi aktiviteler yapılmaktadır. Bu özellikler, artık kıyı turizminden sıkılan tatilcilerin bölgeyi tercih etmesine de yol açmaktadır.

¹⁶⁰ "Söğüt Cuması Yaylası", *Antalya Kültür ve Turizm Dergisi*, 1(6), (Haziran-Temmuz 2011), 90-92.

¹⁶¹ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 134.

¹⁶² Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 134.

Ekoturizmin iki önemli kriteri bulunmaktadır. Bunlardan ilki *doğal çevrenin korunarak sürdürülebilirliğinin sağlanması*, ikincisi de *yerel kültürlerle saygı ve yerel halkın ekoturizmden fayda sağlamalarıdır*. Ekoturizm bölgelerinde yaşayan toplumlar genellikle otantik kültüre sahip oldukları için, ahlaki, dini ve ananevi değerlere saygı göstermek, yerel yeme-içme eğlenme gibi geleneklere uyumlu davranarak manevi kültür unsurlarının bozulmamasına dikkat etmek gerekmektedir¹⁶³.

Antalya ve çevresinin yüksek ekoturizm potansiyeli göz önüne alınarak yayla turizmi, kuş gözlemciliği, foto safari, yaban hayatı gözlemciliği, sportif olta balıkçılığı, bisiklet turizmi, balon turizmi, sualtı dalış turizmi, tarım ve çiftlik turizmi, botanik turizmi, kamp karavan turizmi, mağara turizmi, trekking, dağcılık, akarsu turizmi, yamaç paraşütü, atlı doğa yürüyüşü, rüzgar sörfü, kaplıca turizmi, antik kentler ve tarihi çekim yerlerine yönelik arkeolojik yürüyüş (Likya Yolu gibi) eylem alanlarının saptanması ve tur yaratacak çekiciliklerin entegrasyonu ile alternatifli 2 veya 5 günlük tur rotaları oluşturulması önem taşımaktadır¹⁶⁴.

Bu doğrultuda Göynük'te yapılmış en güzel ekoturizm hareketi Göynük kanyonunda doğa ile iç içe ve doğayı koruyarak yapılan turizm faaliyetidir. Kanyonun güzelliklerini gören ziyaretçiler aynı zamanda rafting, trekking, zip-line gibi aktiviteler ile eğlenceli dakikalar geçirmektedir. Gerçi sahada kıyı turizmi hâkim olduğu için diğer turizm faaliyetlerine göre ziyaretçi kapasitesi düşüktür. Yine de Göynük kanyonunda yapılan bu etkinlikler ekoturizm olarak değerlendirilmektedir.

Araştırma sahasında yapılan turizm etkinliklerinden birisi de Likya Yolunda yapılan trekking faaliyetidir. Bu aktivitede ekoturizm kapsamında değerlendirilmesi ve daha fazla geliştirilmesi gereken bir ekoturizm faaliyetidir.

Hisarçandır köyünde Antalya'nın kent manzarasına ve Beydağlarına karşı yapılmış doğa ile iç içe olan küçük kahvaltı durakları da ekoturizm kapsamında değerlendirilebilir. Kahvaltı mekânlarına giden ziyaretçiler yörenin kültürel özelliklerini tanınırlar ve kurulan salıncaklar ile eğlenceli vakitler geçirirler. Doğa ile iç içe yapılan

¹⁶³ Ö. Selimoğlu, *Dünya'da ve Türkiye'de Ekoturizm*, İstanbul Ticaret Odası, Etüt ve Araştırma Şubesi, İstanbul 2004. <http://www.ito.org.tr/> 6.08.2018

¹⁶⁴ Mehmet Tunçer, Özge Ercoşkun, "Kentsel Rant Baskısıyla Şekillenen Antalya İçin Ekolojik Planlama", http://mmf.ibu.edu.tr/mehmet_tuncer/antalya_ekobil.pdf 6.08.2018

yürüyüşler de ise kızılçam ormanları ve Beydağlarının çeşit çeşit Akdeniz Fitocoğrafya özelliklerini taşıyan bitkileri arasında zaman geçirirler.

Göynük kasabasının kıyı gerisinde ekoturizm faaliyetlerini daha geniş kapsamlı geliştirebileceği geniş bir kırsal alan mevcuttur. Yaylaları, orman alanlarını, milli park sahasını, akarsu vadileri ve diğer birçok saha ekoturizm kapsamında değerlendirilmektedir. Ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi deniz-kum-güneş turizmi ile sınırlanan sahada turizm faaliyetlerinin kıyılardan uzaklaşarak sahanın tümüne yayılmasını sağlayacaktır.

3.5. TARİH VE KÜLTÜR TURİZMİ

3.5.1. Phaselis Antik Kenti

Ege ve Doğu Akdeniz arasındaki deniz ticareti güzergâhında önemli bir liman kenti olarak kurulup gelişen Phaselis, Antalya Körfezi ile Kırlangıç (Gelidonya) burnu arasında kurulan birkaç antik kentten biridir. Aynı zamanda Antik Likya Devleti'nin önemli kentlerindendir. Bazen Likya bazen de Pamfilya bölgesi şehri olarak gösterilen Phaselis, kurulduğu dönem göz önüne alındığında son derece korunaklı ve elverişli konumda limanlara sahipti. Kentte sırasıyla Pers (M.Ö. 5. yüzyıl), Karya Satrabı Mausolos (M.Ö. 4. yüzyıl) ve Lmyra'nın Kralı Perikles egemenlik sürdürmüştür. Kent sakinlerinin M.S. 334 yılında Büyük İskender'i altın taçla karşılamaları, şehir tarihinin en önemli hususlarından biridir. İskender'den sonra çok kez el değiştiren şehir, M.Ö. 167 yılında Likya Birliğine üye olmuştur. Kent, M.Ö. 43'de Roma egemenliğine girmiş ve bu durum yaklaşık 300 sürmüştür. Bu süre içerisinde İmparator Hadrian tarafından M.S. 129 yılında ziyaret edilmiştir. Daha sonra bu ziyaretin anısına güney limandan başlayan ana caddenin girişine tek kemerli anıtsal tak, dikilmiştir¹⁶⁵.

Çok sayıda depremin yaşandığı Phaselis, 451'deki Kadıköy Konsülüne katılan şehirlerden biridir. Kent 7. yüzyılda Arap akınlarına, 1158 yılında Selçuklu kuşatmasına maruz kalmıştır. Bu kuşatmadan sonra gerek limanın işlevselliğini kaybetmesi ve gerekse yaşanan depremlerin ardından önemini tamamen yitirmiştir. Günümüze şehrin ana aksını oluşturan ve aynı zamanda kuzey-güney limanlarını birleştiren ana caddenin

¹⁶⁵ “ Phaselis Athena'nın Kenti”, *Antalya Kültür ve Turizm Dergisi*, 1(6), (Haziran-Temmuz 2011), 59-62.

iki yanında sıralanan çoğunlukla Roma ve Bizans dönemi kalıntıları ulaşmıştır. Cadde, agora ile Helenistik dönem (Fotoğraf 3.18) yapısı olan tiyatro arasında küçük bir meydanı oluşturur. Bu meydanın güneydoğusundaki basamaklar, tiyatro ve akropolise ulaşımı sağlar¹⁶⁶.

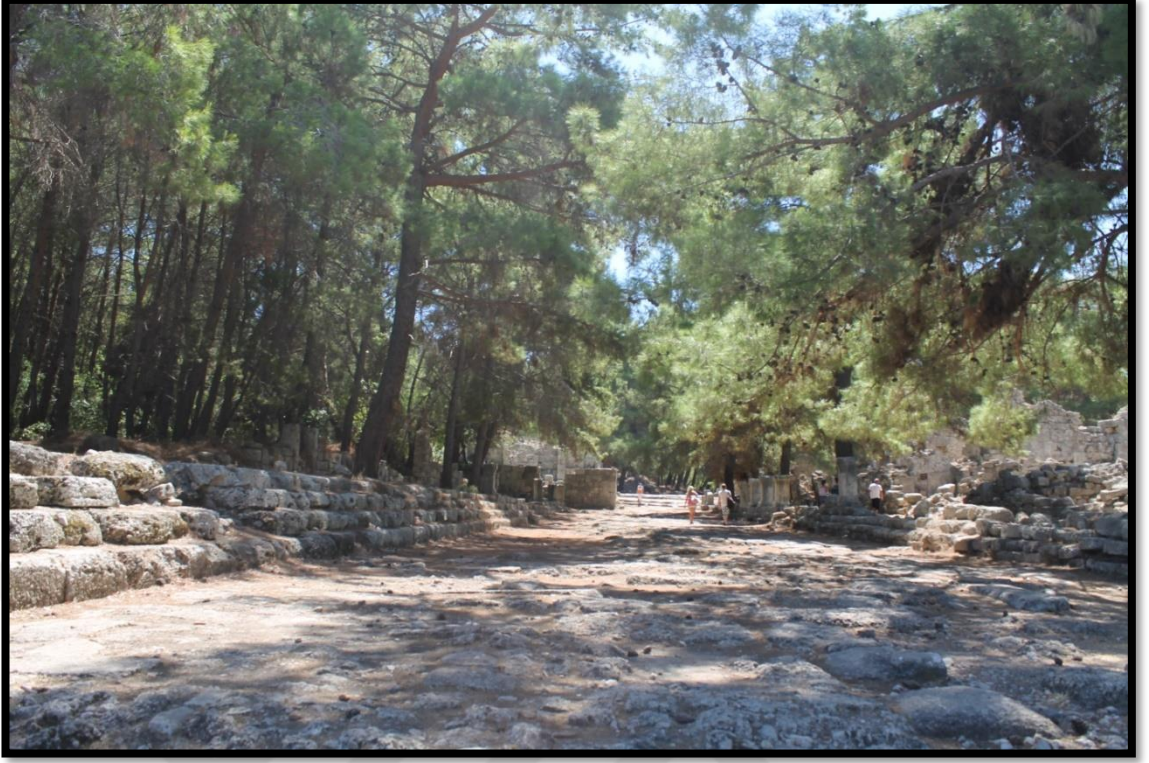

Fotoğraf 3.18. Phaselis antik tiyatrosundan genel bir görünüm
(<http://www.antalyamuzesi.gov.tr>).

Günümüze ulaşan en anıtsal yapı ise şehrin su ihtiyacını karşılamak için inşa edilen su kemerleridir. Bunlar şehir ile kuzeydeki tepede yer alan kaynak arasında yapılmıştır. Kentte üç agora mevcut olup, bunlardan biri tiyatro karşısında olup, aynı zamanda içerisinde Bizans dönemine ait küçük bir bazilikanın kalıntıları bulunmaktadır. Diğer ikisi ise güney limana giden ana caddenin (Fotoğraf 3.19) sağında yer almaktadır. Şehrin diğer kalıntıları arasında şehir meydanındaki biri küçük diğeri büyük iki hamam kalıntısı mevcuttur. Tarihçiler tarafından şehrin baş tanrıçası (savaşın ve bilgeliğin tanrıçası) olarak belirtilen Athena'ya ait tapınak henüz bulunamamıştır. Bu tapınak ve diğer önemli yapıtların akropol tepesinde yer aldığı düşünülmektedir¹⁶⁷.

¹⁶⁶ <http://www.antalyakulturturizm.gov.tr> 13.05.2019

¹⁶⁷ "Phaselis Athena'nın Kenti", *Antalya Kültür ve Turizm Dergisi*,1(6), (Haziran-Temmuz 2011), 59-62.
<https://www.kulturportali.gov.tr> 13.05.2019

Fotoğraf 3.19. Phaselis ana caddesinden bir görünüm.

Phaselis ören yerinin antik kalıntıları dışında çevrenin temiz ve tarihi yapılarıyla iç içe plajları da turistlerin yoğun ilgisini çekmektedir. Bunun yanında Phaselis Koyu olarak adlandırılan saha yat turizmi kapsamında turizm acenteleri tarafından ve turistler tarafından tercih edilen uğrak yerlerden birisidir.

Danışma bürosuyla yapılan görüşmelere göre Phaselis antik kentine yılda yaklaşık 200 bine yakın ziyaretçi gelmektedir. Gelen yabancı ziyaretçilerin çoğunluğunu Ruslar oluştururken yerli ziyaretçilerin sayısının da oldukça fazla olduğu bu görüşmelerde belirlenmiştir.

Fotoğraf 3.20. Phaselis plajından genel bir görünüm.

3.5.2. Olympos Antik Kenti

Olympos Antik Kenti, Beydağları-Olympos Milli Parkı içerisinde yer almakta olup, Göynük’e gelen turistlerin çokça ziyaret ettiği yerler arasındadır (Fotoğraf 3.20). Adını 16 km kuzeyindeki Toroslar’ın batı uzantılarından biri olan Tahtalı Dağı’ndan (2375 m) alan Olympos, Phaselis’ten sonra Antalya’nın güney sahillerindeki ikinci önemli liman şehridir. Kuruluş tarihi tam olarak bilinmemektedir. Ancak M.Ö.167–168 yıllarında basılan Likya Birlik sikkelerinde adı geçmekte olup, aynı zamanda Likya Birliği’nde üç oy hakkına sahip altı şehirden biridir. Kentin Helenistik, Roma, Bizans dönemlerine ait bazı kalıntıları günümüze ulaşabilmiştir. Bu kalıntıların çoğunluğu doğu- batı doğrultusunda uzanan akarsuyun her iki kenarında bulunmaktadır. Olympos Antik Kentini ikiye ayıran akarsu yatağı, Antik dönemde bir kanal içine alınarak her iki yakası da iskele olarak kullanılmış ve bugün bir ayağı mevcut olan köprü ile birbirine bağlanmıştır. Akarsuyun güney kenarında Hellenistik döneme ait çokgen örgülü duvar ile Hellenistik temelli ve Roma onarımlı küçük bir tiyatro, ağzına yakın bir yerde ise küçük ve dik akropol yer alır. Limanı bir dönem Cenevizli tüccarlara tarafından kullanılmıştır¹⁶⁸.

¹⁶⁸ <https://www.kulturportali.gov.tr> 17.05.29

Olympos ören yerinde, Akdere vadisinin kuzey yamacındaki kayalıklar üzerinde kısmen ayakta bulunan Olympos kalesi, bir Ortaçağ kalıntısıdır. Ayrıca kent yerleşmesinin iki yakasını birbirine bağladığı anlaşılan taş köprü ayakları, kaya mezarları, tiyatro, hamam ve benzerleri bugüne ulaşmış başlıca kalıntılardır. Bütün bu kalıntıların yer aldığı Eskiçağ Olympos ören yeri, Akdere vadisinin denize açıldığı kıyı boyunca, Çıralı koyu plajları adıyla, tertemiz ve geniş bir kumsala sahiptir¹⁶⁹.

Şehrin yakınlardaki Olympos (Tahtalı) Dağı'nda tabii gaz çıkışı ve günümüzde de sürekli yanmakta olan, hiç sönmeyen alevler vardır. Yanartaş veya Çıralı olarak da bilinen bu çevre, Homeros'un İlyada'sına konu olmuştur. Yine bir rivayete göre tarihte ilk olimpiyat meşalesinin buradan yakıldığı belirtilmektedir.¹⁷⁰

Olympos Antik Kenti, Akdeniz'in iki kıyısı boyunca kurulmuştur (Fotoğraf 3.21). Sahadaki bu kıyılardaki plajlar turistlerin ve yat turizmi ile ilgilenenlerin ilgisini çekmektedir. Türkiye Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından korunan bu kıyılar turistler tarafından yoğun ilgi görse de tertemizdir ve doğal yapısı bozulmamıştır.

Fotoğraf 3.21. Olympos antik kentinden görünüm.

¹⁶⁹ Doğanay ve Zaman, 194.

¹⁷⁰ <https://www.ketav.org.tr/>

3.5.3. Likya Yolu

Likya Yolu, tarihte Likya¹⁷¹ olarak adlandırılan Teke yarımadasındaki patikalardan bir kısmının işaretlenip haritalanması ile oluşturulmuş bir yürüyüş rotası olup, Fethiye'den başlayarak Antalya'ya kadar uzanmaktadır. Bu yol, aynı zamanda ülkemizin ilk uzun mesafeli yürüyüş rotasıdır. Uzunluğu 2015 yılına kadar 509 km kadar olup Hisarçandır Köyü'nde sona ermekteydi. Yola yeni eklenen Çıtdibi ve Geyikbayırı etapları ile uzunluğu 535 km.'ye ulaşmış olup, Geyikbayırı mevkiinde son bulmaktadır. Turizme 1999 yılında açılan yolda parkur çalışmalarına ise 1992 yılında başlanılmıştır. Turizmciler tarafından dünyanın en iyi 10 uzun mesafe yürüyüş güzergâhlarından biri olarak kabul edilen parkurun tamamı işaretlenmiş olup sponsor kuruluşlar ve gönüllüler tarafından bakımı yapılmaktadır. Fethiye'den başlayan bu yol güzergâhı üzerinde; Sdyma, Pyndai, Phellos, Apelia, Theimussa, Letoon, Xanthos, Patara, Antiphellos, Apollonia, İdyros, Simena, Myra, Limyra, Gagae, Olympos, Sura, Belos, Phaselis ile birlikte birçok antik yerleşmenin yanı sıra yeni yerleşim alanları da mevcuttur. Bu yol, Likya ülkesinin doğusunda son kent yerleşmesi olan Trabenna arkeolojik yerleşimine kadar devam etmektedir¹⁷². Trabenna, bugün itibariyle Antalya ili Konyaaltı metropol ilçesi Geyikbayırı – Çağlarca köyü yakınında bulunmaktadır.

Araştırma sahası Likya Yolu içerisinde yer alır. Nitekim Likya Yolu'nun son etaplarından olan “Ovacık-Göynük Kanyon” kısmı ve” Sarıçınar-Hisarçandır” kısmı saha içinde yer alır. Özellikle trekking konusunda ilgili olan turistlerin mayıs-kasım ayları arasında bu güzergahı kullanmaktadır. Yağışlı sezon olan aralık - mayıs ayları arasındaki dönem ise akarsuların debisinin artması üzerine geçişlerin zorluğundan dolayı pek fazla tercih edilmemektedir.

3.5.3.1. Ovacık-Göynük Kanyonu Kısmı

Gedelme'den gelen Likya Yolu, Meşecukuru gibi küçük yerleşimlerden geçerek Söğütçük'e ve buradan bazen yolu takip ederek bazen de yoldan ayrılarak Göynük çayına kadar ulaşır. Bir süre akarsuyu takip eden güzergâh, ahşap merdivenli bir geçişle kısa bir süre sonra dereden ayrılarak kısa bir tepeye tırmanır. Buradan tekrar bir dere

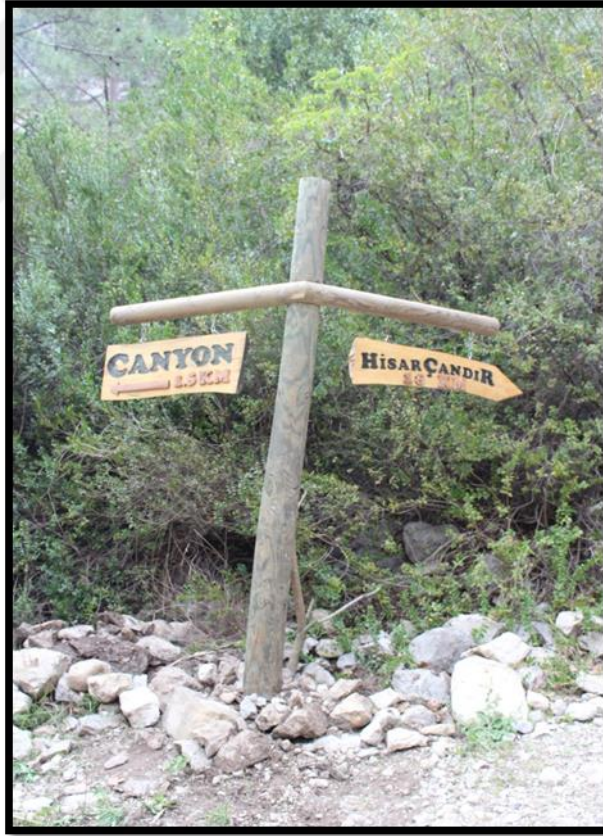
¹⁷¹ *Lykia*; Antalya ilinin batısı, Muğla ilinin güneydoğu ucu ile Köyceğiz'den Antalya'ya çekilecek bir çizginin güneyinde kalan alandır. Batı sınırını Dalaman çayı, doğusunu Phaselis kenti, kuzeyini Akdağ sınırlandırmaktadır.

¹⁷² <https://www.likyayolu.gov.tr/>

yatağına inip, sonra uzun bir tırmanışa başlar. Yürüyüş yönü Göynük Yaylası'ndan aşağıya, kanyona doğru seyreder ve belli bir noktadan sonra (Göynük Deresi içerisinde Likya Yolu) ayrılır. Yol, dik yamaçları paralel olarak takip ederek, Göynük Kanyonu tesislerinin bulunduğu yere iner. Bu noktadan kuzeye, başka bir akarsuyun geldiği yönde devam ederek yükselmeye başlar. Yolun bu kısmında konaklama, yiyecek ve diğer ihtiyaçlar, Göynük Yaylası'ndan karşılanmaktadır¹⁷³.

3.5.3.2. Sarıçınar- Hisarçandır Kısmı

Göynük kanyonundan kuzeye doğru, vadi içerisinde yükselen patika, vadinin sonlarına doğru Sarıçınar Dağı'nın zirvesine doğru yönelir. Dağın eteklerinde stabilize bir yola ulaşarak birkaç evin olduğu yayla yerleşmesi içerisinde geçerek, Likya yolunun resmi başlangıç noktası olan Hisarçandır (Fotoğraf 3.22-3.23) yerleşmesine ulaşır¹⁷⁴.

Fotoğraf 3.22. Likya Yolu'nun Hisarçandır mevki, resmi başlangıç noktasını oluşturur.

¹⁷³ <https://www.likyayolu.gov.tr/>

¹⁷⁴ <https://www.likyayolu.gov.tr/>

Fotoğraf 3.23. Hisarçandır Yaylası'ndan Antalya'ya bakış.

3.5.4. Dinopark

Eğlence parkları (Thema Park), eğlence olanakları son derece çok ünlü doğal ve beşeri özelliklerin yapay olarak taklit edildiği ve zaman zaman yenileştirilen ya da mevcutların yerine yenilerinin konulduğu, dolayısıyla da sürekli yatırım gerektiren dev büyüklükteki merkezlerdir. Genelde şehirden uzakta bir park ortamı şeklinde yaratılmakla birlikte, ulaşım açısından erişilebilir noktalarda yer alırlar. Bazıları kapalı mekân olarak tasarlanmışlarsa da büyük çoğunluğu Açık hava mekânı şeklindedir. İyi iklim koşullarında yer almaları gerekirken, bir yandan da müşteri kitlesine yakınlık söz konusudur¹⁷⁵.

Dinopark, Antalya- Kemer karayolunun kenarında Göynük kasabasının girişinde, 30 dönümlük arazi üzerinde, fıstık ve kızılçam ormanları arasında yer almaktadır. Dinopark'ta, günümüzden milyonlarca yıl önce nesli tükenmiş dinozorların, gerçeğine uygun birebir boyutlarda üretilmiş maketleri bulunmaktadır. Hareketli olan bu maketler, dinozorların doğal seslerini çıkarmakta, bakışları ve nefesleriyle canlı hissi vermektedir.

¹⁷⁵ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 80-81.

Yapılan gözlem ve görüşmelerden elde ettiğimiz bilgilere göre; Dinopark 2012 yılında açılmış olup, Türkiye'nin ilk ve Avrupa'nın en büyüğüdür. Aynı zamanda Türkiye'nin en büyük korku temalı parkıdır. Nesilleri yaklaşık 65 milyon yıl önce tükenen dinazorlar evrim aşamasına göre sıralanmıştır. Üç boyutlu olarak gerçeğe yakın 28 farklı dinazor türü, çıkardıkları sesler ile turistlerin ilgisini çekmektedir. Yetişkin turistler korku teması için ziyaret etse de ziyaretçilerin önemli bir kısmını çocuk ziyaretçiler oluşturmaktadır.

Dinopark içerisinde Dinopark gezi parkuru, fosil havuzu, planetarium, 7D sinema, tırmanma havuzu, dino-vivor, çarpışan botlar, havuz oyunları, çocuk atölyesi, mini hayvanat bahçesi, midilli, trambolin gibi aktiveler yer alırken; kır düğünü, Pazar brunch'ı, iş toplantıları, doğum günü partisi, barbekü partisi gibi etkinlikler için de yerler bulunmaktadır (Harita 3.1).

Harita 3.1. Dinopark'ın Yerleşim Planı ([https:// www.dinopark.com.tr](https://www.dinopark.com.tr)).

3.6. KAMP TURİZMİ

Göynük ve yakın çevresi, tamamlayıcı turistik konaklama tesislerinden biri olan kampinglerin kuruluşu için elverişli doğal çevre özelliklerine sahiptir. İklim elemanlarının son derece elverişli kimi özellikleri, zengin orman varlığı ve bu ormanların kıyıya yaklaşması Göynük'te kamp alanlarının varlığını kolaylaştırmış ve kamping tesislerinin kuruluşu için elverişli bir ortam hazırlar.

Kamp alanı, kampinglerin iç ve dış güvenliklerinin sağlanabileceği biçimde çevre özelliklerine göre çit, duvar, yeşillik gibi düzenlemeler ile çevreden ayrılan alanlardır. Kampingler ise, karayolları güzergâhları ve yakın çevrelerinde, kent girişlerinde, deniz, göl, dağ gibi güzelliği olan yerlerde kurulan ve genellikle turistlerin kendi imkânlarıyla geceleme, yeme, içme, dinlenme, eğlence ve spor ihtiyaçlarını karşıladıkları en az 30 ünitelik tesislerdir. Kamping alanı drene edilerek ağaçlandırılır. Boş alanlar çimlendirilir. Geceleme birimlerinin uzağında gerekli spor ve eğlence alanı ile tesisler düzenlenir. Araç yolları, arazi ve iklim şartlarına uygun olarak toz kaldırmayacak şekilde düzenlenir. Kampinglerde, kamçı ve bungalov üniteleri başına 100 m² düşmesine dikkat edilir. Kamp ünitesi, çadır, çadır-araba veya oto-karavandan oluşur, her ünite üçer kişiliktir. Yerli ve yabancılara ait karavan veya oto-karavanların bakım onarım ve kışlaması için gerekli düzenlemeler yapılır¹⁷⁶.

Göynük'teki başlıca kamp alanları: Göynük Kamping, Mandalina Kamping ve Woodline Kamping'tir.

3.7. KONGRE TURİZMİ

Kongre kavramını tanımlamada genellikle sözcük kökeninin yer aldığı dil dikkate alınmıştır. Hemen her tanımda kongre sözcüğünün Latince bir araya gelmek anlamını taşıyan “ congressus” tan geldiği vurgulanmıştır. “Congressus” beraberce demektir. Lugat açıklaması ise “ üyelerin (delegeleri) tartışma amacıyla, çağrılı olarak bir araya gelmeleridir¹⁷⁷.

Kongre turizmi, kişilerin daima konakladıkları yer veya çalıştıkları yer dışında, uzmanlık gerektiren bilimsel alanlarda veya meslek kollarında, belirli bir konuda bilgi alışverişi yapmak amacıyla bir araya gelmelerinden ortaya çıkan seyahat, konaklama olayı ve ilişkiler bütünüdür¹⁷⁸.

Kongre turizmi bakımından Göynük ve çevresi turistik merkezler içerisinde yer alması nedeniyle gerekli alt ve üst yapıya sahiptir. Kongre turizmi anlamında Göynük; turistik bölge merkezi, iyi kurulmuş hizmet sektörü, uluslararası havaalanına 1-2 saatlik mesafe de, doğal turistik çekimi orta ve iyi olan vs. gibi kriterlerin arandığı **turistik**

¹⁷⁶ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 138.

¹⁷⁷ Yılmaz Özen, *Kongre ve Kongre Organizasyon Tekniği*, Türsab Yayını, Ankara 1986, 11.

¹⁷⁸ Tanju Karasu, “Kongre Turizmi Üzerinde Düşünceler”, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 1990, 32.

*merkezler/küçük şehir karakterine*¹⁷⁹ sahip ulusal ve uluslararası kongre merkezleri sınıfı kategorisinde değerlendirilebilir. Bu bağlamda Göynük, Antalya havaalanına 40 dakikalık mesafededir. Gerekli teçhizat ve personele sahip beş yıldızlı oteller ve bu otellerdeki kongre salonları verimli kongrelerin gerçekleşmesini kolaylaştıracak niteliktedir. Diğer taraftan Göynük'te Güney Antalya Turistik projesi doğrultusunda gerçekleştirilen alt ve üst yapı çalışmalarının en iyi şekilde tamamlanması ve kara, deniz yolu ulaşımının kaliteli olması, diğer kongre pazarları karşısında rekabet gücünü artırmaktadır.

Araştırma sahasında yapılan kongreler genellikle ulusal kongrelerdir (Fotoğraf 3.24). Ulusal kongrelerle birlikte her geçen yıl artmakta olan en az üç farklı ülkeden kişilerin katıldığı uluslararası kongrelerde yapılmaktadır. Kongrelerin ana konuları eğitim odaklıdır. Kongreler genellikle temmuz-ağustos ayları ile ekim- kasım aylarında gerçekleşmektedir. Kış aylarında yapılan kongreler de bu mevsimde turizme canlılık kazandırmaya yöneliktir.

Fotoğraf 3.24. Öğrenci kamplarından genel bir görünüm.

¹⁷⁹ Tanju Karasu, “ Kongre Turizmi ve Bir Pazarlama Örneği.” *TYD Dergisi*, (13), Ankara, 1992, 10-43.

Ülkemizdeki sınav sistemine bağlı olarak haziran ayında yapılan üniversiteye giriş sınavı için kolej, temel lise gibi özel okullar 5 yıldızlı otellerin konferans salonlarında öğrencilerin ders çalışmasına yönelik öğrenci kampları yapılmaktadır. Genellikle 15 tatilde uygulanan öğrenci kampları kış aylarında araştırma sahasında azalan turizm canlılığını nispeten artırmaktadır.

Bu eğitim kamplarında genellikle *“Her şey dâhil turizm paketi”* uygulanmaktadır. Özel okullar bu sistemin uygulanmasıyla öğrencilere uygulanan bu etkinliği uygun fiyatlara getirmekte ve aynı zamanda öğrencilerin bütün gün ders çalışmalarını sağladıktan sonra akşam saatlerinde otelin aktivitelerinden yararlanarak, hem öğrencilerin sınava yönelik başarılarını artırmaktalar hem de tatil anlayışıyla öğrencileri yeni döneme dair motivasyonunu artırmaktadırlar.

Böylece araştırma sahasındaki otel ve tatil köyleri kış aylarında gerçekleştirilen kongre ve öğrenci kampları sayesinde aktif kalmakta, turizme dair istihdam devam etmekte ve Göynük’te turizm canlılığı yaz aylarına kıyasla oldukça düşük olmakla birlikte devam etmektedir.

3.8. ALIŞVERİŞ TURİZMİ

Göynük’e gelen turistler genellikle “her şey dâhil” programları değerlendiren kıyı turizmi kapsamında olanlardır. Turistler otellerden dışarıya çıkıp özellikle ülkelerine dönerken götürecekleri hediyeleri almak için Göynük’teki dükkânları ve cuma günleri kurulan pazarı ziyaret etmektedirler (Fotoğraf 3.25). Göynük’te 16 hediye dükkânı bulunmaktadır (Tablo 1.21). Pazarda deri eşya ürünlerinin ağırlıklı olduğu giyim-hediyelik eşya vb. ürünler satılmaktadır. Özellikle Rus turistler pazardan yapay kürkten yapılan kıyafetler ve deri eşya ürünleri almaktadır.

Fotoğraf 3.25. Göynük'te cuma günü giyim pazarı kurulmaktadır.

Turistlerin yaptıkları bu alışverişler sahadaki yerli halkın ekonomisine de canlılık kazandırmaktadır. Öyle ki evlerinde deri çantalar yapıp özellikle yaz aylarında bu pazardan kazandığı para ile geçimini sağlayan çok sayıda insan mevcuttur.

Rusya ile 2016 yılında yaşanan kriz bu pazarları ve Göynük'teki dükkânları da olumsuz yönde etkiledi. Birçok dükkân kapandı ve cuma günleri kurulan pazara ziyaretçi sayısı gittikçe azaldı. Günümüzde ise alışveriş etkinliği, tekrar eski canlılığına geri dönmüş gözükmemektedir.

3.9. SPOR (FUTBOL) TURİZMİ

Göynük son yıllarda gerek yurt dışından gerekse de yurt içinden birçok futbol kulübünün kış kampları için tercih ettiği yer durumuna gelmiştir. Göynük'ün birçok futbol takımınca tercih edilmesinde, sahanın uygun çevre koşulları ve yeterli turistik yatırımların etkisi büyüktür. Takımların kış kampları aralık-mart ayları arasındaki devrede gerçekleştirir. Bu aylarda sahanın Avrupa ülkeleri ve yurt içindeki illere göre sıcaklık ortalamasının daha yüksek olması futbol takımlarının Göynük'ü tercih etmesinin en önemli nedenidir.

Futbol takımlarının kış aylarında Göynük'e gelmesi kıyı turizmine bağlı olarak özellikle yaz aylarında turist çeken sahanın kış aylarında da canlanmasına yol açmıştır. Özellikle geçimini turizmden sağlayan halk için bu durum ekonomik açıdan olumlu etki yaratmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TURİZM-ÇEVRE ETKİLEŞİMİ

4.1. GÖYNÜK'TE TURİZM-ÇEVRE ETKİLEŞİMİ ve BAŞLICA SORUNLAR

Çevresel bozulmalardan en çok etkilenen sektör turizm olmuştur. Turizm sektörü çevresel kaynaklar ile iç içe gelişme göstermektedir. Turizm talebini en çok artıran olgu destinasyonlardaki çevresel kaynaklardır. Destinasyonlardaki çevresel kaynaklar turizm çekiciliğini artırırken, çevresel bozulmaların etkisiyle destinasyonlar turizm çekiciliklerini kaybedebilirler.

Başarılı bir turizm için temiz, düzenli ve sağlıklı bir çevreye ihtiyaç vardır. Çevre ve turizm etkileşiminde turizmin sürdürülebilirliği ancak çevre kalitesinin sağlanmasıyla mümkün olabilir. Turizm, çevrenin korunması ve yönlendirilmesine katkıda bulunarak, çevre üzerinde olumlu etkiler gösterebilir. Çevresel değerlere karşı bilinç oluşturulması ve çevrenin turizm açısından ekonomik bir değer olduğu gerçeğini ortaya koyması yönüyle de ayrıca önem taşır¹⁸⁰.

Turizm hassas ve korunması gereken özgün doğal ortam ve habitatların özel koruma alanlarına dönüştürülmesine katkı sağlayarak çevreye olumlu etkide bulunur ve bu gibi sahaların kullanımının kontrol altına alınmasına yol açarak denetimli faydalanmayı sağlar¹⁸¹.

Turizmin doğal çevre kaynakları ile ilişkisi, çift yönlü bir ilişki şeklindedir. Bir yandan doğal çevre kaynakları turizm sektörü için temel girdiyi oluştururken, diğer yandan turizm faaliyetleri, doğal çevre kaynaklarının ekonomik faaliyetler amacıyla kullanılmasına yol açmaktadır. Başka türlü katma değer yaratamayacak ve atıl kalacak doğal çevre kaynakları, turizm faaliyetleri aracılığıyla ulusal ekonomiye gelir yaratmaktadırlar¹⁸².

¹⁸⁰ Neslihan Dal, Sultan Baysal, Kuşadası'nda Kıyı Kullanımı ve Turizmin Mekansal Etkileri Konusunda Yerel Halkın Tutumları, *Ege Coğrafya Dergisi*, 16 (2007), 69-85, İzmir 2007, *Aegean Geographical Journal*, 16, 69-85.

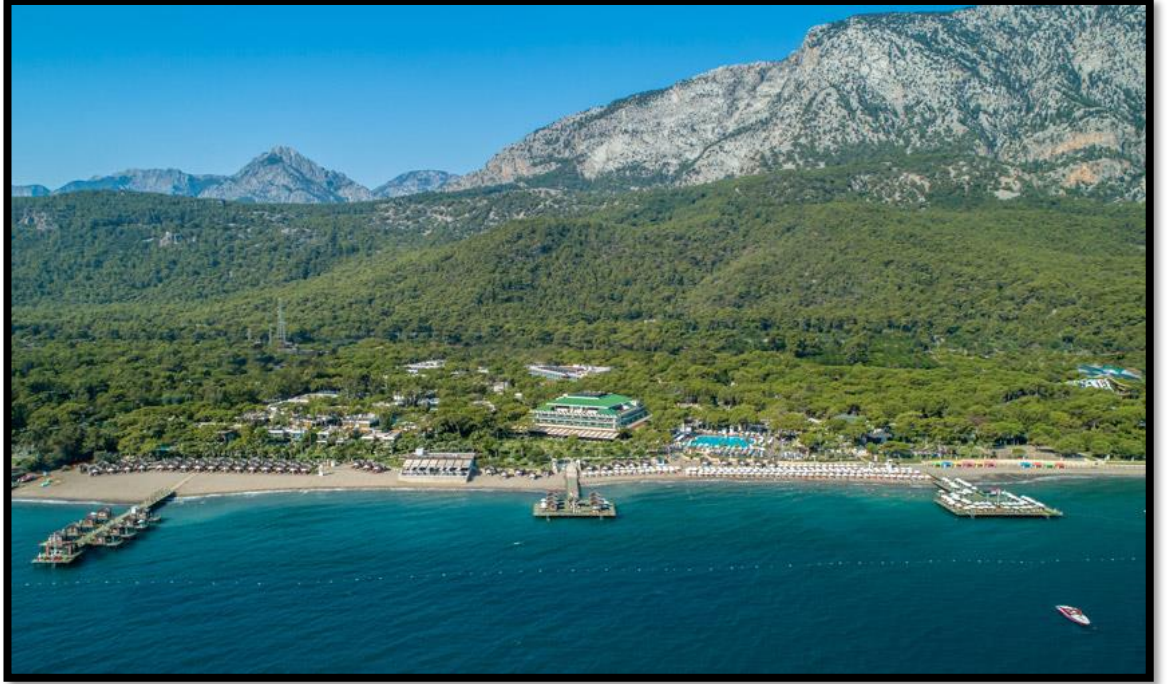
¹⁸¹ Zaman, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, 230.

¹⁸² Derman Küçükaltan ve İbrahim Alpay Yılmaz, "Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Ekoturizmin İğneada Ölçeğinde Uygulanabilirliği". 12. *Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı*. Akçakoca, 2011, 157-167.

Anlaşılabacağı üzere bir sahada turizm destinasyonları önem kazanamaya başladığı zaman o sahadaki çevresel kaynaklar da mutlaka dönüşüme uğramaya zorlanır. Örneğin Göynük'te turizm gelişmeye başlayınca bu sahaya yapılan turizmin alt yapısını oluşturan karayolu, konaklama, tesisleri, sahil kenarında yapılan düzenlemeler vb. çevresel kaynakları etkilemiştir.

Göynük'te yer alan turizm sahaları oldukça gelişmiş merkezlerdir. Göynük'teki plajların birçoğu mavi bayraklı plajlardır. Nitekim ilçedeki (Kemer) mavi bayraklı plajlar içerisinde en fazla mavi bayraklı plaj, 18 mavi bayraklı plaj ile Göynük'tedir.

Çevre duyarlılığı ve turizm arasındaki ilişkiyi en iyi anlatan ödüllerden birisi ise *yeşil anahtar ödülüdür*. Bu bağlamda Göynük'teki konaklama tesislerinin birçoğu yeşil alanlar içerisinde yer almakta ve ağaçlandırmaya büyük önem vermektedir. Bunun sonucunda da Göynük'teki tesislerin pek çoğu Yeşil Anahtar Ulusal Jüri'si tarafından verilen bu ödüle sahiptir. Göynük'te bu ödülü en son (2018 yılı) Crystal Nirvana Hotel almıştır (Fotoğraf 4.1)¹⁸³.

Fotoğraf 4.1. Yeşil Anahtar Ödülü'ne sahip Crystal Nirvana Hotel
(<https://www.tatilsepeti.com>)

¹⁸³ <https://www.etstur.com/Yesil-Anahtar-Odullu-Tesisler> 6.08.2018

Her ne kadar “temiz endüstri” olarak anılıyorsa da, rekreasyon ve turizm faaliyetlerinin, çevresel unsurların hemen hepsi üzerinde bazen olumlu ama daha çok olumsuz çeşitli etkileri olduğu gözlemlenmektedir¹⁸⁴. Göynük’te bu durum yaşanmaktadır. Özellikle yaz aylarında yaşanan yoğunluktan kaynaklı trafik sorunu ve gelişen turizm doğrultusundan konaklama tesislerinin artmasıyla birlikte Göynük’teki tarım alanlarının ve portakal bahçelerinin tahrip olması sorunu turizmin olumsuz etkileri arasındadır.

Oysa, sürdürülebilir bir turizm sağlanabilmesi için turizmin doğal girdilerinin tek yönlü tüketimi yerine, dengeli ve yeniden üretimini kapsayacak şekilde kullanılması, fiziki ve sosyal taşıma kapasitesinin sınırlarının aşılmaması temel ilke olarak benimsenmelidir. Bu bağlamda turizm açısından “*taşıma kapasitesi*” bir bölgenin o bölge doğal kaynaklarına, o bölgenin halkına, ekonomisine ve kültürüne olumsuz etki yaratmadan ve ziyaretçilerin tatmin seviyesini azaltmadan maksimum seviyede kullanılmasını belirleyen seviyedir. Bu seviyenin üstünde yapılan turizm tam anlamıyla, artan, gelişen bir turizm olarak “*sürdürülebilir*” bir görünüm arz etse de, taşıma seviyesinin aşımından itibaren sürdürülemez bir seviyeye gelmektedir¹⁸⁵.

Araştırma sahasında tarım arazileri, ormanlar, dağlık alanlar ve kıyılar olmak üzere, doğal kökenli kaynakların taşıma güçleri son derece sınırlıdır. Yenilenemeyen bu kaynaklar, başlıca turistik kaynak değerlerini oluştururlar. Bunlar yeterince korunmadığı takdirde Göynük’te turizmin sürdürülebilirliği oldukça güçtür. Böylece yöredeki en önemli sorun taşıma kapasitesinin üzerine çıkılmasıdır. Bu bağlamda Göynük’te turizmin sürdürülebilir gelişimin devam etmesi için şu anda doyuma ulaşmış olan sahada iyileştirme ve yenileme çalışmalarının başlaması gerekmektedir.

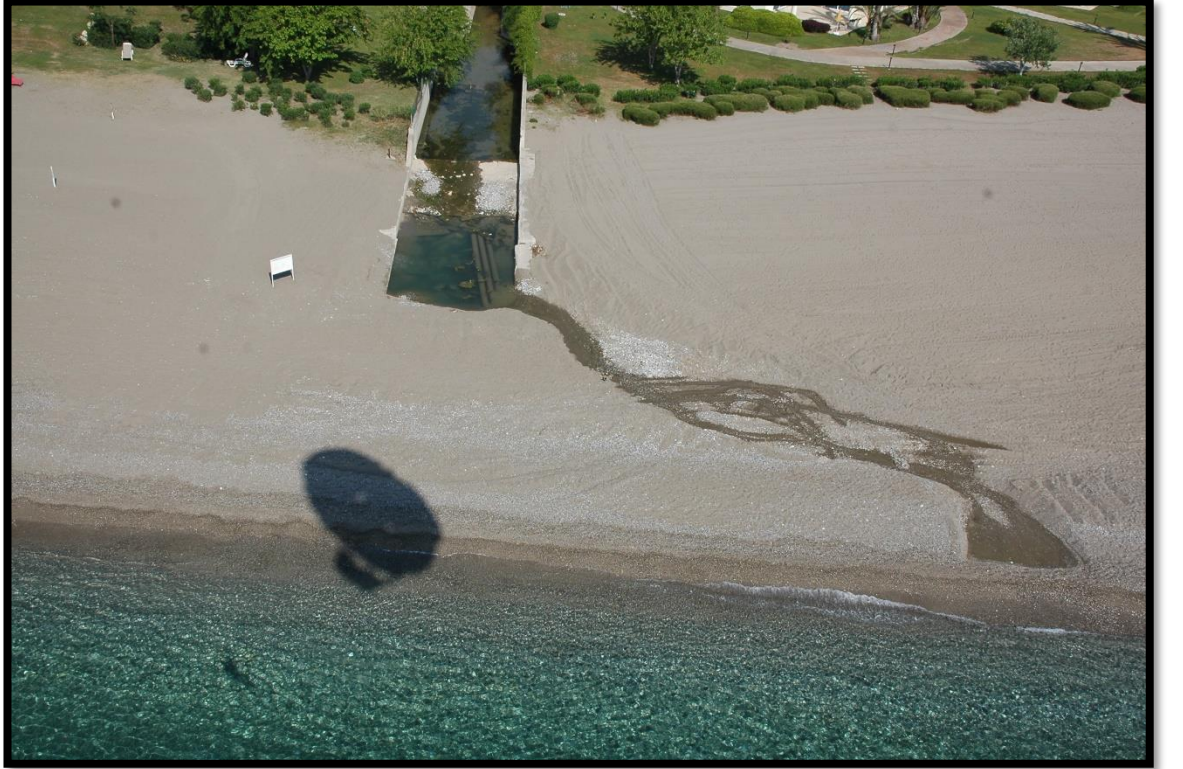
Göynük ve çevresinde turizmden kaynaklanan diğer önemli sorunları arasında;

- Bitki örtüsü-orman tahribatı,
- Su-toprak-hava kirliliği (Fotoğraf 4.2),
- Yaban hayatının ve yaban ortamının bozulması,
- Atık maddeler,

¹⁸⁴ Özgüç, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, 173.

¹⁸⁵ İ. Birkan, “Sürdürülebilirlik Kavramı, Turizm Sektörü Açısından Sürdürülebilir Gelişmenin Önemi ve Koşulları”. *I. Ulusal Turizm İşletmeciliği Kongresi Bildiriler Kitabı*, Kızılcahamam, Ankara 2001, 30, 17-18.

- Tarım alanlarının turistik kullanım alanına dönüşmesi ile zarar görmesi,
- Kanalizasyon sorunu,
- Çevre sakinlerinin kıyılardan uzaklaştırılması,
- Seracılık faaliyeti için mekan daralması,
- Turunçgil bahçelerinin tahrip olması,
- Orman yangınları,
- Tabela-afiş-reklam ve ışık kirliliği,
- Deniz suyu kirliliği,
- Yoğun yapılaşma ve şehirleşme sorunu,
- Kalabalıklaşma ve gürültü kirliliği,
- Kamping alanlarında katı atık kirliliği... vs. yer alır.

Fotoğraf 4.2. Göynük'te otellerden denize bırakılan atık sular çevresel kirliliğe neden olmaktadır.

Yukarıda bahsedilen sorunlar Göynük'ün turizm çekiciliğini azaltmaktadır. Sahanın turizm çekiciliğinin azalması demek birçok konaklama tesisinin atıl kalması ve sahada turizmde çalışan kişilerin işsiz kalması sorunlarını doğuracaktır.

Araştırma sahası olan Göynük, 2011 yılında Antalya’da turizmin canlılığını koruduğu yerler arasında yer alıyordu. Nitekim Kemer ilçesi sınırları içerisinde ilçe merkezinden sonra en çok turist ağırlayan belde konumundaydı. Saha olan bu turist talebinin korunması Göynük’teki ekolojik çevrenin korunması ve plajların kullanımının temiz olması ile mümkün olacaktır.

Göynük’te deniz-kum-güneş turizmine bağlı olarak kıyılarda yaşanan yoğunluğu azaltmak ve çevrenin daha az etkilenmesini sağlamak için son yıllarda da daha fazla önem kazanan eko-turizm faaliyetlerine yönelmek yerinde bir karar olacaktır.

4.2. GÖYNÜK VE ÇEVRESİ TURİZMİNDE FIRSATLAR, TEHDİTLER, GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLER

Göynük Kasabasının bulunduğu saha, Antalya il merkezine ve Kemer ilçe merkezine kolay ulaşılabilen bir konumdadır. Akdeniz’e kıyısı olan saha Akdeniz iklim özelliklerini taşımaktadır. Bu nedenle deniz-kum-güneş turizmine uygundur. Bununla birlikte sahanın Beydağları Olympos Sahil Milli Parkına içerisinde yer alması flora ve faunasının korunmasını kolaylaştırmıştır. Doğal güzelliklerin korunması sahaya olan turizm talebini arttırmıştır.

4.1.1. Göynük ve Çevresi Turizminde Güçlü ve Zayıf Yönleri

Göynük Kasabasının turizm açısından önem arz eden en güçlü yanları Akdeniz’e kıyısı ve Göynük Kanyonu gibi doğal çekiciliklere sahip olmasıdır. Yine içerisinde yer aldığı Beydağları Olympos Sahil Milli Parkı, yüzyıllardır Likya Uygarlığı, Selçuklu, Osmanlı Devleti gibi birçok devlete ev sahipliği yapmış olması da güçlü yönleri arasında dile getirilebilir. Bu devletlerden kalan tarihi yapılar Göynük Kasabasına gelen turistlerin kolaylıkla ulaşabileceği konumlardadır. Göynük’ün beşeri turizm kaynaklarına kolaylıkla ulaşabileceği bir noktada yer alması turizm potansiyelini arttırmaktadır.

Morfoloji - turizm ilişkisini değerlendirildiğinde, Beydağlarının uzandığı noktada yer alan sahanın turizm yükselti, eğim, bakı ve deniz ilişkisi oldukça uyumludur. Sahanın morfolojisi görsel estetik olarak değerlendirilse turizm potansiyelini artırdığını söylenebilir. Çünkü sahaya gelen özellikle yabancı turistlerin yapılan tanıtımlar ve

özellikle tanıtımlarda yer alan fotoğraflar ilgilerini çekmekte, bu da turizm açısından önem arz etmektedir.

Göynük Kasabası Dünya’da ve Türkiye’de önemli yürüyüş rotalarından birisi olan Likya Yolu üzerinde yer alır. Likya Yolunun tarihi bir yol olması ve bitki örtüsünün oldukça zengin olması özellikle hafta sonları trekkingle ilgilenenler sahaya yönelik günübirlik ziyaretlerde bulunmaktadır.

Sahada bulunan tatil köyleri kongre turizminin yapılması için uygundur. Özellikle kış aylarında azalan turizm talebi kongre turizminin etkisiyle biraz da olsa artmaktadır. Büyük kongre salonları sahada bulunmamaktadır. Kemer Belediyesi’nin büyük kongre binalarının inşa edilmesi için yatırımcıları teşvik etmesi gerekmektedir. Böylelikle kıyı turizminde ağırlıklı olan turizm potansiyelinin diğer turizm tiplerinde de değerlendirmesi sağlanarak sahadaki turizm canlılığının artırılması sağlanabilir.

Üçoluk Yaylası ve Hisarçandır Yaylası gibi yaylaların varlığı kırsal turizmin değerlendirilmesini sağlamıştır. Şehir hayatından sıkılan ve sakin yerleşmeleri, doğal güzellikleri, yöre halkının özellikle yaz aylarında taşındığı ve burada kurduğu yerleşmeleri görmek isteyen turistler tur şirketleri tarafından jeep safari turları ile sahaya götürülmektedir. Bu kapsamda yapılan turizm etkinliği deniz-kum-güneş turizminin ağırlıklı olduğu sahaya alternatif turizm türü oluşturması bakımından önemlidir.

Turizme yönelik sahadaki konaklama tesislerinin sunduğu imkânlar özellikle “*Her şey dahil paket*” uygulamasının konaklama tesisleri tarafından turistlere yönelik cezbedici tanıtımları, konaklama tesislerinin sunduğu kaliteli hizmetler sahaya yönelik turizm talebinin artmasının en önemli etkisidir.

Göynük Kasabasının turizme yönelik faaliyetlerinin zayıf yönlerini gözden geçirecek olursak alt ve üst yapı imkânlarıyla, turizm çeşitliliğinin kolayca sağlanabileceği, kıyı turizmine alternatiflerin sağlanabileceği ve turizm faaliyetinin sadece yaz ayları ile değil, bütün bir yıla yayılabileceği turistik bir yöre niteliğindedir. Fakat Göynük’teki alternatif turizm olanakları sınırlı kalmış yeterince değerlendirilmemiştir. Bundan dolayı Göynük’teki turizm kıyı turizmiyle sınırlı kalmıştır. Bunun için yapılması gereken turizm türlerini çeşitlendirerek turistlere yeni seçenekler sunulması gerekmektedir.

Araştırma sahasındaki en önemli sorunlardan birisi turizm sezonunun 6-9 ayla sınırlı kalması bütün yıla yayılamamasıdır. Turizm sektöründe çalışanlar için istihdamın bütün yıla yayılmaması sorun teşkil oluşturmakta ve ekonomik canlılık bu durumdan etkilenmektedir. Alternatif turizm çeşitleri zenginleştirilerek, doğal ve beşeri turizm kaynakları çeşitlendirilip, uygulanacak olan projelerle turizm potansiyeli artırılıp bütün yıla yayılabilir. Böylelikle turizmde sürdürülebilirliğe katkı sunulmuş olunur.

Son yıllarda yaşanan terör olayları ve ülke siyasetçilerinin diğer ülkelerle yaşadığı siyasi sorunlar araştırma sahasındaki turizm faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Bu bağlamda 30 Eylül 2011 günü Göynük Jandarma Komutanlığı önünde gerçekleştirilen canlı bomba eylemi ile 14 Ekim 2016 tarihinde Antalya - Göynük karayolu üzerinde yer alan balıkçı barınaklarına yapılan roket saldırısı bölge turizmine olumsuz yansımıştır. Bir sahayı ziyaret ederken ilk dikkat edilecek husus can güvenliğidir. Gerçi bölgeye yönelik gerçekleştirilen terör saldırıları sık sık uygulanan denetimlerle ve jandarma ile polis kuvvetlerinin yaptığı çalışmalarla ortadan kaldırılmıştır.

Göynük Kasabasının imar planında ciddi düzensizlikler bulunmaktadır. Çarpık kentleşme özellikle yerli halkın yaşadığı sahada yaygındır. Özellikle seçim dönemlerinde yapılan izinsiz yapılar, kaçak kat çıkma gibi sorunlar görsellik açısından sahanın esnettiğini bozmaktadır. Sahada turizm faaliyetlerinin canlı olmasındaki en önemli faktör doğal güzelliklerdir. Betonlaşma artarsa turizm canlılığı bir süre sonra kaybolacaktır. Kemer Belediyesi son yıllarda bu konu hakkında plan ve proje çalışmaları yapmaktadır. Bu çalışmaların denetimi sıklaştırarak uygulanması gerekmektedir.

Göynük Kasabasında tarım alanlarının turizm yatırımları çerçevesinde imara açılarak turizm çerçevesinde değerlendirilmesi sahada tarım sektörüne olan ilgiyi azaltmış ve birçok tarım arazisini betonlaştırmıştır.

4.1.2. Göynük ve Çevresi Turizmde Fırsatlar, Tehditler

Turizm faaliyetlerinin gerçekleşmesinde en önemli ve ilk faktör turistlerin destinasyonlara ulaşılabilirliğidir. Bu kapsamda Göynük, Antalya Havaalanına 45 dakika mesafede ve D-400 karayolu üzerinde yer alması ile ulaşım kolaylığı sağlamaktadır.

Turizm faaliyetlerinde ulaşımdan sonraki en önemli faktörlerden diğeri ise konaklamadır. Göynük'teki konaklama tesislerinin yatak kapasitesi ve sundukları kaliteli hizmetler gelen turistin tatillerini sorunsuz ve konforlu bir şekilde gerçekleştirmesinde avantaj sağlar.

Turistlerin tek bir aktiviteye mecbur kalmadan sahadaki diğeri beşeri ve doğal turizm kaynaklarından yararlanabilmesi sahaya olan turizm talebini arttırmada önemli bir avantajdır.

Gerek sosyal medyada gerek televizyon kanalları gibi iletişim araçlarında Göynük ve çevresine ait turizm kaynaklarının tanıtılması, reklamların verilmesi sahaya olan ilgiyi ve turistik çekim gücünü arttırdığı için önemlidir.

Göynük'ün Akdeniz'e kıyısının olması ve Akdeniz iklim şartlarının sahada hâkim olması kışların ılık, yazların kurak ve sıcak geçmesi kıyı turizminin uygulanmasını kolaylaştırmakta ve destinasyona olan turizm talebini arttırmaktadır.

Turizmin önem kazanması ile birlikte sahaya olan yatırımların artması bu çerçevede tarım alanlarının yok olması önemli tehlikelerden birini oluşturmaktadır. Tarım alanlarının imara açılmaması bu kapsamda yapılacak en önemli çalışma olacaktır.

Turizm ile birlikte sahaya olan göç artmış, sahadaki yapıların nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için yetersiz kalması çarpık kentleşmeyi hızlandırmıştır. Bu durum sahadaki görsel estetiği etkilediği için tehdit unsuru oluşturmaktadır. İmar planlarının bir an önce oluşturulup uygulanması gerekmektedir.

Yerli halk, gelenek ve göreneklerinden uzaklaşmıştır. Turizmin getirdiği kültürel yozlaşmaya uğraması yerli halkın yeni nesli için olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Sonuç itibarıyla; Göynük ve çevresinde turizm faaliyetleri kıyı turizmiyle sınırlı kalmamalı, alternatif turizm olanakları değerlendirilerek turizm bütün bir yıla yayılmalıdır. Turizm faaliyeti gerçekleşirken ekolojik çevre ile yerli halkın kültürel özelliklerini koruyacak önlemler alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adak, Mustafa ve Güzelyürek, Celal, *Mağara Çağımızdan Günümüze Beldibi*, Beldibi Belediyesi Kültür Yayınları:1, Anabasis Yayınları, Antalya 2005.
- Ağaoğlu, Osman Kemal, *Türkiye’de Turizm Eğitimi ve Etkenliği*, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Ankara 1991.
- Akıncıoğlu, Metin, *Antalya-Kemer’de Turizm Mekânına Planlamanın Etkileri*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 1996.
- Albustanlıoğlu, Tulga, *Turizm Coğrafyası*, Başkent Üniversitesi SBMYO Turizm Rehberliği, Ankara 2012.
- Atalay, İbrahim, *Doğa Bilimleri Sözlüğü*, Meta Basım, İzmir 2004.
- Atalay, İbrahim, *Toprak Oluşumu, Sınıflandırılması ve Coğrafyası*, Meta Basım Matbacılık, 2006,
- Atalay, İbrahim, *Türkiye Vegetasyon Coğrafyası*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1994.
- Atik, Meryem, Türker, Altan, Artar, Mustafa, “Turizm ve Doğa Koruma “Güney Antalya Bölgesi”: Gelişmeler ve Sonuçları”, *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 19(2), Antalya 2006, 165-177.
- Arınç, Kenan, *Doğal, İktisadi, Sosyal ve Siyasal Yönleriyle Türkiye’nin Kıyı Bölgeler*. Biyosfer Araştırmaları Merkezi Coğrafya Araştırmaları Serisi No:102, Erzurum 2011.
- Avcı, Meral, “Türkiye’nin Flora Bölgeleri ve “ Anadolu Diagonali’ne Coğrafi Bir Yaklaşım” , *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı:28, İstanbul 1993, 239-240.
- Bahar, Ozan ve Kozak, Nazmi, *Turizm Ekonomisi*, Detay Yayıncılık, Ankara 2006.
- Baykal, Fusün, “Uluslararası Turizm Ulaştırmasının Akış Yönü ve Dağılışı Dokusu”, *Ege Coğrafya Dergisi*, 24 (2), İzmir 2015, 57-68.

- Can, Emel, “Turizm Destinasyonlarında Sürdürülebilir Turizmin Sürdürülebilir Rekabet Açısından Değerlendirilmesi”, *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, ISSN: 2147-3390, İstanbul 2013, 22-28.
- Doğanay, Hayati ve Orhan, Fatih, *Türkiye Beşeri Coğrafyası*, Pegem Akademi Yayınları, Erzurum 2016.
- Doğanay Hayati ve Serhat Zaman, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Pegem Akademi Yayınevi. Erzurum 2013.
- Doğanay, Serkan, “Coğrafi Özellikleri Açısından Altındere Vadisi Milli Parkı”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sayı:10, Erzurum 2003, 43-64.
- Doğaner, Suna, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Çantay Kitabevi, İstanbul 2001.
- Dönmez, Yusuf, *Bitki Coğrafyasına Giriş*, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul 1976.
- Emekli, Gözde, *Bergama'nın Turizm Coğrafyası ve Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri*, Bergama Belediyesi Kültür Yayınları, İzmir 2001.
- Eralp, Ziya, *Genel Turizm*, Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi, Ankara 1983.
- Erol, Oğuz, *Genel Klimatoloji*, Çantay Kitabevi, Ankara 2004.
- Erinç, Sırrı, *Tatbikî Klimatoloji ve Türkiye'nin İklim Şartları*, İstanbul Teknik Üniversitesi Hidrojeoloji Yayınları, İstanbul 1957.
- “Göynük'te Kanyon Heyecanı”, *Antalya Kültür ve Turizm Dergisi*, 1(6), (Haziran-Temmuz 2011), S.108.
- Güçlü, Muhammet, *XX. Yüzyılın İlk Yarısında Antalya*, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, Antalya 1997.
- Güçlü, Yüksel, “ Alanya-Samandağ Kıyı Kuşağında Konforlu Olma Süresi ve Deniz Turizmi Mevsiminin İklim Koşullarına Göre Belirlenmesi”, *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı:50, İstanbul 2008, 4-5.
- İçöz, Orhan, *Turizm Ekonomisi*, 3. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2005.
- İnandık, Hamit, *Türkiye Bitki Coğrafyasına Giriş*, Baha Matbaası, İstanbul 1965.

- İslamoğlu, Yeşim ve Güler, Taner, “Antalya Miyosen Havzasının Mollusk Faunası ile Stratigrafisi (Batı- Orta Toroslar, GB Türkiye”, *M.T.A Dergisi*, Ankara 2002, 27-58, 123-124,
- Kalafatçıoğlu, Adnan, “Antalya Körfezi Batı Kısımının Jeolojisi”, *M.T.A. Enstitü Dergisi*, Sayı: 81, Ankara 1973, 82-131.
- Karasu, Tanju, “*Kongre Turizmi ve Bir Pazarlama Örneği*”, *TYD Dergisi*, Sayı:13, Ankara 1992.
- Kervankıran, İsmail ve Eryılmaz, Adile Gül, “İsparta İli Milli Parklarının Rekreatif Faaliyetlerde Kullanımı”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı:29, ISSN:13032429, İstanbul 2014, 81-110.
- Koçman, Asaf, *Türkiye'nin İklimi*, Ege Üniversitesi Yayınları. İzmir 1993.
- Kozak, Metin, *Genel Turizm İlkeler ve Kavramlar*, 6.Basım, Detay Yayıncılık, Ankara 2006.
- Köksal, Aydoğan, *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Gazi Büro Kitabevi, Ankara 1994.
- Kurt, Cihan, *Türkiye Ulaştırma Sektörü İçerisinde Lojistiğin Yeri ve Önemi*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, İktisat Politikası Bilim Dalı, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 2010.
- Olalı, Hasan, *Turizm Politikası ve Planlaması*, İşletme İktisadi Enstitüsü Yayınları, Yayın No: 122, İstanbul 1990.
- Olalı, Hasan ve Aytekin, Timur, *Turizmin Türk Ekonomisindeki Yeri*, Ofis Ticaret Matbaacılık, İzmir 1986.
- Örs, Hülya, “Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(2), ISSN 1300-4220, 2005, 204-210.
- Özen, Yılmaz, *Kongre ve Kongre Organizasyon Tekniği*, Türsab Yayını, Ankara 1986.
- Özgüç, Nazmiye, *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*, Çantay Kitabevi, İstanbul 2007.
- Öztaş, Kadir, Karabulut, Tahsin, “Turistik Destinasyon Oluşturma Bakımından Göller Yöresinin Önemi”, *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F Dergisi*, Sayı:12, Konya 2007, 127-137

- Öztaş, Kemal, *Turizm Ekonomisi ve Genel Turizm Bilgileri*. Nobel Yayınları, Ankara 2002.
- “Phaselis Athena’nın Kenti”, *Antalya Kültür ve Turizm Dergisi*, 1(6), (Haziran-Temmuz 2011), 59-62.
- “Söğüt Cuması Yaylası”, *Antalya Kültür ve Turizm Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 6, (Haziran-Temmuz 2011), 90-92.
- Sarı, Sabahattin, *Batı Akdeniz İkliminden İç Anadolu’ya Geçiş İklimi*, (Yayımlanmış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya 2009.
- Soykan, Abdullah - Efe, Recep ve Atasoy, Emin, “Dağların Fonksiyonu: Türkiye Dağları Örneği”, International Conference Education, *Science, Economics And Technologies In The Global World*, 12-14 September, 2008, 2.
- Şenel, Mustafa - Serdaroglu, Mualla - Kengil, Reşat - Ünverdi, Murat ve Gözler, Ziya, “*Teke Toroslari Güneydogusunun Jeolojisi*”, Maden Tetkik Arama Enstitüsü, Jeoloji Dairesi, 95 (95-96), 17-20. Ankara 2013.
- Tanrıvermiş, Ece, *Ankara Koşullarında Suya Dayalı Rekreasyon Spor Faaliyetlerinin Planlanması Üzerine Bir Araştırma*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, FBE Peyzaj Mimarlığı Bölümü Anabilim Dalı, Ankara 2000.
- Tufan, Özge, “Göynük Kanyonu Doğa Parkı (Antalya) Likenleri Üzerine Bir Araştırma”, *Ege Üniversitesi, 03-07 Eylül 21. Ulusal Biyoloji Kongresi*, İzmir 2012.
- Tunca, Toskay, *Turizm Olayına Genel Yaklaşım*, Der Yayınları, İstanbul 1983.
- Tümertekin, Erol, *Ekonomik Coğrafya*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1982.
- Tümertekin, Erol ve Özgüç, Nazmiye, *İnsan, Kültür, Mekân*, Çantay Kitabevi, İstanbul 2015.
- Ülker, İsmet, *Türkiye’de Sağlık Turizmi ve Kaplıca Planlaması*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çağdaş Kültür Eserleri Dizisi No.1006/129, Ankara 1988.
- Ürger, Savaş, *Genel Turizm Bilgisi*, Akdeniz Üniversitesi Basımevi, Antalya 1993.

- Yıldız, Zafer, “Turizmin Sektörünün Gelişimi ve İstihdam Üzerindeki Etkisi”, *Vizyoner Dergisi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta 2011, 54-71.
- Yiğitbaşoğlu, Hakan, “Finike ve Yakın Çevresinin İklim Özellikleri”, *Ankara Dil-Tarih- Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 40(1-2), 2000, 107-135.
- Yiğitbaşoğlu, Hakan, “Yanartaşın Sönmeyen Alevleri”, Ankara: *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Sayı:3, 1991, 52-62.
- Zaman, Mehmet, *Doğu Karadeniz Kıyı Dağları'nda Dağ ve Yayla Turizmi*, Atatürk Üniversitesi Yay. No:977, Edebiyat Fakültesi Yay.No:134, Araştırmalar Serisi No:110, Erzurum 2010.
- Zaman, Mehmet, *Trabzon İlinin Turizm Coğrafyası: Potansiyel- Alternatifler-Planlama*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yay. No:999, Edebiyat Fakültesi Yay. No:137, Araştırmalar Serisi No: 113, Erzurum 2013.
- Zaman, Serhat, *Fonksiyonel Değişim Sürecinde Antalya Beydağları Yaylaları*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Eser Ofset Matbaacılık, Erzurum2007.
- Zaman, Serhat, *Kemer'in Turizm Coğrafyası*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2005.
- Zeybek, İbrahim, “Bahçebaşı Mağarası (Turhal-Tokat)”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Sayı:6, Çizgi Kitabevi, Konya 2001.

İNTERNET KAYNAKLARI

- <http://bolge6.ormansu.gov.tr/> 25.06.2016
- https://www.ketav.org.tr/_08.09.2016
- <http://www.kulturvarliklari.gov.tr> 10.05.2019
- <http://www.antalya.bel.tr> 10.05.2019
- <http://www.antalyamuzesi.gov.tr/> 05.04.2017
- <https://www.ecofunadventurepark.com/>22.05.2017
- <https://www.likyayolu.gov.tr/>13.06.2017

<https://www.tdk.gov.tr/> 18.06.2017

<https://www.cevresagligi.thsk.saglik.gov.tr/> 17.06.2018

[https:// www.dinopark.com.tr/](https://www.dinopark.com.tr/) 17.06.2018

<https://www.mavibayrak.org.tr/> 17.06.2018

<https://www.Milliparklar.gov.tr/> 17.06.2018

<http://beyazgazete.com> 17.06.2018

<http://www.kemergozcu.com> 17.06.2018

<https://www.resmigazete.gov.tr/> 19.06.2018

<http://www.kultur.gov.tr/> 01.08.2018

<https://www.etstur.com/Yesil-Anahtar-Odullu-Tesisler> 6.08.2018

<http://mmf.ibu.edu.tr> 6.08.2018

<http://www.guinessistemleri.com> 14.09.2018

<https://www.megep.meb.gov.tr/> 19.11.2018

worldarkeoloji.blogspot.com 22.12.2018

<https://www.ensonhaber.com/> 13.03.2019

<http://www.mehmetsokmen.tv> 14.03.2019

<https://www.bitkiortusu.gen.tr> 18.05.2019

EKLER

EK 1. GÖYNÜK'ÜN TURİZM COĞRAFYASI OTELLER ANKETİ

1) Otelinizde çalışan personel sayısı bakımından erkek nüfus mu daha fazla kadın nüfus mu?

2) Otelinizde çalışan personeller cinsiyet olarak değerlendirirsek daha çok hangi departmanlarda çalışırlar?

3) Otelinizde çalışan personelin ağırlıklı yaş yapısını % olarak yorumlarsak nasıl paylaştırırsınız?

15-20= %

31-35=%

21-25=%

36-40=%

26-30=%

41+=%

4) Otelinizde çalışan personel genellikle nerede ikamet ediyor?

Antalya Merkez ilçeleri(Aksu, Döşemealtı, Kepez, Konyaaltı, Muratpaşa) :

Kemer Merkez:

5) Otelinizde çalışan personelin çalışma süreleri ne kadar?

2-3-4-5 ay:

6-7-8-9 ay:

Yıl boyu:

6) Otelinizde çalışan nüfusun eğitim durumu nedir ?

İlköğretim mezunu:

Ortaöğretim mezunu:

Yükseköğretim mezunu:

7)Otelinizde çalışan personelin yabancı dil seviyesi hakkında bilgi verir misiniz?

Dil bilmeyen:

Almanca:

Bir yabancı dil:

İngilizce:

Birden fazla yabancı dil:

Fransa:

8) Otelinizin yatak kapasitesi ve oda sayısı hakkında bilgi verir misiz?

Yatak kapasitesi:

Oda sayısı:

9) Otelinizde 2014-2015-2016 yıllarına ait gelen turist sayısı, geceleme sayısı, doluluk oranı hakkında bilgi verir misiniz?

Turist sayısı:

Geceleme sayısı:

Doluluk oranı:

10) Otelinize 2014-2015-2016 yıllarında hangi milletlerden daha fazla nüfus geldi?
(Milletlere göre gelen kişi sayısı nedir?)

1.

2.

3.

11) Otelinize 2016 yılında gelen turistlerle ilgili aylara göre bilgi verir misiniz? (Kişi sayısı olarak yardımcı olur musunuz?)

	Turist sayısı	Geceleme sayısı	Doluluk oranı
Ocak			
Şubat			
Mart			
Nisan			
Mayıs			
Haziran			
Temmuz			
Ağustos			
Eylül			
Ekim			
Kasım			
Aralık			

12) Kemer ilçesine bağlı (Beldibi, Göynük, Çamyuva, Tekiova) yerleşkeler içerisinde Kemer merkezden sonra en fazla turistti hangi yerleşke ağırlar?

13) Turizm sektörü ile ilgili genel olarak şikayetleriniz nelerdir?

14)Otelinizde yapılan aktiviteler hakkında bilgi verir misiniz ?

EK 2. MÜLAKAT SORULARI

Göynük Kanyonu

- 1) Göynük kanyonuna yılda ne kadar ziyaretçi gelmektedir?
- 2) Göynük Kanyonuna daha çok hangi Miletlerden ziyaretçi gelmektedir? Sıralama yapılacak olursa nasıl sıralama yapılırdı ?
- 3) Gelen milletlere göre yabancı turist ve yerli turist sayıları ne kadardır ?
- 4) Göynük Kanyonunu daha çok hangi mevsimlerde ziyaret ediyorlar ?
- 5) Göynük Kanyonunda en çok tercih edilen aktivite hangisidir ?

Su Sporları

- 1) Göynük otellerinde en çok yapılan su sporu aktivitesi nedir ?
- 2) Su sporu aktivitelerini turistlerin tercih sırasına göre sıralacak olursak nasıl bir sıralama yapmamız gerekir.

Turizm Organizasyonları ve Turizm Örgütleri

- 1) Göynük ve çevresine gelen turistler en çok hangi turizm faaliyetlerine katılıyorlar.
- 2) Göynük ve çevresine gelen turistler en çok hangi tarihi alanları ziyaret ediyorlar.
- 3) Otellerde uygulanan “Her şey dahil” turizm paketi ekonomik canlılığı etkiliyor mu ve etkileri nelerdir ?
- 4) Göynük ve çevresine gelen turistlerin profil değişimi nasıl olmuştur. 2000 yılı öncesinde ve sonrasında hangi milletlerden turistler ağırlıklı olarak sahayı ziyaret etmektedir.
- 5) Kemer ile Göynük ve çevresine gelen turist sayısı ne kadardır ?
- 6) Gelen Turistlerin milletlere göre dağılımı ne kadardır ?

Dinopark İşletmesi

- 1) Dinopark içerisinde yapılan uygulamaların özellikleri nelerdir ?
- 2) Dinopark’ı daha çok hangi yaş grubu tercih etmektedir ?
- 3) Dinopark’ta hangi aktiviteler yapılmaktadır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Çiğdem TOZAN
Doğum Yeri ve Tarihi	Antalya / 1990
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü.
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Bilim Dalı, Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalı.
Doktora	-
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	Atatürk Üniversitesi 1.Ulusal Coğrafya Sempozyumu. 06-07 KASIM 2015 Akdeniz Üniversitesi “Coğrafya’da yeni yaklaşımlar ve eğilimler “ Çalıştayı.
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar	Antalya Final Dergisi Dershanesi/ Coğrafya Öğretmeni. Erzurum Birey Dershanesi / Coğrafya Öğretmeni. Özel Antalya Hatem Temel Lisesi/ Sosyal Bilimler Zümre Başkanı- Coğrafya Öğretmeni. Antalya Güneş Eğitim Kurumları/ Coğrafya Öğretmeni.
İletişim	
E-Posta Adresi	tozancigdem@gmail.com
Tarih	